16 OLDAL

Szerkesztőség és kiadóhivatal
SZUBOTICA
ZMAJ JOVIN TRG 3
Telefonok
Kiadóhivatal 8-58
Szerkesztőség 8-10, 8-59

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Ára 1½ dinár

Előfizetési ár belföldre
negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinár
Megjelenik
minden nap, hétfőn és ünnep utáni napokon is

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. NOVEMBER 24.
SZOMBAT

320. SZÁM

A közeledő tél

A tél lehellete párázik a levegőben. A hegyek homlokát már hókoszoru övezi, amelynek fagyos szikrázása messze völgyeket is megdideregtet. Az ősz sietve csomagol, készül kiüriteni a tájat s mi döbbent megadással nézünk a nyomor ostromállapota elé, amelyet ránk fog diktálni a nemsokára bevonuló rettenetes ellenség: a tél.

— Ülj mellém a kandallóhoz, fel van szitva melege — énekelte valamikor a költő derüs filozófiával felülemelkedve azokon a problémákon, amelyek ma, a romantikus idők elmultával, az életet lehuzzák a poézis magasságából a próza tövises szakadékaiba. Ma már csak a gyermekujságok versikéi csilingelnek a tél örömeiről. Fütőanyag, meleg ruha, betevő falat, munkaalkalom: ezek most a téli témák vezérmotivumai és a régi idők kedélyes gondtalanságának zord üldözői.

A Népszövetség pénzügyi bizottságának elnöke már tavaly megállapitotta, hogy sokkal gyorsabb tempóban heverjük ki a háboru következményeit, mint a Napoleon utáni időkben. Bizonyára statisztikai adatokon és a történettudomány módszereivel végzett összehasonlitáson épült fel ez a megállapitás, de jóllakat-e egyetlen éhezőt is, talpraállitja-e a gazdasági válság egyetlen elesettjét is az ilyen elméleti igazság? A gyakorlati tények perspektivájában a helyzet az, hogy a kereskedelem, ipar és mezőgazdaság pang, a tömegek fogyasztó képessége évről-évre csökken és az államok háztartásának egyensulya maximális közterhek mellett is állandóan inog.

Nálunk azokat a szociális bajokat, amelyek többé-kevésbbé mindenütt mutatkoznak, fokozza a politikai életnek a szerb-horvát kérdés feltólulása által előidézett bizonytalansága. A parasztdemokrata koalició passziv rezisztenciája óta a kormány és a parlament ugyszólván kizárólag gazdasági és szociális kérdésekkel foglalkozik, ami annak a belátásnak örvendetes jele, hogy a nép megélhetésének és az ország gazdasági talpraállásának előmozditására szolgáló feladatokat függetleniteni kell a politikai helyzet esetlegességeitől. A parlament megszavazta és Őfelsége már szentesitette is az inségmunkákról és a passziv vidékek éhezőinek segélyezéséről szóló törvényt, tető alatt van a svéd kölcsön s közeledik a megvalósuláshoz az ország agrárviszonyainak egységes rendezése is. Sok szó esik az ármentesitésről is Sztankovics Szvetozár volt földmivelésügyi miniszter jóvoltából, aki egyetlenegy alkalmat sem mulaszt el, hogy ennek a kérdésnek mérhetetlen fontosságát kidomboritsa. Mindezek a tények kedvező kilátásokat nyujtanának, ha nem cikáznának a fejünk fölött azoknak a belső politikai ellentéteknek villámai, amelyeket csak a megegyezés villámháritója tehetne ártalmatlanná. Ki tudja, hogy mikor és milyen módon jön majd létre ez a megegyezés, amely a politikában tért hóditó gazdasági irányzatot az állandóság jellegével ruházhatja fel? Mindaddig, mig ezt a nyugtalanitó Damokleszkardot le nem akasztja a megértés feltételeit kereső államférfiui bölcseség, tartani lehet attól, hogy a legbiztatóbb elindulások is megakadnak a gyülölködés sivatagában.

Egyre szélesebb néprétegek vannak ráutalva az állam szociális gondoskodására, amelynek azonban szük határokat szab a pénzügyek állása, különösen a nagy külföldi kölcsön hiánya. Mióta várjuk már, hogy helyreálljanak azok a normális viszonyok, amelyek között az állampénztárba befolyt jövedelmek termékenyitően hatnak vissza a közéletre! Egyelőre akár árviz akár földrengés, akár szárazság vagy más elemi csapás puszit, akár a tél borzalmai ellen kell megvédeni a nyomorgók ijesztően szaporodó sokaságát, a segitőakció sulypontja a társadalomra esik, ugyanarra a társadalomra, amelynek a teherbiróképességét az adópolitika a végletekig igénybe veszi. Világszerte kifejlődött az államszocializmusnak az a torz és felemás formája, amely szerint a polgárok rendelkezési joga vagyonuk és jövedelmük fölött csorbát szenved anélkül, hogy a szükölködők óriási tábora ennek államilag szervezett humanitárius intézmények müködésében kézzelfogható hasznát látná.

Megnövekedett arányokban merednek ránk ezek a gondok a tél közeledtével. Ámde bármilyen nehézségekkel birkózunk, meg kell nyitnunk szivünk ajtaját, ha a jótékonyság megkopogtatja. Fütött szobánkból néhány kalóriát, teritett asztalunkról egy-két falatot nem vonhatunk meg azoktól a szerencsétlenektől, akiket az éhség és fagy áldozataiul szemelt ki a hegyek mögül csikorgó léptekkel, fenyegetően közeledő tél.

A kormány és a német párt között tárgyalások folynak a népiskolai törvényjavaslat módositásáról

Grol Milán ekszpozét mondott a javaslatot tárgyaló albizottságban és kijelentette, hogy nem zárkózik el a kisebbségek kivánságai elől

Beogradból jelentik: A közoktatási minisztérium kabinetjében *Grol* Milán közoktatási miniszter részvételével ülést tartott a törvényhozó bizottságnak a népiskolai törvényt tárgyaló albizottsága. Az ülésen, amelyen *Kosztics* Milán radikális elnökölt, az albizottság valamennyi tagja részt vett, többek közt dr. *Kraft* István, a német párt vezére is.

Grol Milán közoktatási miniszter hosszabb expozéban ismertette a törvényjavaslat főbb pontjait, amelyek szerinte nem olyan szigoruak, hogy a községekre sulyos terheket jelentenének. A nyolcéves elemi iskolai oktatás, az iskolaépületek és tanitó lakások kérdését fokozatosan fogják keresztül vinni.

Rátért ezután a miniszter *a nemzeti kisebbségek követeléseire*. Kijelentette, hogy

azok a rendelkezések, melyek a kisebbségi oktatásra vonatkoznak, nem jelentenek provokációt a kisebbségekkel szemben.

Annak a véleményének adott kifejezést, hogy

magában a törvényben rendezni lehetne a kisebbségekhez tartozó gyermekek beiratásának kérdését, amelyre nézve eddig is három szempontot vett figyelembe: a nyelvet, amelyen a gyermek beszél, a gyermek vezetéknevét és a szülők nyilatkozatát a gyermek nemzetiségéről.

Grol az elemi iskolák feletti felügyelet kérdésével kapcsolatban kijelentette, hogy ezt

a felügyeletet depolitizálni fogják és a tanfelügyelőknek meg fogják tiltani, hogy politikai gyüléseken résztvegyenek.

Ami az egyházközségek vagyonát illeti, az erre vonatkozó rendelkezéseket annyiban lehet módositani, hogy ezek

a vagyontárgyak továbbra is az egyházközségek tulajdonában maradnak, de bizonyos feltételek mellett átengedik azokat az államnak.

Dr. *Kraft* István köszönettel vette tudomásul a közokatási miniszternek azokat a nyilatkozatait, melyek azt mutatják, hogy

a miniszter kész engedményeket tenni a kisebbségi kivánságok tekintetében.

Kijelentette azonban, hogy egyelőre nem bocsátkozik a részletekbe, mert

ezekről a kérdésekről a német párt és a kormány közt tárgyalások vannak folyamatban.

Ezekre a tárgyalásokra való tekintettel kérte, hogy az albizottság halassza el tanácskozásait. Az albizottság igy is döntött és ezzel az ülés véget ért.

Miniszterek a királynál

Péntek délelőtt több miniszter jelent meg kihallgatáson Őfelségénél. Legelőször *Cvetkovics* Dragisa vallásügyi miniszter jelent meg audiencián, majd *Barics* Sztjepán szociálpolitikai, *Popovics* Dáka agrárreform és *Angyelinovics* Grga épitésügyi miniszter voltak kihallgatáson a királynál. Délben megjelent az udvarnál *Korosec* Antun miniszterelnök, aki szintén audiencián volt Őfelségénél.

Davidovics Ljuba tanácskozásai

Pénteken visszatért délszerbiai körutjáról *Davidovics* Ljuba, a demokrata párt elnöke. Davidovics délelőtt megjelent a szkupstinában és a demokrata párt vezető politikusaival, *Markovics* Kosztával, *Pecsics* Drugutinnal és *Ribár* Ivánnal tanácskozott a demokrata klub elnöki szobájában. Davidovics azután *Vujicsics* Milorád igazságügyminisztert kereste fel, akinél egy magánjellegü ügyet intézett el.

Davidovics pénteken találkozott *Petrovics* Nasztázzal, de erről a találkozásról, valamint délszerbiai utjának eredményéről nem volt hajlandó a nyilvánosság számára semmit sem mondani. Még a délelőtt folyamán érdeklődött Davidovics *Marinkovics* Voja külügyminiszter állapota felől, majd délután felkereste Marinkovicsot, akivel hosszasan tanácskozott.

Az agrárreformminiszterium kommünikéje a nagybirtokok likvidálásáról

Azokkal a hirekkel kapcsolatban, hogy a nagybirtokok likvidálásáról szóló törvényt az agrárreformminisztérium a háboru előtti Szerbia területére is ki fogja terjeszteni, az agrárreformminisztérium a következő kommünikét adta ki:

— Nehogy ezt a törvényszakaszt hibásan értelmezzék, megállapitjuk, hogy *nincs szó az agrárreformnak a háboru előtti Szerbia területére való kiterjesztéséről*, hanem csak a nagybirtokok maximumának megállapitásáról.

— Az alkotmány 43. szakasza kifejezetten előirja, hogy törvénnyel kell megállapitani a földbirtokok maximumát és azokat az eseteket, amikor a nagybirtokot nem lehet elidegeniteni. Eddig ezt a kérdést nem rendezték törvénnyel, mert még nem hozták meg a nagybirtokok likvidálásáról szóló törvényt, amelynek meghozatalát az alkotmány előirja. Most, hogy ezt a törvényt meg fogják hozni, annak rendeznie kell azokat a kérdéseket, amelyek a nagybirtokokkal vannak összefüggésben. Igy rendezni fogják a háboru előtti Szerbia nagybirtokainak kérdését is. A régi szerbiai nagybirtokok maximuma épen ugy, mint az északi vidékeken, 300 hektár megmüvelt föld lesz.

December elsejének megünnepléséről tárgyaltak a parasztdemokrata koalició választmányi ülésén

[illegible]ól jelentik: A parasztdemokrata koalició választmánya pénteken délután folytatta ülésezését, de határozatot ez alkalommal sem hoztak és a tanácskozások folytatását szombatra halasztották. Kiszivárgott hirek szerint az üléser december elseje megünnepléséről tárgyaltak.

Hajótörést szenvedett egy svéd személyszállító gőzös

A hajó utasai és legénysége a portugál partok közelében mentőcsónakokra szálltak

Londonból jelentik: Lisszaboni jelentés szerint

a Virginia svéd személyszállító gőzös a portugál partoktól negyven mérföldnyire Porto magasságában hajótörést szenvedett.

A hajó süllyedőben van és nincs remény arra, hogy meg lehessen menteni. Épen ezért

a süllyedő hajó utasait és legénységét mentőcsónakokban helyezték el.

A hajótöröttek sorsáról még nincsenek közelebbi hirek.

A *Mandovi* nevü portugál hadihajó utban van a szerencsétlenség szinhelye felé és Portó kikötőjéből is elindult több kereskedelmi gőzös, hogy részt vegyen a mentési munkálatokban.

A középnémet fémipar is felmondta a bérszerződést a munkásoknak

A rajna-westfáliai bérharcban még nincs kilátás a megegyezésre

Berlinből jelentik: A rajna-westfáliai vasüzemekben december eleje előtt aligha kerül sor a munka felvételére, mert

ugy a munkaadók, mint a munkások ragaszkodnak eredeti álláspontjukhoz

és nem hajlandók semmiféle engedményre.

A bérharc *most tovbb terjed, mert* **a középnémetországi fémipari gyárak szövetsége felmondta a munkásoknak a most érvényben levő és december 31-én lejáró bérszerződést**

azzal az indokolással, hogy az üzleti konjunktura erősen visszaesett és ezért tulajdonképen bérleszállitást kellene végrehajtani. Ennek ellenére a munkaadók hajlandók érvényben hagyni a jelenlegi bérszerződést, abban az esetben, ha hosszabb időre kötik meg a szerződést és ha a munkások garanciát nyujtanak arra nézve, hogy belátható időn belül nem inditanak bérharcot. A bérszerződés felmondása Szászország és Wanhait tartomány vasiparát sujtja, de sulyos kihatással lesz az egész német vasiparra is.

Erdélyi Béla, Hans Barasch és az osztrák vizsgálóbiró

Portrék az Erdélyi-per tárgyalásáról

Budapest, november 23.

Az aktor itt, a lélek és a vér széditő mélységeibe világitó dráma aktora: *Erdélyi* Béla. A többiek mind: csak staffázs. Az arany haj, a fehér fogsövény, a hamvas arc, a kitornázott izmu test maszkja mögött buvó torz lélek tölt itt be mindent. A levegőt, a bámész szemek izgalmát, a reszketve figyelő fülek tekervényeit, torkok összefojtott üregét. És mégis: a felvonuló figurák, mint a reliefen az élő háttér, kiélesitik az ő vonalait is. A tanu arca kidomboritja a vádlott lelkét.

*

Magas, szikár, hegyek szikláin, fenyvesszagu levegőben, turistaházak zsákján megedzett ur: *az osztrák vizsgálóbiró.* Nem ellenséges, nem sajnálkozó, nem haragvó, nem résztvevő, olyan Erdélyi Bélával szemben, mint egy óra a muló idővel szemben: csak méri és hidegen, közömbösen nem reagál rá. Preciz, mint egy szerkezet. Kis szemei pislognak nagy orra mögött, a két kis szeme két pislogó lámpa, de fénye sötét zugokba világit. Amit mond, abban az igazság hüvössége van. Mintha zöld térdnadrágban állna itt, turista bakancsban, térden alul végződő harisnyában, csontgombos kis zöld vadászkabátban, tollas kalapban, szeges bottal a kezében állna itt s merev arccal, hideg szemmel, közömbös lélekzettel mászná az igazság egekig nyuló magassága és a justizmord szörnyü szakadéka között veszélyesülő sziklákat.

Ezt mondja: Elmetszettük a máját, kivettük a rángós kis zsákként zsugorodó szivet, felvágtuk a hasát, kihasitottuk a tüdőt, az oszló hulla belsőrészeit szeletekre boncoltuk, — mondja s bevégzi perdöntően sulyos vallomását. Kimegy az előszobába. Szétnyitja rükzakját, megtörli kését s leül. *Szalonnázni kezd.*

*

Két férfi.

Az egyik aranyszőke. Lágy arca hamvas, fiatalság virul az ajkán, pirulkozó bőre selymes. Ha komolyan kéklik a szeme, az üveg mögül, olyan, mint egy serdülő diák. De ha hetyke mosolya, mint a tőr, kivillog a szájaszögletéből, akkor meg kell borzongani tőle: nyers, brutális, kulturálatlan, amorális, a párbajhősök között rátapadt társaságbeli modor máza mögött az etikátlan bárlovag lelkének lelkeljensége tárul fel e mosolyból. Igy hivják: *Erdélyi Béla.*

A másik szénfeketehaju. Borostás az arca, a szeme tüzesen villan, kemények az arcvonásai, a hangja mély, férfiassággal zeng, barnahörü és csontos. De hangjában elmélyült liraiság lobog. Egy fojtott szerelem virágzik a szemében, szava a torokban maradt pátosz miatt halk, homlokáról fénylik az intelligencia, a morális fensőbbség, gesztusai titoktartók, komollyá érett etikus fiatalságot igazol minden mozdulata. Igy hivják: *Hans Barasch.*

S közöttük a nő. Mint felboncolt hulla, mint élő emlék s mint eltemetett mult. Meg kell mondani: ha a kegyelet finomságból, gyengédségből, szépségből, mártiromságból koszorut fon s a részvét virágait halmozza az elföldelt koporsóra — az objektivitásnak meg kell mondani: *Forgács Anna az aranyszőke férfit szerette.*

*

Ennek az aranyszőke férfinak volt egy mozdulata. Egyetlenegy, amit meg kellett volna mereviteni, gipszbe önteni, a kidagadt erekkel, a megfeszülő izmokkal, a dülledő szemekkel, az elfeledkezés csodálatos jeleivel együtt. Amit meg kellett volna örökiteni s tudós orvosok, pszichiáterek, művészek, filozófusok elé tenni: Ime ezen a mozdulaton töprengjetek, találjátok ki a nyitját, fejtsétek meg, töltsétek meg e mozdulat merev formáit emberi tartalommal!

Amikor az osztrák vizsgálóbiró mutatta a saját nyakán, hogy képzeli el Forgács Anna meggyilkolását akkor történt ez a mozdulat. Erdélyi Béla keze lassan felemelkedett, hüvelykujja elveszült a tenyértől s átbronesolta kezével a saját nyakát. Mintha meg akarta volna fojtani magát. Utánozta a vizsgálóbirót. Mi volt ez? A megfeledkezésben az emlék öntudatlan feltolulása? Önmaga egyik régi s a tudat alá rejtett mozdulatának megismétlése? Önkéntelenül feltörő mechanizmusa a lelkiismeretnek? Vagy csak a másik ember mozdulatának ideges utánzása?

Néha egy a szemünk előtt egy méterre mozduló kéz gesztusa mögé nehezebb látni — mint a végte-

Sz. R.

*

Ujabb döntő bizonyitékok Erdélyi ellen

Az Erdélyi-ügyben kiszivárgott hirek szerint

az ügyészségnek olyan döntő bizonyitékok jutottak a birtokába, amelyek váratlan fordulatot fognak előidézni a szenzációs bünpörben,

és a vádhatóság ezeket az ujabb adatokat valószinüleg a csütörtöki tárgyaláson fogja nyilvánosságra hozni. **Egy magasállásu ügyészségi funkcionárius nyilatkozata szerint a vád szempontjából a bünügy sorsa máris eldőlt.**

A bünper szombati tárgyalásán Greil Frigyes millstatti birót fogják folytatólagosan kihallgatni, mert a csütörtöki tárgyaláson csak egy kis részét mondotta el vallomásának. Greil a szombati tárgyaláson a vizsgálat és a helyszini szemle során tett tapasztalatairól és megállapitásairól fog vallomást tenni és feltárja azoknak az általa kihallgatott tanuknak a vallomását, kik Ausztriából nem jönnek el a tárgyalásra. A gráci vizsgálóbirón kivül a szombati tárgyaláson kihallgatják még *Robicsek* Margitot, egy bécsi orvos feleségét is, aki a vizsgálóbiró előtt tett vallomásában annak idején elmondotta, hogy

Forgács Anna halála napján, amikor az asszony kiteritve feküdt, Erdélyi este elment a millstatti bárba, ahol szórta a pénzt, cigánynyal huzatta a fülébe, dalolt, fütyörészett és táncolt.

Ezenkivül még négy tanut fognak szombaton kihallgatni.

A jövő héten kerül sor Forgács Anna szüleinek minden bizonnyal izgalmas kihallgatására.

A meggyilkolt színésznő édesanyját pénteken felkereste egy ujságiró, akinek a megtört ősz uriasszony kijelentette, hogy elmegy a tárgyalásra és vallani fog.

— Mindegy — mondotta Forgács Anna anyja — ha oda kell vánszorognom. Ha ott roskadok össze **és ha ott halok is meg, akkor is elmegyek a tárgyalásra, hogy a szemébe vágjam Erdélyi Bélának: »Hazudik!«**

Aljas hazugság minden szava, amit életéről, a hozományról és a májusi mérgezésről mond. Mert kapott pénzt és hogy ő nem adott semmit be a feleségének?

Hazugság, hogy Erdélyi nem adott be mérget Annának. Hiszen szegényke elmesélt mindent.

Feuerné érdekes nyilatkozata után óriási érdeklődéssel várják Forgács Anna szüleinek tanuvallomását, amely a jelek szerint sulyosan terhelő lesz Erdélyi Bélára.

Óriási adópanama Párisban

Pénzügyminiszteri tisztviselők szerepelnek a botrányban

Párisból jelentik: Nagyméretü pénzügyi botrány pattant ki Párisban, amelybe állitólag a pénzügyminisztérium egynéhány magasrangu tisztviselője is bele van keverve. Arról van szó, hogy egy előkelő részvénytársaság, amelynek nevét a rendőrség hivatalos jelentése eltitkolja, *több mint 100 millió frankkal megkárositotta az államkincstárt adóeltitkolás által.*

A *Volonté* erről az afférről részleteket közöl. Eszerint egy párisi nagy áruforgalmi részvénytársaság 240.000 darab uj ingyenrészvényt osztott ki a régi részvényesek között és az adóhatóságnál az uj részvények értékét 25 frankban jelölte meg, holott a tőzsdei árfolyam 1500 frank. Ez nem történhetett másképp, mint *egyes magasrangu pénzügyminiszteri tisztviselő közrejátszásával* és a *Volonté* tudni véli, hogy néhányat közülök már fel is függesztettek állásuktól.

Wilkins táviratot küldött a Déli Sarkról

Megjavitotta Byrd rekordját

Párisból jelentik: A *Newyork Herald* jelenti, hogy Newyorkba egy lakonikus távirat érkezett *Wilkins* kapitánytól, aki expedíciójával a délsarki kontinensen állitotta fel állomásait és onnan tervez repülőgépen kutatómunkálatokat a Déli Sarkra. A távirat igy szól:

»Első délsarki repülést végrehajtottuk.«

Ebből arra következtetnek, hogy a kutatónak *sikerült megjavitania Byrd kapitány repülési rekordját* és ezzel programja első részét végrehajtotta.

Tiltakoznak a füszerkereskedők az italmérési jog megvonása ellen

A szuboticai rendőrség is hibásnak tartja a rendeletet

A szuboticai kiskereskedők körében nagy konsternációt keltett az a hir, hogy a belügyminiszterium rendeletet adott ki, amelyben megtiltotta, hogy a füszer- és vegyesáru kereskedésekben 1929. évi január 1. után szeszes italokat *mérjenek* ki.

A szuboticai kereskedők jogtalannak tartják a belügyminiszterium rendeletét annál is inkább, mert a szuboticai kereskedőknek törvényes rendelkezések alapján kiadott korlátlan italmérési engedélyük van és véleményük szerint ezt az engedélyt nem lehet egy rendelettel megvonni.

A felsőbácskai füszerkereskedők egyesülete csütörtök este megtartott közgyülésen foglalkoztak ezzel a kérdéssel és határozati javaslatot hoztak, amelyben tiltakoznak a miniszteri rendelet ellen.

A *Bácsmegyei Napló* munkatársa ugy értesült, hogy a szuboticai rendőrség is hibásnak tartja a miniszteri rendeletet és megjegyzéseit a főispán utján közölni is fogja a minisztériumban. Az italmérésről szóló törvényerejü szabályrendelet ugyanis kimondja, hogy ötvenezernél több lelket számláló városokban a kereskedőknek kiadhatók korlátlan italkimérésre jogositó engedélyek

Jugoszláviát is bevonták az oroszellenes blokkba?

Kibővitették az Oroszország ellen irányuló lengyel-román katonai szerződést

Moszkvából jelentik: A szovjetsajtó pozitiv formában ad hirt a lengyel-román katonai szövetség kibővitéséről, mely francia vezetés alatt jött létre. *Pilsudszky* lengyel marsallnak Romániában tett látogatása, lengyel és román vezérkari tiszteknek a két országban való sürü utazásai és *Le Rond* francia tábornoknak tárgyalásai arra szolgáltak, hogy Románia és Lengyelország között haditervről szóló megállapodás jöjjön létre Oroszországgal való háboru esetére.

Lengyelország Romániának szükség esetében három hadosztályt bocsátana rendelkezésre, Románia pedig Lengyelországnak, ha ez keverednék háboruba Oroszországgal, nyolc hadosztály gyalogságot és egy hadosztály lovasságot engedne át, amelyekből ugyanannyi lengyel csapattal együtt hat hadsereget alakitanának francia parancsnokság alatt. Szó van Csernovictól a Fekete-tengerig vivő kettőssinpáru vasut kiépitéséről is. Lengyel-orosz, román-orosz, vagy lengyel-román-orosz háboru esetében a francia segitség elsősorban flotta kiküldésében nyilvánulna meg.

Megállapodtak hir szerint abban is, hogy a Schneider-Creuzot cég a Skoda-müvekkel együtt Jugoszláviában és Romániában hadianyaggyárakat létesitene. A jelentés szerint az a lengyel delegáció, amely nemrég Jugoszláviában járt, elintézte, hogy háboru esetében a Franciaországból Románia és Lengyelország részére elindítandó hadianyagot Szalonikin és Jugoszlávián át fogják rendeltetési helyére szállitani.

A noviszadi kulturszövetség hangversenytermet kap a várostól

Noviszad közgyülése élesen birálta a kulturszövetség müködését

Noviszadról jelentik: Szerdán váratlanul ülésre hivták össze a városi gazdasági bizottságot, amely hétfőn tartotta a közgyülést megelőző szokásos ülését és letárgyalta a közgyülésen napirendre kerülő tárgyakat. A gazdasági bizottsági ülésen a városi tanács előterjesztette az ujonnan alakult kulturszövetség kérelmét, amelyben a kulturszövetség számára hangversenyterem épitését kéri a várostól. A bizottsági ülésen *dr. Adamovics István volt főispán élesen birálta a kulturszövetség müködését* és meglepetésének adott kifejezést, hogy a kedden beadott kérelem szerdán már gazdasági bizottsági ülésen és csütörtökön már a városi közgyülésen tárgyalásra kerül, mig az általa régebben beadott javaslatok és kérelmek még mindig nem kerültek napirendre. A gazdasági bizottság hosszabb vita után *egy szótöbbséggel elfogadta a kulturszövetség kérelmét.*

Csütörtökön tartotta Noviszad város képviselőtestülete november havi rendes közgyülését, amelyen a bizottsági tagok csak csekély számban vettek részt. Amikor dr. *Borota* Braniszláv polgármester a közgyülést megnyitotta, tizenhárom bizottsági tag volt jelen, mig a tanácsi asztalnál huszonnégy hivatalnok foglalt helyet.

Nagyobb vita csak a polgármester jelentésénél volt, *Bajics* Mikanov Luka tette szóvá a közállapotokat, főleg a rossz uccakövezést. *Pankovics* Milán helyettes épitésügyi igazgató hosszabb beszédben birálta a közigazgatást. Dr. *Popovics* Jefta és *Matics* Milivoj kifogásolták, hogy a város nem ünnepelte meg a szerb hadsereg Noviszadra való bevonulását. Dr. Borota Braniszláv polgármester válaszolt a felszólalásokra, végül a közgyülés tudomásul vette a polgármesteri jelentést.

A napirenden szereplő tárgyak közül, melyek legnagyobbrészt gazdasági természetüek voltak, élénk érdeklődést keltett a kulturszövetség kérelme, amelyet a kulturszövetség a napirend megállapitása és a közgyülési meghivó szétküldése után terjesztett be.

A kulturszövetség azt kérte a várostól, hogy épitsen a város 600—800 személy befogadására alkalmas termet a szövetségbe tömörült egyesületek számára. Ugyanott a szokolegyesület is rendezhetne kisebb előadásokat és elhelyezést kapna a népegyetem is.

A javaslat ellen elsőnek dr. *Adamovics* István szólalt fel, aki tiltakozott az ellen, hogy erre a célra egyetlen parát is költsenek. Noviszadon elegendő helyiség van hangversenyek és előadások számára. A Szloboda nagytermét hétköznapon már ezer dinárért lehet bérelni, a tiszti kaszinó terme hat—hétszáz dinárért kapható.

Dr. *Popovics* Jefta éles szavakkal birálta a kulturszövetség müködését és megállapitotta, hogy a szövetség, amióta megalakult, semmilyen nagyobb kulturmozgalmat nem tudott megindítani és egész müködése abban merül ki, hogy a hangversenyek számára a termet lefoglalja.

Dr. *Nenadovics* Jovan, a kulturszövetség elnöke védelmére kelt a kulturszövetségnek. A szövetség rövid pár heti müködése alatt nem tudott nagyobb munkásságot kifejteni és be kellett érnie azzal, hogy megállapitotta müködése irányát. A noviszadi termek nem elégitik ki a szükségletet és ezért kell uj termet épiteni. Szüksége van erre a szintársulatnak is, mert amig az uj szinházépület elkészül, három-négy év telhet el.

Dr. *Velicskovics-Szvinjarev* Miladin, a terem épitését szükségesnek mondotta, *Bajics* Mikanov Luka a terem épitése ellen beszélt. A közgyülés végül szótöbbséggel megszavazta a kulturszövetség kérésének teljesitését.

Megszakadtak a tárgyalások Maniu és az erdélyi magyar párt között

Teljes fejvesztettség a román ellenzéki pártok között a választások előestéjén
A németek választási megegyezést kötöttek a nemzeti parasztpárttal
Felbomlott a liberális párt

A határmenti zónában is megszüntették a cenzurát

Bukarestből jelentik: *Maniu* miniszterelnök magához hivatta a bukaresti sajtó képviselőit és közölte velük, hogy *a régenstanács az ostromállapot és a cenzura megszüntetéséről szóló királyi dekrétumot aláirta* és ezzel az egész ország területén megszüntek a kivételes intézkedések s a határmenti zónában is csak átmeneti intézkedésként tartottak fenn bizonyos megszigoritó rendszabályokat.

A királyi dekrétum csütörtökön megjelent a *Monitorul Oficial*-ban. Első szakasza szerint

minden sajtótermék cenzurája megszünik, az ország akármelyik részében jelenik is meg.

A második szakasz *megszünteti az ostromállapotot* mindazon területeken, ahol előző dekrétumokkal azt életbeléptették. Mint átmeneti intézkedés fennmarad az ostromállapot egy tiz-tizenöt kilométeres zónában a határ mentén, kivéve a zónába eső megyei székhelyeket, ahol az ostromállapot szintén megszünik. A harmadik szakasz kimondja, hogy a tiz-tizenöt kilométeres határmenti zónában továbbra is alkalmazásban maradnak az 1928. julius elsejei dekrétum rendelkezései, de a következő kivételekkel: *1. A sajtócenzura e területen is megszünik. 2. A gyülések engedélyezése a polgári hatóságok hatáskörébe utaltatik. 3. A katonai igazságszolgáltatás illetékessége ebben a zónában csupán az alkotmány, az állam biztonsága és a közrend elleni deliktumokra terjed ki.*

Egyidejüleg *Vajda* belügyminiszter tegnapelőtt rendeletben figyelmeztette a határállomások rendőrségeit, hogy a külföldi utasokat a lehető legnagyobb udvariassággal fogadják. A rendelet felemliti, hogy

a külföldön a romániai határvizsgálatról ugy beszélnek, mint valóságos torturáról.

Az utasok sohasem tudják, milyen ujabb meglepetésnek teszik ki őket a kiméletlen szigoruságggal eszközölt utlevél és vámvizsgálat. A multban gyakoriak voltak azok az esetek, amikor az utasokat minden komoly ok nélkül letartóztatták és napokon keresztül fogva tartották.

Ennek a rendszernek meg kell szünnie,

mert Romániának elsőrendü érdeke, hogy a külföldiek ne legyenek folytonos zaklatásnak kitéve.

A választási előkészületek nagy élénkséget hoztak a román politikai életbe. A német párt vezérei több napon át folytattak tárgyalásokat a nemzeti parasztpárttal a választási kartellre vonatkozólag. A tárgyalások végül is eredménnyel végződtek, amennyiben

a nemzeti parasztpárt és a német párt között választási kartell jött létre.

A kormánypárt szenátori és képviselői listáira tizenkét német jelöltet vesz fel, beleértve ebbe a bukovinai és besszarábiai képviselőit is.

A szociáldemokrata munkásság és a kormánypárt között nincsen még megegyezés. A munkásság általában nem nagyon lelkesedik a megegyezésért s ha mégis kartellt kötnének, csak abból a kényszerhelyzetből kifolyólag tennék, hogy a választási törvény miatt kénytelenek valakivel kartellt kötni.

Megbeszélések folynak a Magyar Párt és a szociáldemokrata párt között is

s a kartell-megegyezésnek nincsen is elvi akadálya, ha csak a listás választási rendszer nem teszi a kartell keresztülvitelét lehetetlenné.

A Magyar Párt még nem kötött választási paktumot a kormánypárttal és a jelek szerint ilyen megegyezés nem is fog létrejönni.

Az *Adeverul* részleteket közöl *Maniu* tárgyalásairól, amelyeket a különböző kisebbségi pártokkal folytatott a kartellre, illetve választási egyezményre vonatkozóan.

— Ami a magyarokat illeti — irja az *Adeverul* — már

biztosra vehető, hogy Maniu nem köt választási egyezséget a gróf Bethlen vezetése alatt levő Magyar Párttal.

Ennek főoka az, hogy Maniu a Magyar Párttól követelte, vegeyn részt a gyulafehérvári jubiláris ünnepségeken, a Magyar Párt pedig ezt a feltételt nem volt hajlandó akceptálni.

Az ellenzéki pártok között teljes a fejvesztettség. *Lupu* önálló listával vesz részt a választásokon, amelyre mindenkit felvesz, a *Jorga*- és *Avarescu*-párt között a jelölések tekintetében olyan ellentétek merültek fel, hogy a választási paktum felborulásától tartanak, *Cuza* antiszemita pártja a siker legkisebb kilátása nélkül önálló listával lép fel és végül

a hatalmát vesztett liberális párt két részre szakadt

és a külön akciókat folytató disszidenseket kizárják Bratianu pártjából. A felbomlott liberális párt természetesen a sikernek még sokkal kisebb kilátásával mehet a választási küzdelembe.

Tizenegyévi zárszámadás a szuboticai közgyülés előtt

November 30-ikán lesz Szubotica város közgyülése

A szuboticai városi tanács összeállitotta a november 30-ikára összehivott városi közgyülés napirendjét. A napirend első pontja a polgármester jelentése, azután interpellációk, inditványok következnek, továbbá a városi tanács javaslata a december elseji állami ünnep költségeinek fedezéséről. A városi tanács javasolni fogja azonkivül, hogy az állampolgárság kötelékébe való felvételi illetéket és a városi bélyegilletéket emeljék fel, az adminisztráció leegyszerüsitése végett nyomassanak városi bélyegeket. A közgyülés tárgyalni fogja még a Granicsár szuboticai szerb dalárda segélyiránti kérelmét, *Gyurisics* Mileta dr. városi tiszti orvos kérvényét, hogy engedjék meg, hogy a munkásbiztositó pénztárnál orvosi müködést fejtsen ki. Feltétlen illetőséget kérnek Subina Nikola, Omahen Vetyeszláv, Icsev Petár, Kopter Nikola, Szkopa Pál, Szagajev Aleksza, Gyarmati Iván, Ivanovics Najden Szergije, Erisztov Szergije, Dangulov Nikola, Krajter Vladimir, Virág József.

A városi tanács uj ucca megnyitásának kérdését is tárgyalni fogja. A terv szerint a város megvenné *Kemény* Dezső gyáros Pozorisna-uccai telkét, amelyen keresztül a Kosztina-uccával szemben uj uccát nyitnának.

A városi tanács javasolja a város birtokában maradt homokos föld eladását. A pénzügyi tanácsnok beterjeszti az 1916. évtől egészen 1927. évig szóló zárszámadásokat, amelyek csak nemrég készültek el. A városi tanács javasolja, hogy három millió dináros kölcsönt vegyen fel a város a »Közintézmény«-alapból, amely összeget részben a rövid lejáratu kölcsönök kifizetésére forditanák.

A tanács javasolni fogja, hogy a városi tisztviselők állami adóját ezután a város fizesse, hogy igy könnyitsenek a tisztviselők sulyos anyagi helyzetén. A Scotus Viator-ucca lakói kérik, hogy a város az uccában levő nyilt csatornát tömesse be és zárt csatornát épittessen.

A napirenden ezenkivül több nyugdijrendezési és nyugdijaztatási kérvény, uccarendészeti kérdések és különböző felebbezések szerepelnek.

Mennyibe kerül a gróf és a bárónő házasságának közvetitése?

Ötvenezer pengős házasságközvetitési dijért perelték gróf Széchenyi Miklóst, a Guttmann Éva bárónővel kötött házasságáért

Budapestről jelentik; *Korbuly* Péter néhány héttel ezelőtt polgári pert inditott *Széchenyi* Miklós gróf ellen s keresetében azt kérte, hogy a biróság kötelezze a fiatal grófot arra, hogy 46.000 pengő értékü váltót adjon ki neki. A kereset előzménye igen érdekes. Széchenyi Miklós gróf október 17-én esküdött örök hüségat *Guttmann* Éva bárónőnek.

Óriási feltünést keltett a budapesti előkelő társaságban, hogy az esküvő napján kézbesitették ki azt az idézést, amely a Korbuly Péter által inditott kereset perfelvételi tárgyalási napjára szólt. Korbuly Péter keresete arra hivatkozik, hogy Széchenyi Miklós grófnak különböző szivességeket tett, ügyiben eljárt és tulajdonképen *neki köszönhető, hogy Széchenyi Miklós gróf és Guttmann Éva bárónő között az ismeretség és a házasság létrejött.* A kereset szerint Széchenyi Miklós gróf olyan igéretet tett, hogy 50.000 pengő értékü váltót fog átadni Korbuly Péternek s az első 22.000 pengő értékü váltót épen a házassága napján helyezi közjegyzői letéthe. A többi váltó különböző időpontra esik, de ugy, hogy 1929. év derekáig az átadott váltók összértéke 50.000 pengőt fog kitenni. Az esküvő napja már közeledett, amikor Korbuly Péter szóbahozta az ügyet s minthogy — amint állitja — kitérő, sőt tagadó választ kapott, peres uton akarja értékesiteni követelését. A törvényszéken a sürgősség kimondását és a soronkivüli kézbesitést azon a cimen kérte, hogy Széchenyi Miklós gróf esküvője után hosszabb külföldi utra távozik s igy nem lesz megidézhető.

Ilyen előmények után került most tárgyalására ez az ügy. Széchenyi Miklós gróf ügyvédje először pergátló kifogást akart érvényesiteni, arra való hivatkozással, hogy ügyfele nem tartózkodik állandóan Budapesten és igy nem is a budapesti törvényszék illetékessége alá tartozik az ügy. Az ellenfél ügyvédjének a felszólalása után azonban elállt ettől a kifogástól Korbuly Péter ügyvédje is változtatott a kereseten most már azt kérte, hogy *vagy a váltók kiadására kötelezze a biróság Széchenyi Miklós grófot, vagy 40.000 pengő megfizetésére.*

Korbuly Péter nem házassági közvetitési dijként peresitette ezt az összeget, hanem a tárgyaláson ügyvédje utján azt adta elő, hogy különböző szolgálataiért igérte meg a váltók átadását Széshenyi Miklós gróf és a váltók kiadására becsületszóvel tanuk előtt is kötelezte magát. A kereset tehát egy tanukkal bizonyitható igéret, illetőleg jogügylet alapján kéri a biróságot a keresetben foglalt igény megitélésére. Széchenyi gróf ügyvédje kifogással élt a keresetváltoztatás miatt kérte a kereset elutasitását azzal, hogy kifogásait irásban fogja előterjeszteni. A biróság a tárgyalást elnapolta és folytatására hivatalból tüz ki határnapot.

Az indiszkrét Don Jouan

Hathavi börtönre itélt a szremszkamitrovicai törvényszék egy fiatal parasztlegényt, aki háromszor rálőtt hütlen szerelmesére

Szremszkamitrovicáról jelentik: Érdekes bünügyben hozott itéletet a szremszkamitrovicai törvényszék. A vádlottak padján *Gavrilovics* Dinka tizennyolc éves parasztlány ült, aki a vádirat szerint három revolverlövéssel sulyosan megsebesitette szeretőjét, *Bakajics* Szvetiszlávot. A szerelmi dráma ez év julius 21-ikén játszódott le a Zemun melletti Asanja községben. A leány golyói a vállán és lábán találták a parasztlegényt, aki néhány hónapon keresztül válságos állapotban feküdt a kórházban, mig végül a gondos ápolás megmentette az életnek.

A tárgyaláson a tizennyolc éves széparcu parasztleány elfuló zokogással jelentette ki, hogy bünösnek érzi magát. Elmondotta, hogy Bakajics Szvetiszláv hosszu időn keresztül udvarolt nek és azt igérte, hogy feleségül fogja venni. Ő is megszerette a legényt és amikor az egy mulatság után megkérte, hogy menjen el hozzá, nem mondott ellent.

— Reggel felé — mondotta vallomásában a vádlott leány — Szvetiszláv egyszerre megváltozott irántam. Veszekedni kezdett, durván viselkedett és a végén valósággal kidobott a lakásából.

— Menj — mondotta — nem vagy többé leány és már nem kellesz nekem!

— Sirva mentem haza. Másnap Szvetiszláv az egész falunak elmesélte, hogy nála voltam. Mindenki nevetett rajtam, csufolt és szüleim elakartak üzni a házuktól. El voltam keseredve és elhatároztam, hogy véres bosszut fogok állni. Amikor legközelebb ujból találkoztam Szvetiszlávval meg is mondtam neki, hogy vigyázzon magára, mert megölöm. A szemembe nevetet, ami még jobban megérlelte azt a szándékomat, hogy végezni fogok vele. Egy barátnőmnek *Markovics* Milicának a segitségével revolvert szereztem és julius huszonegyedikén este meglestem Szvetiszlávot, amikor hazatért. Amint befordult a sarkon céloztam és háromszor egymásután rásütöttem a revolvert.

A vádlott kihallgatása után a tanuk tették meg vallomásaikat. Valamennyien egybehangzóan ugy vallottak, hogy Bakajics Szvetiszlávot faluszerte izgága és kötekedő embernek ismerték ,aki a vádlottal is csunyán és igazságtalanul bánt el. A leánynak igéretet tett, hogy feleségül fogja venni és amikor az hitt a szavában elhagyta, söt az egész falut telekürtölte a *»sikerével«*, ugyhogy *Gavrilovics* Dinka helyzete tarthatatlanná vált.

A perbeszédek elhangzása után a biróság itélethozatalra vonult vissza és rövid tanácskozás után kihirdették az itéletet, amely szerint a vádlottat az enyhitő körülmények figyelembevételével, hathavi börtönre itélte. Az itéletben ugy az ügyész, mint a védő megnyugodtak.

Sulyosbodott György angol király állapota

Táviratilag akarják Londonba hivni a walesi herceget

Londonból jelentik: Az angol király állapota az elmult éjjel sulyosabbra fordult, ugyhogy egy harmadik orvost hivtak meg a Buckingham-palotába. A két udvari orvost, *Hewett* és *Dawson of Pen* doktorokat éjjel a Buckinham-palotába hivták és

éjfélkor konzilium volt,

amely után elhatározták, hogy még egy harmadik orvost is el fognak hivni a király betegágyához. Az orvosok egyike az egész éjszakát a palotában töltötte.

A kiadott jelentés szerint

a király állandóan lázas és nyugtalan és a tüdőkben vértólulás észlelhető.

Állitólag már megszövegeztek egy táviratot, amellyel a walesi herceget Keletafrikából vissza fogják hivni, de mindeddig nem küldötték el.

Csütörtökön egész nap azt mondták az udvari méltóságok a tudakozódóknak, hogy a király gyógyulása jó uton halad, este azonban konstatálták, hogy

az egyik tüdőszárny meg van támadva

és az udvari orvosok a beteg király számára rendkivül könnyü táplálékot készittettek. A külföldi udvaroktól és az idegen kormányoktól sürün érkeznek távirati kérdezősködések és mindegyikre azt a megnyugtató választ küldték, hogy a betegség könnyü lefolyásu, a király állapota javul és nem ad semmi okot aggodalomra.

Ezze szemben a *Daily News* péntek reggeli száma azt közli, hogy illetékes helyen

fontolóra vették, vajjon nem kellene-e sürgősen hazahivni a walesi herceget

keletafrikai utjáról? Már meg is fogalmaztak szerdán este egy táviratot, de aztán meggondolták és nem küldték el, mert nem akarták a herceget fölöslegesen nyugtalanitani.

A király a fegyverszünet emlékünnepélyén hült meg, mert az esőben fedetlen fővel állt hosszu ideig.

A király most *hatvanhárom éves.* Ezelőtt **három évvel** sulyos influenzája volt, akkor tüdőkomplikációktól féltek.

A Buckingham-palota környékén állandóan tolong a közönség, hogy hirt halljon a király állapota felől. Amidőn a királyné csütörtökön délután egy uj vásárcsarnokot nyitott meg, *egy ismeretlen férfi ötven ládaalmát vásárolt és felajánlotta a királynak.* Az almákat, amelyekért az ismeretlen adakozó harminc fontot fizetett, a királyné utasitására az udvari hivatal rendelkezésére bocsátották.

A vajdasági mezőgazdasági munkások viharos ankéten követelték helyzetük javitását

Elkeseredett felszólalások az agrárpolitika és a mezőgazdasági munkásság sulyos helyzete miatt

A vajdasági munkáskamara kezdeményezésére pénteken Noviszadon az iparos ifjuság helyiségében mezőgazdasági ankét volt, amelyen *Mladenovics* Iván, dr. *Hajduk* Veljkovics és dr. *Krmpotics* Milán földmivelésügyi minisztériumi osztályfőnök a minisztérium részéről, dr. *Topalovics* Zsivkó a munkáskamarák központjának főtitkára vettek részt. Jelen voltak még *Krekics* Bogdán, az Ursz beogradi központi főtitkára, *Szeder* Ferenc, a magyarországi földmunkások szövetségének elnöke, volt magyar nemzetgyülési képviselő, *Glaser* Ferenc, az Országos Munkásbiztositó Hivatal vezérigazgatója, továbbá a vajdasági munkáskamara egész igazgatósága és vajdasági mezőgazdasági munkások mintegy negyven delegátusa.

Az ankétet *Pravica* Bózsó, a vajdasági munkáskamara elnöke nyitotta meg. *Glaser* Ferenc, az Országos Munkásbiztositó Hivatal vezérigazgatója szólalt fel ezután és hangsulyozta, hogy a mezőgazdasági munkások helyzete, különösen az utóbbi években kétségbeejtővé vált. Jugoszlávia lakosságának több mint hetven százaléka mezőgazdasággal foglalkozik és ezért az eddiginél sokkal nagyobb gondot kellene forditani a mezőgazdasági munkásság szociális és politikai helyzetére. *A Vajdaságban körülbelül 200.000 mezőgazdasági munkás van munkalehetőség nélkül* és sajnálattal állapitja meg, hogy olyan agrárországban, mint amilyen Jugoszlávia, a mezőgazdasági munkásság egyáltalán nem részesül védelemben. Arra kérte a megjelenteket, hogy kövessenek el mindent a mezőgazdasági munkásság helyzetének javitására.

Ezután *Szeder* Ferenc, a magyarországi mezőgazdasági munkások szövetségének elnöke üdvözölte az ankétet és kijelentette, hogy örömmel tett eleget a vajdasági munkáskamara meghivásának.

Dr. *Krmpotics* Milán, a szociálpolitikai minisztérium és dr. *Hajduk* Veljkovics, a földmivelésügyi minisztérium képviselőjének üdvözlő szavai után *Kajevics* Milos, a független szakszervezetek központjának titkára éles támadást intézett az eddigi reakciós politikai rendszerek ellen, amelyek nem törődnek a mezőgazdasági munkások helyzetével, hanem azokat minden törvényes védelem és biztositás nélkül hagyták. Tiltakozott ezután az ellen, hogy a kamara a mezőgazdasági munkásokat politikai céljaira akarja felhasználni.

Dr. *Topalovics* Zsivkó sajnálatát fejezte ki, amiért egyesek politikai tendenciát látnak az ankét összehivásában. Vázolta a mezőgazdasági munkások kétségbeeső helyzetét és éles támadást intézett az eddigi kormányok ellen, mert azok a több mint két millió mezőgazdasági munkással nem törődtek. Rámutatott arra, hogy az agrárreform sokat rontott a mezőgazdasági munkásság helyzetén azáltal, hogy a mezőgazdasági munkások nem jutottak földhöz. De leromlott a helyzetük azáltal is, hogy az agrárreform révén a nagybirtokok megszüntek és a munkások százezrei munka nélkül maradtak. A másik baj, amely a mezőgazdasági munkásság helyzetét katasztrófálisan megingatta, a gabonaárak nagy esése, amelyet legfőképen a délamerikai termények behozatala okozott, miután az olcsó gabonaárak miatt a munkadijak is erősen hanyatlottak. Beszédét azzal az igérettel fejezte be, hogy mindent el fog követni, hogy a mezőgazdasági munkások helyzetén javitsanak.

Utána *Nikolics* Áca, a vajdasági munkáskamara főtitkára kifejtette, hogy a Vajdaság területén több mint 60.000 mezőgazdasági munkás van munka nélkül. Ezeknek a helyzetével és sorsával sem a kormány, sem a tartomány nem törődik és igy a kamara, felismerve a helyzetből reá háruló kötelességeket, elhatározta, hogy mindent el fog követni a mezőgazdasági munkások kötelező balesetbiztositása, valamint betegség és munkanélküliség esetére való biztositása érdekében. Arra kérte a minisztériumok megjelent képviselőit, hogy az ankéten elhangzottakról tájékoztassák a minisztereket és hivják fel figyelmüket ennek a kérdésnek sürgősségére.

Ezután a mezőgazdasági munkások képviselői számoltak be a saját vidékeiken uralkodó állapotokról. Elsőnek *Székely* József, a szuboticai földmivesszövetség tiszteletbeli titkára szólalt fel, aki hosszabb beszédben vázolta a Szubotica vidékén uralkodó állapotokat. *Szabó* István telecskai, *Benda* József bácskotopolai, *Balogh* Ferenc adai és *Schumacher* András sztariszivaci küldöttek terjesztették még elő a mezőgazdasági munkások sérelmeit és kivánságait. Valamennyi kiküldött tiltakozott az eddigi agrárpolitika ellen, amely a nagybirtokok felosztásával, likai, bosnyák, montenegrói és hercegovinai telepeseket hozott a Vajdaságba, akik azután a termékeny vajdasági földeket terméketlenekké tették. Kifogásolták a béresekkel és részesekkel való rossz bánásmódot is. A mezőgazdasági munkások nem iskoláztathatják gyermekeiket, mert nem tudják azokat ruhákkal ellátni és oly nagy a szegénység, hogy a mezőgazdasági munkásoknak beteg gyermekeik számára nem tellik még orvosságra sem. *Dodics* Veljkó szombori kiküldött statisztikai adatokat sorolt fel annak igazolására, hogy egy mezőgazdasági munkás keresete egész évben nem tesz ki 5000 dinárt és ebből kell családját eltartani.

A délutáni ülést félháromkor nyitotta meg *Pravica* elnök. Tekintettel arra, hogy még huszonhét szónok volt feliratkozva, felkérte a szónokokat, hogy mondanivalóikat rövidre fogják. Mielőtt a napirendre áttértek volna, *éles összetüzés támadt egyrészről a független szakszervezetek kiküldöttei, másrészről a kamara vezetősége és az urszisták között. Mocsány* József urszista ugyanis a szónokok nagy számára való hivatkozással javasolta, hogy egy-egy felszólaló csak

öt percig beszélhessen. *Pintér* József független szakszervezeti tiltakozott a javaslat ellen, amelyet azonban az ankét szótöbbséggel elfogadott.

Amikor a határozatot kihirdették, *óriási vihar tört ki.* A független szakszervezettek magasra emelt ökölle rohantak az elnöki asztal felé és lármásan tiltakoztak a klotür bevezetése ellen. A nagy lármában *Takács* József szentai független szakszervezeti kezdett bele felszólalásába, de a zajban egyetlen szavát sem lehetett hallani. Az öt perc letelte után az elnök megvonta tőle a szót, ami ujabb vihart váltott ki. Mindkét csoport tagjai felugráltak, egymásnak rohantak és *már-már verekedésre került a sor,* amikor az elnök az ülést felfüggesztette.

Az ülés ujból való megnyitása után *Csikós* István tordai független szakszervezeti szólalt fel, de nyomban beszédének megkezdése után ujból elementáris erővel tört ki a vihar. Az öt perc letelte után az elnök tőle is, megvonta a szót. *Krevécs* János vrsaci urszista után *Flaman* József szombori független szakszervezeti szólalt fel és beszédében csodálkozásának adott kifejezést, hogy a mezőgazdasági munkásmozgalom nem öltött erősza kosabb formákat. Különösen nehéznek mondotta a kisebbségi mezőgazdasági munkásság helyzetét, akiknek szervezkedését az államvédelmi törvény is megakadályozza. *Székely* József szuboticai független szakszervezeti éles szavakkal kelt ki az agrárreform megoldása körül elkövetett visszaélések ellen. Kijelentette, hogy ma is vannak ezer holdas és ezer holdnál nagyobb birtokok, amelyeket azonban fiktiv adásvételi szerződésekkel több családtag nevére irattak. Élesen támadta *Nikolics* Áca kamarai titkárt egy nyilatkozata miatt, amelyben annak az álláspontjának adott kifejezést, hogy a kisebbségi földmunkásokat Macedoniában kell letelepiteni. Székely végül a következő határozati javaslatot terjesztette elö:

1. Az ankét összehivása ellentétben van a munkáskamara márciusi határozatával, amellyel kimondották, hogy az ankétra a mezőgazdasági munkásszövetség képviselőit is meghivják, akik a központi munkásszövetség kebelébe tartoznak.

2. A szociálpolitikai és földmivelésügyi minisztériumok nem forditanak gondot a mezőgazdasági munkásság helyzetére.

3. A mezőgazdasági munkabérek aránytalanul alacsonyak. *Az ankét követeli, hogy a mezőgazdasági munkásság egyenrangunak tekintessék az ipari munkássággal,* adják meg a mezőgazdasági munkásoknak a szervezkedési, szólás és sajtószabadságot, a munkaidőt napi nyolc órában állapitsák meg, a munkabéreket készpénzben fizessék. Végül az ankét szólitsa fel a kormányt, hogy a mezőgazdasági munkások részére még ebben az évben szavazzon meg ötmillió dinárt.

Az ankét a késő esti órákban ért véget.

Szombaton tárgyalják le a bácskai tartomány költségvetését

Pénteken elfogadták az előterjesztett szabályrendeleteket

Szomborból jelentik: A bácskai tartomány közgyülését pénteken délelőtt tiz órakor nyitotta meg dr. *Manojlovics* Vladiszláv elnök. Napirend előtt *Albrecht* Károly németpárti szólalt fel és kérte, hogy délután is tartsanak ülést. *Terzin* Pál alelnök kérte, hogy az inditványtól tekintsenek el, miután délután a tartományi választmány és a pénzügyi bizottság ülésén tárgyalják a költségvetést és igy technikai okokból lehetetlen a közgyülést délután is folytatni.

A közgyülés ezután áttért a tartományi választmány által időközben hozott szabályrendeletek tárgyalására. *Masirevics* Brankó előadó olvasta fel az egyes szabályrendeleteket.

Először az önkormányzati tisztviselők szakvizsgáról szóló szabályrendelet 48-ik paragrafusa került tárgyalásra. A javaslathoz *Udicki* Szvetozár, majd *Popovics* Iszó szólt hozzá. Kifogásolták, hogy a vizsga alkalmával a felsőbb iskolát végzett jelölt irásbeli dolgozatát a tartományi választmány tagja birálja el.

Dr. *Manojlovics* Vladiszláv kérte, hogy a vizsgáknál a vizsga eredményét ne osztályzatban tüntessék fel, hanem egyszerüen állapitsák meg, hogy a vizsgázó képesitést nyert-e vagy sem. A közgyülés dr. Manojlovics módositásával a javaslatot egyhangulag elfogadta.

A közgyülés ezután az eredeti szövegezésben elfogadta a tartomány egyes ügyosztályai hatásköréről, a volt Bácsbodrog vármegye szervezési szabályrendeletének módositásáról, amit Udicki Szvetozár hozzászólása után kisebb stiláris módositással fogadtak el, a tisztviselők fajlétményének módositásáról, a szerződéses alkalmazottak jogviszonyát szabályozó paragrafus módositásáról, a tenyész- és apaállatok beszerzéséről és kiosztásáról, tisztviselőkre fegyelmi uton kivetett pénzbirságok kezeléséről és hovafordításáról, a községek közegészségügyének előmozditásáról és fejlesztéséről szóló szabályrendeleteket.

Végül több hozzászólás után elfogadták kisebb stiláris módositásokkal a szuboticai inas-otthonról szóló szabályrendelet 53. paragrafusát.

Délután egy órakor az elnöklő Terzin Pál a gyülést felfüggesztette és annak folytatását szombat délelőtt 9 órára tüzte ki.

Szombaton kezdődik a költségvetése tárgyalása.

Négyszáz hamis bizonyitványt adott el a budapesti Rözer-intézet

Rözer A. Edvin beismerő vallomást tett a rendőrségen

Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség nagyszabásu okirathamisitási bünperben folytatott sikeres nyomozást. A rendőrséghez már néhány nap előtt feljelentés érkezett, hogy a *Rözer tanintézetben sokan jó pénzért hamis érettségi bizonyitványt vásároltak* és ezek segitségével olyan állásokban helyezkedtek el, amelyek elnyeréséhez nem voit kvalifikációjuk.

A megindított nyomozás olyan adatokat hozott felszinre, hogy már csütörtök este szükségesnek mutatkozott a tanintézet igazgatójának, *Rözer* A. Edvinnek letartóztatása. Rözert előállitották és a főkapitányságra vitték, a tanintézet helyiségeiben pedig házkutatást tartottak. A házkutatás során egy jegyzék került a rendőrség kezébe, amelyről már az első pillanatban valószinünek látszott, hogy azoknak a névsorát tartalmazza, akik hamis bizonyitványt kaptak.

Rözer igazgatót csütörtökön éjjel, majd pénteken reggel ismételten kihallgatták és pénteken délelőtt *szenzációs fordulat történt* az ügyben. A kihallgatás folyamán Rözer egyszerre csak a legnyugodtabb hangon a következőket jelentette ki:

— *Ne tessék tovább faggatni. Nincs ennek semmi értelme. Mindent bevallok.*

Ezután *Rözer* részletes beismerő vallomást tett azokról a visszaélésekről, amelyeket az utóbbi években elkövetett. Elmondotta, hogy a háboru előtt gazdag ember volt. Ötmillió korona vagyona volt, azonban a gazdasági összeomlás folytán a pénzt teljesen elvesztette. Minthogy sok pénzre volt szüksége, olyan keresetet kellett biztositani magának, amely nagy jövedelmet jelent. Ekkor nagyon sokan meggkörnyékezték olyan emberek, akiknek valamilyen állás elfoglalása céljából érettségi bizonyitványra volt szükségük de nem tettek érettségit. Pénzt igértek neki, ha hamis bizonyitványt ad számukra és ő a kisértésnek nem tudott ellentállni. Az utóbbi években *minden hónapban kiadott néhány hamis bizonyitványt, ugyhogy összesen négyszáz hamis bizonyitvany került ki tőle.* Eleinte különböző összegeket kapott a hamis bizonyitványokért, később azonban már szinte meghatározott taksza alakult ki. *Hatszáz, nyolcszáz, czernégyszáz pengőbe került egy hamis bizonyitvány,* illetve egy nem létező bizonyitványról kiadott másolat, mert eredeti bizonyitványt sohasem hamisitott, hanem mindig csak nem létező bizonyitványokról adott másolatot.

Rözer elmondotta, hogy sok esetben ingyen is adott ilyen hamis másolatot, mert jöttek hozzá szegény emberek, akik elmondották, hogy már hosszu idő óta munkanélkül vannak és most tudnának állást szerezni, de érettségi bizonyitványt kell felmutatniok. Ezeket megszánta és hamis másolatokat adott nekik. A hamis bizonyitványokról pontos lajstromot vezetett. Ezt a jegyzéket találták meg a detektivek a tanintézetben.

Rözer kihallgatásáról részletes jegyzőkönyvet vettek fel és Rözer vallomása alapján tovább folytatták a nyomozást.

A kipattant ügy nagyon sok embert hoz kényes helyzethe elsősorban azért, mert most minden érettségi bizonyitványt, amelyet a Rözer-intézetben állitottak ki, gyanusnak fognak tartani. Azok ellen, akik a hamis bizonyitványokat kapták, szintén eljárást inditanak okirathamisitás büntettében való bünrészesség miatt. Megállapitották, hogy ezek között nemcsak magánalkalmazottak vannak, hanem köztisztviselők is, forgalmi adóellenőrök, adótisztek stb., akiknek érettségi bizonyitványt kellett felmutatni, de mint a rendőrség megállapitotta, magasabb állásu tisztviselők nincsenek közöttük.

A rendőrségnek most azt kell megállapitania, hogy a hamis bizonyitványok tulajdonosai milyen módon használták fel bizonyitványaikat és egyenként pontosan ki kell nyomozni azokat a körülményeket, ahogy a bizonyitványokhoz hozzájutottak.

A rendőrség pénteken kiakarta hallgatni Bader Miksát, a Rözer-intézet helyettes igazgatóját, de hiába keresték lakásán, ahol azt a felvilágositást adták a detektiveknek, hogy már napok óta nem volt otthon. Azt hiszik, hogy Bader, amikor a nyomozás megkezdődött és a detektivek megjelentek a Rözer-intézetben, attól tartva, hogy kiderülnek a manipulációk, amelyekben valószinüleg ő is bünös, megszökött Budapestről.

A nagyszabásu hamisitási ügy leleplezése Budapesten rendkivül nagy szenzációt keltett. A Rözer-intézetet egész Magyarországon ismerték, mint olyan iskolát, ahol kevés tudással, de annál nagyobb tandijért el lehet a középiskolát végezni, de arról természetesen nem tudott a közvélemény, hogy Rözerék olyanoknak is adtak bizonyitványt, akik nem végezték el az iskolát és vizsgát sem tettek. Rözer Alfréd Edvin nagy szerepet játszott Budapesten. Gazdag ember hirében állott, akit különösen sportkörökben ismertek mint mecenást. Rözer hosszabb ideig elnöke is volt a Magyar Uszók Szövetségének.

Fejszével agyonvertek egy legényt Dolován

Véres uccai harc a mulatás után

Pancsevóról jelentik: A délbánáti Dolova községnek, amely az utóbbi időben olyan sokat szerepelt a bünkrónikában, ismét véres szenzációja van. A hevesvérü dolovai legények között ujból kitört a háboru, amelynek *egy halottja és egy életveszélyesen sebesült áldozata van.*

Kedden este nagy társaság mulatott Dolován a Karakovics-féle kocsmában. Ott volt az egész Pesics-család: Pesics Nikola és fiai, Dragutin és Velimir. A mulatozás meglehetősen szolidan folyt éjfélig, de amikor a kellettnél többet ittak a mulatozók, szóváltás támadt közöttük. Dolovai szokás szerint hamarosan két táborra oszlottak a mulatozók és az egész kocsma résztvett a veszekedésben. A kocsmában mindamellett nem történt semmi baj, mert Dolován ugy szokás, hogy a bicskák csak hazafelé a sötét uccákon kerülnek elő, amikor az uccán nem lehet senkire rábizonyitani semmit.

Igy történt most is. Amikor a kocsmából a társaság hazaindult, az egyik sarkon egy csomó ember ugrott elő és megtámadták Pesicséket. Pesics Nikola és fiai menekülni akartak a támadók elől, de ez csak az öreg Pesicsnek sikerült. A két fiu ott maradt véresen a harc szinhelyén. Később találták meg őket azok, akik utánuk indultak el a kocsmából. *Pesics Dragutinnak fejszével széthasitották a koponyacsontját,* de az életveszélyesen sérült legény még eszméletnél volt és néhány mondatban elmondta a történteket, másnap azonban meghalt. Pesics Velimirt késsel szurkálták össze és állapota nagyon sulyos.

A két Pesics-fiu vallomása alapján letartóztatták Ilics Aleksza, Margarics Gavro, Dolovacski Misa és Mladenov Jován legényeket, akik a Pesics fiuk szerint résztvettek a verekedésben. A letartóztatott legényeket beszállitották a pancsevói ügyészség fogházába. Valamennyien tagadnak és azt állitják, hogy nem is vettek részt a verekedésben.

Négyezeréves sirokat tártak fel Szőregen

Tovább folytatják az ásatásokat

Szegedről jelentik: A szegedi muzeum a négy hónapon át végzett kiszombori és vásárhelyi ásatások után — mint ismeretes — októberben Szöregen kezdett nagyarányu ásatásokat, ahol *olyan nagy kiterjedésü bronzkori temetőre találtak, amilyent még eddig nem ismer ebből a korból a középeurópai régészet.* Eddig kilencvenegy sirt tártak fel, de a több helyen végzett próbaásatások azt mutatják, hogy itt a sirok százait rejti magában a föld. Valószinü, hogy ezen a nagy területen a másfélezer évig tartó bronzkulturának több periódusa is képviselve van. Az eddigi leletek, amelyek közt mintegy kétszáz edény van, mind a bronzkor kezdetéről valók s legalább *négyezerévesek.*

A szőregi ásatások hire nagy feltünést keltett mindenütt, ahol régészettel foglalkoznak és már a berlini sajtó is foglalkozott Szőreggel. A német régészek levélben kértek tájékoztatást a szegedi muzeumtól. A hirek nagy érdeklődést keltettek a Magyar Nemzeti Muzeumban is, amelynek ősrégésze, dr. *Tompa* Ferenc megtekintette és tudományos szempontból rendkivül nagy jelentőségünek nyilvánitotta a szőregi ásatásokat, amelyek a magyarországi bronzkultura sok eddigi homályos problémáját tisztázzák s biztosra veszi, hogy a szegedi muzeum csókai és szőregi leleteivel az európai ősrégészek állandó érdeklődésének tárgya lesz.

Az ásatásokat *Máder* Ferenc, *Máder* István és *Sztojkov* Dusán telkén már befejezték és most *Petrov* Jóvó kertjében folytatják

Egy sorsjegyügynök Kula határában meggyilkolta és kirabolta társát

A holttestet egy szalmakazalban rejtette el — A gyilkos elrabolta áldozata ruháját és értéktárgyait, azután elmenekült — A szuboticai rendőrség elfogta a rablógyilkost, aki beismerő vallomást tett Mázics Andrija rendőrkapitány előtt — A gyilkos egy Goján István nevü martonosi ügynök

Kulára vitték a gyilkos ügynököt

Kulán az elmult hét keddjén borzalmas gyilkosságnak jöttek a nyomára.

Egy kulai gazdálkodó a földjéről szalmát akart hazavinni.

Amikor a gazdálkodó egy-két villa szalmát tett a kocsira, a szalma alól egy emberi kéz bukkant elő.

A gazdálkodó ledobálta a szalmát és legnagyobb megdöbbenésére *egy holttestet talált.* A gazdálkodó a leletről jelentést tett a kulai csendőrségnek, amely széleskörü nyomozást inditott a rejtélyes ügyben. A helyszini szemle alkalmával mindenek előtt átvizsgálták a terepet. Megállapitották, hogy a szalmán előzőleg két ember fekhetett, mert a nyomuk tisztán látszott. A szalmakazaltól hat-nyolc lépésnyire

nagy vértócsát találtak.

Körülötte fel volt szaggatva a föld és látszott, *hogy a gyilkos és áldozata között elkeseredett harc folyt le.*

A holttest fehér alsóruhában feküdt a szalma alatt. Ruhái hiányoztak és *a csendőrség nem tudta megállapitani az áldozat személyazonosságát.* A holttest egy huszonnégy-huszonöt év körüli férfié lehetett, erős és jól megtermett ember volt kicsi bajusszal

a gyilkos sulyos tompa tárgygyal verte agyon áldozatát.

A holttest koponyája több helyen be volt zuzva, az arcán hosszu véres karcolások látszottak, de testének több nelyén is találtak ütésektől származó nyomokat.

A csendőrség a holttestről fényképfelvételt készittetett és elküldte a környező városok rendőrhatóságainak. A csendőrség minden igyekezete arra irányul, hogy az áldozat személyazonosságát megállapitsa. Már-már holtpontra jutott a nyomozás, amikor váratlan fordulat történt. Kulán a kifüggesztett fénykép alapján többen jelentkeztek, akik azt állitják, hogy

az áldozat egy sorsjegyügynökkel azonos,

aki *Goján* István nevü társával két napig Kulán tartózkodott és ez idő alatt sorsjegyeket árusitott. Ezen a nyomon indult el a csendőrség. A községházán megtudták, hogy a gyilkosság előtt való napokban a hatóság valóban adott két embernek engedélyt, hogy a községben állami sorsjegyeket árusitsanak. Az engedély két napra szólt és a gyilkosság napján járt le. Érdeklődtek mindazokon a helyeken, ahol a két sorsjegyügynök megfordult, de

az áldozat nevét senkisem tudta.

Társát azonban ismerték és azt is tudták róla, hogy kanizsai születésü, huszonnégyéves és hogy egy beogradi sorsjegyárusitó cég ügynöke. A két ember együtt járta be a Vajdaságot, mindig együtt laktak és együtt is távoztak el.

A kritikus napon azt mondották, hogy Vrbászra mennek, el is indultak, de az ellenkező irányban. Hogy miért nem mentek Vrbászra, azt senkisem tudja.

A csendőrség ezután körözö levelet adott ki Goján István sorsjegyügynök ellen, *akinek a fényképét a szuboticai rendőrség uj daktiloszkópiai osztálya sokszorositotta és valamennyi város és község rendőrségének megküldte.*

A nyomozás során olyan adatok merültek fel, hogy

az ismeretlen gyilkos ki is rabolta áldozatát, mert a gyilkosság szinhelyén nem találták meg az áldozat értéktárgyait és sorsjegytáskáját sem.

A szuboticai rendőrség szintén nyomozást inditott. *Valamennyi detektiv és rendőr megkapta a gyilkossággal gyanusitott Goján István arcképét.*

Szerdán délután a pályaudvaron szolgálatot teljesitő detektivek

a noviszadi vonattal érkező utasok között felismerték Goján Istvánt, akit azonnal letartóztattak és a rendőrségre szállitottak.

Mázics Andrija rendőrkapitány csütörtökön kezdte meg a rablógyilkossággal gyanusitott sorsjegyügynök kihallgatását.

Goján erélyesen tagadta a gyilkosságot

és azt állitotta, hogy Kula határában elváltak és ő Noviszadra utazott. Nem tudja mi történt barátjával.

— *Barátját meggyilkolták* — mondotta Mázics kapitány.

Goján elsápadt, ideges lett és ettől kezdve zavaros válaszokat adott a hozzáintézett kérdésekre. Elmondotta, hogy társát, aki ugyanannál a beogradi cégnél volt alkalmazásban, ahol ő,

Oláh Ferencnek hivják, martonosi vagy kanizsai születésü.

Mázics rendőrkapitány ekkor *hirtelen Goján elé tartotta a meggyilkolt ember fényképét és keményen kérdezte:*

— *Ő az, megismeri?*

— *Igen, megismerem. De én nem bántottam* — mondotta Goján.

Goján letartóztatásáról értesitették a kulai csendőrséget, amely kérte, hogy a gyanusitottat szállitsák Kulára. Elszállitás előtt *Mázics kapitány ujból kihallgatta Gojánt, aki a keresztkérdések sulya alatt megtört* és

bevallotta, hogy Oláh Ferencet keddre virradó éjszaka Kula határában egy akácfadoronggal agyonverte.

Goján ezután részletesen elmondta a büncselekmény lefolyását.

— Elindultunk Kuláról — mondotta Goján — a község határában összevesztem társammal, mert nem akarta ideadni azt a táskát, amelyben a sorsjegyeket vittük. Este volt már és elhatároztuk, hogy megvárjuk a reggelt és csak akkor folytatjuk utunkat. Nem akartunk visszatérni Kulára, hanem egy szalmakazalba bujtunk. Ekkor már nem veszekedtünk és nyugodtan aludtunk pár órát.

Tizenegy óra tájban felébredtünk és ujból civakodni kezdtünk. Én nagyon dühös lettem és felkaptam egy karót, amelyet ott találtam és azzal leütöttem Oláht.

— Hát ha ilyen simán folyt le a verekedés, hová lettek Oláh ruhái? — kérdezte *Mázics* rendőrkapitány

— Veszekedés közben leszakadt Oláh ruhája és kabátja.

— És maga elvitte?

— *Nem vittem el, én ott hagytam. Biztosan másvalaki vitte el.*

— A holttestet is másvalaki rejtette el a kazalban, ugy-e?

Ez a kérdés egészen megzavarta Gojánt, aki egyre törülgette izzadó homlokát és széket és vizet kért. Aztán igy felelt:

A holttestet én rejtettem el. De ruháit nem én vittem el.

Goján ezután elmondotta, hogy Kuláról Noviszadra, onnan Beogradba, majd Kanizsára ment, innen pedig Szuboticára jött, ahol elfogták.

Pénteken délelőtt tizenegy órakor autón Kulára vitték *Oláh* Ferenc gyilkosát. A rendőrség előtt két csukott autó állott meg és három detektiv között egyikbe Gojánt ültették, mig a másikba Mázics Andrija rendőrkapitány és *Gyelmis* Gábor rendőrbiztos foglaltak helyet. Délután erős csendőri fedezettel a gyilkosság szinhelyére vitték ki Goján Istvánt.

A szalmakazal még most is ugy van, ahogyan volt, amikor a holttestet megtalálták. Goján megállt, sokáig nézett a szalmakazalra, azután Mázics rendőrkapitány felszólitására

megmutata, hogy történt a gyilkosság.

— Itt álltunk meg, itt feküdtünk — magyarázta Goján — itt találtam a karót. Mikor az első ütést a fejére mértem, Oláh felugrott és a sötétben dulakodni kezdtünk. Nem tudom meddig tartott a birkózás, de éreztem, hogy Oláh fejéből erősen folyik a vér. A kezem és ruhám csupa vér lett. Oláh erős ember volt és még sebesülten is birta velem a harcot, egyszerre azonban ereje lankadni kezdett, mire letepertem és még néhányszor ráütöttem a bottal. A holttestet azután a szalmakazal alá rejtettem.

— És a ruháját hova vitte? — kérdezte Mázics rendőrkapitány.

Goján egy pillanatig hallgatott, aztán alig hallható hangon igy felelt:

— *Elvittem magammal.*

Ezután szinte megkönnyebbülve folytatta:

— **Lehuztam róla a ruhát, elvettem a táskáját s magammal vittem. A zsebében tizenkét dinárt találtam, a sorsjegyeket magamhoz vetem, a ruhát és a táskát pedig beledobtam a Kralja Petra csatornába.**

Elmondotta Goján, hogy a csatorna vizében mosdott meg, majd Noviszadra utazott és nem is gondolt arra, a bünteényt ilyen hamar felfedezik.

A helyszini szemle alkalmával több jel mutatott arra, hogy Goján áldozatát először

álmában ütötte le.

Valószinünek tartják, hogy Oláhnál több pénz volt, mint amennyit Goján mond. A szuboticai rendőrség a nyomozást tovább folytatja.

Évek óta hamisitották Olaszországban hires mesterek szobrait

Hogyan pattant ki a firenzei szoborhamisitás titka?

Milanóból jelentik: A leleplezett olaszországi szoborhamisitások ügye *óriási feltünést kelt.* Algeo *Dossena* a neve annak a cremonai szobrászmüvésznek, aki római mütermében a firenzei csaló mükereskedő megbizásából szobrokat faragott és az antikvárius

elhitette vevőivel, még neves mügyüjtőkkel és muzeumi szakértőkkel is, hogy azok a XIV. és a XV. századból származó florenzi mesterek művei.

Dossena csendesen, visszavonultan dolgozott néhány év óta római mütermében, *nevét még művészkörökben sem ismerték,* mert egyáltalán nem kereste a társaságot. *Sejtelme sem volt arról, hogy milyen csalásokra használja ki antikjellegü szobrait firenzei megbizója.*

Talán meg sem tudta volna, ha egy személyes ismerőse, a clevelandi muzeum igazgatója nem hivja *fel figyelmét a szélhámosságokra és meg nem irja* neki, hogy

erről a nagyszabásu mücsalásról könyvet, alapos tanulmányt készül irni.

Az értesités nemcsak azért rémitette meg Algeo Dossenát, mert pörben állt a firenzei antikváriussal a tiszteletdij miatt, hanem főleg a botrányért, amelybe ártatlanul keveredett.

Megbizója két millió lira honoráriumot igért neki és ennek csak *mintegy negyedét fizette* ki, *ugyhogy* pörre került a dolog. Mikor ugyanis egyik szobormüve, amelyet a firenzei antikvárius mint *Donatello* Madonnáját adta el a newyorki Fritch galériának. Newyorkba érkezett, az igazgató már gyanut fogott és nem fizette ki a kikötött vételárat. Ettől fogva a firenzei csaló mükereskedő sem fizetett Dossenának.

A *Corriere della Sera* érdekes részleteket közöl arról, hogy milyen

kalandos mesével csapta be a firenzei antikvárius Dossenát és vevőit.

A szobrásznak azt mondta, hogy az antik stilü szobormüvek egy amerikai templom számára kellenek, amely a toscanai renaissance stilusában épült.

A vásárlókat, főleg az amerikai mügyüjtőket, de a külföldi *muzeumok igazgatóit* is azzal a mesével csalta lépre a szélhámos, hogy a Monte Amiato környékén titokban ásatásokat végzett. Itt állott a XIV. század elején egy apátság kolostora, amelynek szobormüveit a leghiresebb müvészek faragták, de a kolostort rombadöntötte egy földrengés. Nemrégiben azonban — igy mesélte a kereskedő — egy *Don Mario* nevü vezeklő szerzetes felfedezte egykoru irások alapján, hogy hol állott a kolostor. *Titokban megindultak az ásatások,* nehogy az olasz kormány és a mügyüjtők megtudják, mert a szerzetes a mükincsek értékéből befolyó összegeket meg akarta menteni az egyház számára.

A római képzőmüvészeti akadémia igazgatójának fia, aki maga is szobrászmüvész, egy éjjel elment Algeo Dossena müterme mellett és látta, amikor egy szobrot kihoztak, hogy teherkocsira tegyék. A fiatal müvész kérdezősködésére azt a választ kapta, hogy a szobormüvet Firenzébe fogják szállitani egy mükereskedőnek. Gyanut fogott és értesitette egy firenzei mükereskedő ismerősét, járjon utána a dolognak.

Ez az antikvárius konkurrense a firenzei szélhámos mükereskedőnek s érthető módon kapva kapott az alkalmon, hogy leleplezze ezt. Időközben

a newyorki Fritch-muzeum egy szakértő bizottságot küldött detektivekkel együtt Olaszországba,

hogy megállapitsák az állitólagos régiségek eredetét. Az amerikai bizottság kiment a Monte Amiatora, kereste a kiásott kolostort, de nem talált semmit. Algeo Dossena pedig, aki *titoktartást fogadott* megbizójának, nem árulta el, hogy milyen szobrokat faragott néhány év óta.

A kutatás tehát eredménytelenül végződött, a newyorki Fritch-muzeum azonban az utolsó misztifikációt, Donatello állitólagos Madonnáját, amelynek árát még nem fizette ki, visszaküldte a firenzei mükereskedőnek azzal, hogy nem veszi át, mig származását hiteles okmányokkal nem igazolja. Igy pattant ki a csalás.

Letartóztatták Beöthy László fiát

Csekkhamisitásért és kokaincsempészésért került a rendőrségre a budapesti szinházigazgató elzüllött fia

Bécsből jelentik: A bécsi társasági életben kinos feltünést keltett egy kalandos multu magyar fiatalember letartóztatása és a hátterében álló bünügyi botrány, melynek áldozata egy közismert bécs uricsalád egyik tagja. A rendőrség csekkhamisitás, kokainnal, morfiummal és egyéb narkótikumokkal való üzérkedés miatt őrizetbe vette Beöthy Zoltánt, Beöthy László budapesti szinigazgató fiát. A rossz utra tévedt, hánytvetett életü fiatalember sorozatos botrányairól annakidején sok szó esett Budapesten. Az első komolyabb csinnytevése után édesapja Délamerikába küldte, de ott nem volt maradása és nemsokára hazatért Európába. Korán ismerkedett a fehér méreggel, a morfiummal és a kokainnal és a narkótikumok fizikai és lelki hatása alatt teljesen elzülött. Csekkhamisitók közé keveredett és mind mélyebbre süllyedt. Ausztriából kitiltották, de a közelmult hetekben mégis visszatért s azóta Bécsben bujkált. Egy morfiinista klubban ismerkedett meg már régebben egy jócsaládból való fiatal bécsi asszonnyal, aki az ő befolyása alatt szintén morfinistává vált. Az asszony családja igyekezett a fiatal teremtést kimenteni a fehér méreg halálra szoritó karjaiból. Két öngyilkossági kisérlet után sikerült az asszonyt megállitani a lejtőn, szanatóriumba szállitották és ott kisérelték meg leszoktatni a gyilkos hatásu kábitószerek élvezéséről. Beöthy azonban nyomában maradt az asszonynak és levelekben morfiumot csempészett hozzá. A tragikus sorsu fiatalasszony visszaesett és most már menthetetlen. A család feljelentésére a rendőrség kinyomozta Beöthynek tartózkodási helyét és a fiatalembert letartóztatta. Beöthy Zoltán ellen csekkhamisitá miatt is eljárás indult.

Elhalasztják Nagy-Románia tiz éves fennállásának megünneplését

A Maniu-kormány a jövő májusban ünnepli nagy pompával a jubileumot

Bukarestből jelentik: A kormány ugy határozott, hogy Nagy-Románia fennállásának tizedik évfordulóját *nem a tulajdonképeni évforduló napján, december elsején ünnepli meg, hanem csak a jövő év május 10-én.* A kormányt most teljesen lefoglalja a választások előkészitése és ezért nincsen abban a helyzetben, hogy a jubileumot megfelelőkép előkészitse. December elsején csak kisebb ünnepségek lesznek Bukarestben, Gyulafehérváron, Curtea de Argesben, a román király sirjánál és Maratestiben, az 1918. évi döntő ütközet csataterén.

A jövő év május 10-ikén, az államalakulás tizéves jubileumát óriási pompával fogják megünnepelni. A Maniu-kormány addig a legnevesebb történelemtudósokkal elkészitteti Románia történetét, amelynek első példányai május 10-ikén fognak megjelenni. Egy uj rendjelet is alapitanak, az I. Ferdinánd-érdemrendet, amit azok a katonai és polgári személyek kapnak meg, akik érdemeket szereztek Nagy-Románia megalapitásában. Bukarestben az uj fogadalom alapkövét is május 10-ikén helyezik el és ugyanezen a napon leleplezik a román fejedelemség megalapitójának, Cuza Sándornak és a két első román királynak, Károlynak és Ferdinándnak szobrait.

Siflis szenzációs nyilatkozatban bejelenti, hogy felhagy a futballozással és leleplezi az álamatőr üzelmeket

A SzAND válogatott kapusa egyik budapesti lapban nyilatkozatot közöl, amelyben elkeseredett hangon emlékezik meg egyesületéről

Budapestről jelentik: A *Magyarország* szombati száma nagy cikket közöl Siflisről, a kiváló szuboticai futballjátékosról. A cikk, amelyben Siflis arcképét is közlik rendkivül rokonszenves hangon emlékszik meg a kitünő szuboticai játékosról, akinek egy hosszabb nyilatkozatát közli. A nyilatkozat szóról-szóra a következő:

— Amikor az amszterdami olimpiászról hazakerültem és láttam azokat a kicsinyes marakodásokat, amelyek otthon folynak elhatároztam, hogy elmegyek otthonról, hogy sporttehetségemet — mert érzem, hogy van tehetségem — megfelelő környezetben fejlesszem tovább. Soha nem szorultam rá, hogy futballtudásomat pénzre váltsam és mondhatom, hogy

én voltam az egyedüli, aki klubomtól, a SzAND-tól soha nem kértem és soha nem fogadtam el semmiféle támogatást.

Sajnos azt láttam, hogy sem Szuboticán, sem máshol nem tudják helyesen vezetni a futballt. A sport nagyon hanyatlott és csapatom mindig csak az utolsó percben tudta biztositani magának a mérkőzést, ugyhogy én tisztán tartottam a kaput és ezzel időt adtam a csatároknak, a győzelem megszerzésére.

— Sem riválisom, sem tanitóm nem volt és magam dobáltam a labdát a gyerekeknek, hogy trenirozhassak és ne felejtsem el, amit tudok. A válogatott csapatban is ez volt a helyzet. Idegen voltam ott egyedüli magyar és bár a szerbek mindig a legjobb barátsággal kezeltek, de

nem tudtam nézni azt a veszekedést, amely a pályán és a pályán kivül a szerb és horvát játékosok között állandóan megbontotta a hangulatot.

A jugoszláv csapat sem játszott megfelelő ellenfelekkel és ha játszott is, mint legutóbb a csehekkel, a belső viszály legyengitette a csapatot.

— Én sportember vagyok és szeretném, ha azt a mit tudok kifejleszthetném. Nem kivánok mást és nem akarok a futballból pénzt szerezni.

Futballozni akarok és minél jobb környezetben, minél jobb ellenfelek ellen, hogy megismerjem, mit tudok.

— *Ezt elmondottam otthon is és sajnos, bár klubom vezetőségének nagy része mellettem van és szivesen kiadnának, három-négy ember minden eszközzel és minden módon megakadályozta kiadatásomat. Hiába hivatkoztam négy évi minden ellenszolgáltatás nélküli szereplésemre, hiába volt, hogy a klub sikereit és bajnokságait nekem köszönheti. Felajánlottam, hogy a magyar klubok által fizetendő lelépési dijat, háromezer pengőt teljes összegben átengedem a SzAND-nak, de ők minél többet igértek, annál többet követeltek. A SzAND főtitkára azt mondotta:*

»Épittesd fel a SzAND uj tribünjét és akkor szabad vagy.«

— Ez legalább hetvenezer dinárba kerül és hiába mondtam, hogy a magyar profi egyesületek ezt nem birják.

A klub egyik alelnöke letartóztatással fenyegetett, ha el merek menni.

ugyhogy kénytelen voltam kiutasitani a szobából, ahol tárgyaltunk.

Most azért jöttem Budapestre, hogy elmondjam a helyzetet azoknak a magyar egyleteknek, akik hajlandók lettek volna foglalkoztatni. Nem tudom mit lehet csinálni. Én már tehetetlen vagyok, csak nagyon szeretnék egy jó magyar csapatban játszani. Most hazamegyek és bejelentem egyesületemnek, hogy

visszavonulok a futballtól, soha többé dresszt nem öltök magamra.

Sikerült teljesen elvenni a kedvemet. Én nem éltem a futballból, mint sokan és nem érdemeltem meg, hogy igy bánjanak velem. Ha ezt akarta elérni a SzAND vezetősége, ám örüljenek. Nem tudom, hogy szóba kerül-e Jugoszláviában az amatőrprobléma, de ha igen, akkor

fel fogom lebbenteni a fátyolt az összes álamatőr üzelmekről.

Mert ha ezt merték csinálni egy amatőrjátékossal pénzért és csak pénzért, nem érdemelnek meg kiméletet és hallgatást.«

Eddig szól Siflis nyilatkozata, amelyet *Földesi* János, a magyar szövetségi kapitány irt és amelyet a cikk végén ugy kommentál, hogy a magyar futball sajnálattal veszi tudomásul, hogy Siflis visszavonul és módot kellene találni arra, hogy megoldják vele a magyar válogatott csapat évek óta fennálló kapusproblémáját

TŐZSDE

Zagreb, nov. 23. *(Zárlat.)* **Beograd 9.1275,** Páris 29.25, London 25.1875, Newyork 519.25, Brüsszel 72.20, Milanó 27.21, Madrid 83.725, Amsterdam 208.50, Berlin 123.77, Bécs 73, Szófia 3.755, Prága 15.40, Varsó 58.25, Budapest 90.56, Bukarest 3.125.

Zagreb, nov. 23. *(Zárlat.)* London 275.63—276.63, Newyork 56.81—57.01, Zürich 10.9410—10.9710, Milanó 297.15—299.15, Berlin 13.5475—13.5775, Bécs 798.50—801.50, Prága 168.37—169.17, Budapest 991.15—994.15.

Beograd, nov. 23. *(Zárlat.)* Páris 223.50—221.50, London 276.43—275.63, Newyork 57.01—56.81, Zürich 1017.10—1024.10, Brüsszel 792—789, Milanó 299.168—297.168, Berlin 13.57—13.54, Bécs 801—798, Prága 169.17—168.37, Budapest 994—991, Bukarest 35.25—34.75.

Szombori terménytőzsde, nov. 23. Buza bácskai vasut 242.50—247.50. Rozs bácskai vasut 235—240. Zab bácskai vasut 240—245. Árpa takarmányi 64—65 250—255, tavaszi 67—68 270—275, baranyai 69—70 285—290. Uj tengeri csöves 165—170. Bab orig. 800—820. Lisztögg 350—360, 0g 350—360, 2-es 330—340, 5-ös 310—320, 6-os 265—285, 7-es 245—260, 8-as 200—210. Korpa finom 182.50—187.50. Irányzat változatlan, forgalom 320½ vagon.

Noviszadi terménytőzsde, nov. 23. Buza bácskai, felsőbácskai, tiszavidék bácskai és szerémi 79/80 kilós 245—247.50, bánáti 79/80 kilós 240—242.50. Árpa bácskai, szerémi és bánáti 65 kilós 255—260, bácskai tavaszi 68/69 kilós 285—290, szerémi tavaszi 71/72 kilós 295—300. Zab bácskai, szerémi és szlavóniai 245—250. Tengeri bácskai uj XII.—I. 245—250, bácskai III.—IV. 182.50—187.50, bácskai uj 237.50—240, bácskai III.—IV.—V. 285—290, bácskai IV.—V. 287.50—292.50, szlavóniai száritott 260—265. Liszt 0gg és 0g 350—360, 2-es 330—340, 5-ös 310—320, 6-os 270—280, 7-es 255—265, 8-as 205—215. Korpa bácskai 180—185, szerémi 180—185, bánáti 175—180. Irányzat: változatlan. Forgalom: 76 vagon.

Budapesti gabonatőzsde, nov. 23. Határidőüzlet: Buza márciusra 27.12—27.28, zárlat 27.20—27.22, májusra 27.92—28.04, zárlat 27.96—27.98. Rozs márciusra 25.50—25.76, zárlat 25.58—25.66, májusra 25.98—26.10, zárlat 26.08—26.10. Tengeri májusra 28.94—29.02, zárlat 29.02—29.04, juliusra 29.22—29.40, zárlat 29.36—29.46. Készárupiac: Buza 25.40—26.35, takarmányárpa 25.25—26.25, köles 25—26, tengeri 31.25—31.75, korpa 18.75—19, rozs 23.60—23.75, sörárpa 27—29, repce 46.50—47.50, zab 25.25—26.25.

Chicagoi terménytőzsde, nov. 23. Középárfolyamok (zárójelben az előző napi zárlat): Buza december (116 ötnyolcad) 116 háromnegyed, március (121 egynyolcad) 121 háromnyolcad, május (123 hétnyolcad) 123 háromnegyed. Tengeri december (86 háromnegyed) 86 egynyolcad, március (88 ötnyolcad) 88 egynyolcad, május (91 egynegyed) 90 háromnegyed. Zab december (46 háromnyolcad), március (47), május (47 ötnyolcad). Rozs december (103 háromnyolcad) 103, március (106 háromnegyed) 106, május (108 háromnegyed).

Winnipegi terménytőzsde, nov. 23. Középárfolyamok: Buza december (118 és fél) 118 és fél, március (114 és fél) 124 háromnyolcad, május (126 egynyolcad).

Liwerpooli terménytőzsde, nov. 23. *(Zárlat.)* Buza december (9 sh 3 ötnyolcad d) 9 sh 3 háromnyolcad d, március (9 sh 4 és fél d) 9 sh 4 d, május (9 sh 4 hétnyolcad d) 9 sh 4 háromnyolcad d.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Mohács 92 (—6), Noviszad 160 (—5), Zemun 210 (—10), Pancsevó 186 (—8), Szmederevó 270 (—9), Orsava 242 (—5). Dráva: Oszijek 146 (—10). Száva: Beograd 150 (—8). Tisza: Becsej 62 (—12).

ÜZLETI KÖNYVEKET

jó papiron,
szép és tartós kötésben
készit a

MINERVA-NYOMDA, SUBOTICA

KÉRJEN AJÁNLATOT

HIREK

— **Kosztics István dr. lett az oszijeki tartományi választmány elnöke.** Oszijekről jelentik: Az oszijeki tartománygyülés pénteken közgyülést tartott. A közgyülésen a tartományi választmány elnökének dr. Kosutics István tartománygyülési képviselőt választották meg.

— **Dr. Berkovics József orvos lesz Szplit város polgármestere.** Szplitből jelentik: Szplit város ujonnan megválasztott képviseletőtestületét vasárnap délelőttre hivták össze alakuló közgyülésre. Ezen a közgyülésen fogják megválasztani a város uj polgármesterét. Az uj polgármester dr. Berkovics József szpliti orvos, a horvát parasztpárt listavezetője lesz, akinek megválasztása biztositva van. A szpliti képviselőtestületben a független demokrata párt, a horvát parasztpárt és a föderalista párt fog együttmüködni, mig a munkáspárt mérsékeltt ellenzék lesz.

— **Időjárás.** A Meteorológiai Intézet jelenti: Továbbra is borus, ködös idő várható lecsapódásokkal és emelkedő hőmérséklettel.

— **Sztrájkok Horvátországban.** Zagrebből jelentik: A Zagreb melleti Oroszlavlje községben levő Reslica textilgyár 1400 munkása pénteken sztrájkba lépett, mert a gyár igazgatósága nem volt hajlandó teljesiteni a munkások bérkövetéseit. — Sztrájk tört ki pénteken Dalmáciában, az omisi textilgyárban is, ahol szintén bérdifefrenciák miatt állt meg a munka. — A zagrebi pályaudvar raktárházainak rakodómunkásai pénteken sztrájkba léptek, de péntek estig sikerült megegyezést létesiteni a sztrájkolókkal, ugy hogy a munka még aznap újból megindulhat.

— **Jevgyevics Dobroszlávot tizenöt napra itélték a kátyi községi biró sajtóperében.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszéken pénteken tárgyalta Obradovics Dusán tanácsa azt a sajtópert, amelyet Stajics Tósa kátyi községi biró inditott Jevgyevics Dobroszláv, a Vidovdán főszerkesztője ellen. A Vidovdán egyik cikke ugyanis azzal vádolta meg a kátyi birót, hogy hivatalos hatalmával visszaélve erőszakoskodott egy nővel. A bíróság ifjabb dr. Hadzsi Koszta ügyvéd védőbeszéde után tizenöt napi fogházra és ezer dinár pénzbüntetésre itélte Jevgyevicset és ezer dinár perköltségben is elmarasztalta. Macák Mátyás dr., a főmagánvádló képviselője megnyugodott az itéletben, a védő felebbezést jelentette be.

— **Merényletet követtek el a zagrebi Novosti-palota ellen.** Zagrebből jelentik: Ismeretlen tettesek csütörtökön este tiz órakor merényletet követtek el a Novoszti palotája ellen. A nagy ködben mintegy tiz fiatalember a Marovszka ucca 30. szám alatt levő Novoszti-palota elé ment és kövekkel bezuzták a palota összes ablakait. Az üvegszilánkok több munkást megsebesitettek. A merénylők egy perc alatt elvégezték a rombolást és mielőtt bárki is közbeléphetett volna, eltüntek. A lap szerkesztősége nyomban értesitette a rendőrséget, de a rendőri nyomozás eredménytelen maradt. Általában azt hiszik, hogy a merényletet a federálista párthoz tartozó ifjak követték el, mert csütörtökön egy cikk jelent meg a Novosztiban, amelyben élesen támadták a federalistákat és sajtóorgánumukat, amelyről azt irta a Novoszti, hogy kommunista szellemben ir.

— **Szlovén vádlottak a fasiszta törvényszék előtt — kilenc évi börtön.** Rómából jelentik: A római rendkivüli törvényszék több napig tartó tárgyalás után pénteken hozta meg itéletét három olaszországi szlovén bünpörében, akiket azzal vádoltak, hogy a szlávlakta vidékeken kommunista propagandát fejtettek ki. A római rendkivüli törvényszék a vádlottakat sulyos börtönbüntetéssel sujtotta, habár nem sikerült rájuk bizonyitani a vádat. Boszi Armandot ötévi, Dobrisz József és Zsmigávcsics Egedie vádlottakat két-két évi börtönre itélték.

— **Lindbergh eljegyezte a mexikói amerikai nagykövet leányát.** Newyorkból jelentik: Lindbergh ezredes az Atlanti-oceán első átrepülője hir szerint eljegyezte a mexikói amerikai nagykövet leányát Elisabeth Morrow-t. Az ujságirók megostromolták kérdéseikkel Miss Morraw-ot, aki azonban nem volt hajlandó nyilatkozni. Morrow nagykövet lesz amerikai kormány, ban Kellog külügyi államtitkár utóda.

— **Botrány az ir parlamentben a parlament tuldolgoztatása miatt.** Londonból jelentik: Észak-Irország parlamentjében Belfastban viharos jelenetekre került a sor, mert a miniszter a választójog kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását a parlamenti szünetnapokra — péntekre és hétfőre — is inditványozta. Az ellenzék tiltakozott a tulhajtott ülésezés ellen, hivatkozva arra, hogy a javaslat szövegét alig ismeri. A Ház elnöke több nacionalista képviselőt rendreutasitott, majd megvonta tőlük a szót. Minthogy ez is eredménytelen maradt, egymásután három képviselőt karhatalommal távolitott el. Az ellenzék vezére erre azzal vádolta az elnököt, hogy a rendőrség felhasználásával megsértette a Ház szuverénitását, mire leirhatatlan lárma és zürzavar kezdődött, ugyhogy az ülést ismételten felfüggesztették.

— **Apponyi előadása Berlinben a béke biztositékairól.** Berlinből jelentik: A nemzetközi kérdések megvitatására alakult társaság meghivására gróf Apponyi Albert péntek este Berlinbe érkezett, ahol szombaton előadást tart »A tartós béke biztositékai« cimen. Az előadás a birodalmi gyülés nagytermében lesz. Hindenburg birodalmi elnök szombaton kihallgatáson fogadja Apponyit, akinek tiszteletére este Schubert külügyi államtitkár estélyt rendez.

— **Házasság.** *Weisz* Irénke és *Szegedi* Emil, a Bácsmegyei Napló munkatársa november 24-ikén, szombaton délután négy órakor tartják esküvőjüket a szuboticai evangélikus templomban. (Minden külön értesités helyett.)

— **Uj államügyész Noviszadon.** Noviszadról jelentik: Az igazságügyminiszter dr. Vukovics Mihály noviszadi államügyészt hasonló minőségben Pancsevóra helyezte át és helyébe dr. Micsics Ivo szombori államügyészt nevezte ki Noviszadra.

— **A gyomormüködésről filmet készitenek.** Berlinből jelentik: Dr. Günther Löck professzor olyan elmés készüléket talált ki, amelynek segitségével a gyomor müködését le lehet fotografálni. — Lassu fejlődés során jutottunk el idáig — magyarázza a professzor — azt hiszem, hogy a készüléknek hasznát fogjuk venni. A gastrokópot már régóta ismerjük. Ennek segitségével módjában volt az orvosnak a gyomor belsejét megvizsgálni. Négy esztendővel ezelőtt egy olyan készüléket konstruáltak, amelyre egy végtelenül piciny fotografáló gépet applikáltak. Ezen a készüléken egy kicsiny villanylámpa is volt és ennek a fényénél fotografálták le a gyomor belsejét. Én az izzólámpát — mondja Löck — egy ugynevezett szikrakilátóval helyettesitettem. A szikra fényénél azután rendes filmfelvételeket lehet készliteni. A professzor már »le kurblizta« a gyomormüködést s a szakférfiak előtt az igy nyert felvételeket vászonra vetitette. A szakférfiak azt mondották — jelentette ki a professzor — hogy a találmányokat fel lehet majd használni az orvosi gyakorlatban. Ha a praktizáló orvos pontosan akarja majd megtudni, hogyan müködik a gyomor, filmképeket készit róla s ezeket a lehető legpontosabban értesül róla, hogyan funkcionál a gyomor.

— **Megreformálják a belga himnuszt — megsértődnek a hollandok.** A belga tudományos akadémia már hosszabb idő óta foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy miképen lehetne népszerüsiteni a belga himnuszt. A belga himnusz, a Brabanconne, ugyanis mai dallama és szövege mellett meglehetősen nehezen énekelhető, ugyhogy nem nagyon népszerű. Az akadémia most azt javasolja, hogy a Brabanconna-t ismét eredeti szövegével és zenéjével énekeljék. Ennek csak egy akadálya van: ez az eredeti szöveg, amely 1830-ban keletkezett, rendkivül hollandellenes, ugyhogy ha ezt ma hivatalos belga ünnepélyeken énekelnék, ez rendkivül sértené a szomszédos holland nemzet önérzetét.

— **A villany nem ég — de az óra megy.** Szuboticán egyre több panasz hangzik el az áramszolgáltatás hibái miatt. Legujabb jelenség az, hogy már napok óta pontosan öt órától kezdve egyes kerületekben elsötétednek a lámpák, ugyhogy nem lehet dolgozni. Ez a furcsa eset a Paje Kujundzsicseva uccában és azokban az uccákban gyakori, amelyek a Paje Kujundzsicsev és Vilsonova ucca sarkán álló transzformátor révén kapják a világitó áramot. Ez a transzformátor kedden kigyulladt — és azóta minden este öt órakor elsötétednek a lámpák. Nem alszanak el, csak elsötétednek, de ez épen elég ahhoz, hogy gyárakban, irodákban, orvosi rendelőkben és magánházakban megálljon minden munka. Ezekről a zavarokról a villanytelep nem értesiti előre a közönséget, amelyet már napok óta váratlanul ér a zavar. A bajon még mindig nem segitettek, — de a fogyasztók tapasztalták, hogy a villanyóra akkor is müködik — amikor az égők nem világitanak csak sötéten izzanak. Eddig csak a világosságért fizettek az emberek — ezentul, ha az áramszolgáltatás zavarain nem segitenek — a sötétségért is fizetni kell.

— **Kettős halálos tragédia egy zalai erdőben.** Nagykanizsáról jelentik: Megrendítő tragédia történt a pálfiszigeti erdőben. Berke János favágónak ebédet vitt a felesége, aki magával hozta hároméves gyermekét is. Az erdőben éppen fát döntöttek. A gyermek, meglátva apját, kiszakitotta magát anyja kezéből és apja felé rohant. A gyermek éppen a döntésre kerülő fa alá szaladt, az anya utánasietett, felkapta, a keblére szoritott, de már nem tudták kikerülni a hatalmas lezuhanó fát, amely sulyával agyonnyomta őket. A férj a következő pillanatban eszméletlenül rogyott össze.

— **A vonat alá feküdt egy ittas katona.** Apatinból jelentik: Pénteken délelőtt az Apatin—szombori vonalon Apatin közelében, a vicinális vonat majdnem halálra gázolt egy katonát. Filipovics Száva szabadságolt katona ittasan a sinek mellett ment és amikor a vicinális vonat, amely Apatin felé haladt, közelébe ért, a vonat elé vetette magát, de az utolsó pillanatban a két sinpár közé feküdt. A vonatvezető már nem tudta megállitani a vonatot és a vonat az ittas ember felett átrobogott anélkül, hogy megsebesitette volna. Filipovicsot a csendőrség letartóztatta, majd kihallgatása után szabadlábra helyezte.

— **Kétszáztizenhárom bünselekmény történt ebben az évben Becskereken.** Becskerek város legutóbbi közgyülésén *dr. Dimitrijevics* Tihamér rendőrfőkapitány érdekes jelentést olvasott fel a becskereki közbiztonsági állapotokról. A főkapitány január 22-ikén foglalta el hivatalát és azóta — mint jelentésében mondja — mindent elkövetett, hogy a rendőrség személyzete kötelességét lelkiismeretesen teljesitse.

Ez év januárjában rablás volt 5 esetben, egy Katarinán, egy Lazarevón és egy Surjánban, kettő Becskereken. Hivatali sikkasztás volt 19, csalás 46, erőszak 9, lopás 191, (ezek közül 181-nek a tettesét kinyomozták), államellenes izgatás volt 4, erkölcselleni vétség egy, magánlaksértés 7, sulyos testisértés 13, hatóságsértés 9, választási bünselekmény 2, okmányhamisitás 4, pénzhamisitás egy, idegenvagyon rongálása 2, hatósági közeg megvesztegetése 3, hatóság elleni erőszak egy, gyilkosság egy, kuruzslás egy, sikkasztás 4, államelleni kihágás 3, zsarolás egy, gyujtogatás egy, gyilkossági kisérlet 9, egyéb bünselekmények 16 esetben, összesen 253 bünselekmény volt.

A rendőrség szolgálatából bünselekmények elkövetése miatt elbocsátottak 3 dijnokot és hanyag szolgálat, iszákosság és a rendőri szolgálatra való alkalmatlanság miatt 14 közrendőrt.

Kihágási ügy 1201 volt, amelyek közül 729 elintézést nyert. Kihágási büntetések cimén befolyt 820 dinár. Fogházbüntetést kaptak 24-en, összesen 127 napot, amelyet a rendőri fogdában kitöltöttek. 18 esetben volt tejrazzia a piacon, amely alkalmakkor összesen 320 liter tejet öntöttek ki, mert vizzel keverték. Volt 14 tojásrazzia és 500 darab romlott tojást megsemmisitettek. Titkos szerelem miatt 148 személyt tartóztattak le.

A rendőrségen 14228 ügyiratot iktattak, amelyek közül 14.002 aktát már elintéztek.

A rendőrlegénység száma kicsiny és ezt az eredményt csak ugy lehetett elérni, hogy *az egész rendőrszemélyzet akárhány esetben 10—12 napig egy folytában éjjel-nappal szolgálatban volt.*

A főkapitány kérte a rendőrség létszámának emelését és 3 uj rendőrállomás létesitését.

— **Irredentizmussal és kémkedéssel vádolják a Görcben letartóztatott olaszországi szlovén ujságirókat.** Triesztből jelentik: Az egész olasz sajtó terjedelmes cikkekben foglalkozik Cemperle Lipót, a görci Goricka Sztrazsa letartóztatott szerkesztője és társai ügyével. Az olasz lapok azt irják, hogy Cemperle és társai vezérei voltak a jugoszláv irredenta egyesületeknek és a Goricka Sztrazsa tagjai gyakran jártak át Jugoszláviába és főfoglalkozásuk a kémkedés volt. A fasiszta milicia már régóta nyomon követte a Goricka Sztrazsa tagjait és adatokat gyüjtött ellenük, mig annyi adat nem gyült össze, amelyek alapján letartóztathatták őket. A letartóztatott szlovén ujságirókat pénteken átkisérték a görci államügyészség fogházába. Az ujságirók kihallgatásuk alkalmával tagadták az ellenük felhozott vádakat.

— **Coolidge az »Amerikai Petroleumtársaság« elnöke lesz.** Newyorkból jelentik: Az amerikai petroleumipar befolyásos körei az American Petroleum Institut december elsején megtartandó csikágói ülésén Coolidge elnököt fogják az intézet elnökévé ajánlani. Miután a terv ugyszólván egyhangu helyesléssel találkozik, most már Coolidgetól függ annak a megvalósulása.

— **A zagrebi Gradjanski válogatott kapusa professzionista lett és leszerződött a bécsi Viennához.** Zagrebből jelentik: Mihelcsics, a zagrebi Gradjanszki sokszoros válogatott kapusa áttért a professzionizmusra és jövő év január elsejétől kezdve a bécsi Vienna futballcsapatához szerződött.

— **A Vajdaságnak Szerbiához való csatolásának tizedik évfordulója Noviszadon.** Noviszadról jelentik: A Vajdaság Szerbiához való csatlakozásának tizedik évfordulója alkalmával szombaton, november hó 24-én délelőtt megkoszoruzzák a noviszadi temetőben pihenő Hranilovics Jován, az első nemzeti tanács elnökének, Tomics Jásának és Varadjanin Arkádnak sirját. Vasárnap, november 25-ikén délelőtt fél tiz órakor a városháza közgyülési termében diszközgyülés lesz. Délelőtt tizenegy órakor valamennyi noviszadi templomban hálaadó istentisztelet lesz, délután pedig a városház előtt a katonazene disszenét ad.

— **Hetven évig szolgált egy helyen egy cselédlány.** Hágából jelentik: Irigylésreméltó helyzetben van a hágai Berlin-család, amelynek szolgálatában áll már hetven éve óta Heintje Erwich cselédleány. Tizenhétéves korában állott be szolgálónak és azóta nem változtatott helyet. Most a nevezetes jubileum alkalmából igen nagy ünneplésben részesitik a derék cselédet, a legnagyobb holland lapok küldik hozzá munkatársaikat, hogy meginterjuvolják ezt a nyolcvanhétéves cselédet, a lapok hozzák a fényképét is. Heintje pedig mesél nekik a régi jó időkről és igen boldognak mondja magát, hogy nem cserélt még gazdát. A mostani korral nincs megelégedve. A ritka jubileum alkalmából még Vilma királynő is megajándékozta Heintje Erwichet és a mellére aranyérmet tüzött.

— **A világ legkonokabbul nem fizető adósa.** Londonból jelentik: Worcester város közönségét élénken izgatja most Mr. Wallace Nicklin esete. Nicklinnek kis villája van a város végén. Minthogy teljesen eladósodott, elrendelték a villában található ingóságokra az árverést. Ezóta Nicklin bezárkózva élt a villában. Az ajtókat, ablakokat beszegelte, ugy hogy még a rendőrség emberei sem tudnak erőszakkal behatolni a villába. Késő este egy titkos kijáraton kiszökik a házból és egy kis füszerüzletben vesz néhány deka sajtot és almát a másnapi ebédre. Olyan ügyesen szökik ki esténként a házból, hogy eddig még senki sem tudta elcsipni. Több mint két hete él igy és a rendőrség azt reméli, hogy végül is az éhség rá fogja vinni, hogy megnyissa villája kapuját és kimenjen az emberek közé.

— **Dawes amerikai alelnök kilép az állami szolgálatból.** Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok alelnöke, Dawes tábornok bejelentette, hogy rövidesen kilép az állam szolgálatából és egy nagy banknál vállal igazgatói állást.

— **Két tüz Szuboticán.** Schwarz János I. kör Bogovicseva-ucca 8. szám alatt levő nádtetős háza leégett. A tüz éjjel tört ki és a tüzoltók, akik nyomban megjelentek, inkább a szomszédos házakat igyekeztek megmenteni. A kár 20.000 dinár. A tüz keletkezésének oka ismeretlen. — A Kladek-malomban, amely most nem müködik, menyezettüz volt, de a tüzoltók mielőtt a lángok tovaterjedtek volna, eloltották a tüzet. A kár 3000 dinár. A tüz kéményből kipattant szikrától támadt.

— **Fellázadtak a kommunisták egy lembergi börtönben.** Lembergből jelentik: Az ugynevezett Brigidki lembergi fogházban a politikai foglyok, legnagyobbrészt kommunisták, fellázadtak, szétrombolták a cellák berendezését és meg akartak szökni. A lázadást idejekorán elfojtották és a foglyokat a sulyos bünözők részére fenntartott cellákban helyezték el.

— **Az évi mérleg meghamisitása miatt letartóztattak egy elökelő szarajevói kereskedőt.** Szarajevóból jelentik: Nagy feltünést keltett Szarajevóban, hogy a rendőrség letartóztatta Maestro Józsefet a Maestro és Finzi nagykereskedő cég egyik tulajdonosát. A törvényszék a másik cégfőnök Finzi József ellen is elfogatási parancsot adott ki, de Finzi a letartóztatás elől ismeretlen helyre szökött és mindeddig nem sikerült megtalálni. Az ismert kereskedőket mérleghamisitással vádolják. A vád szerint a cég már 1926-ban fizetésképtelen volt, de Maestro és Finzi az évvégi mérlegekben nagy nyereségeket tüntettek fel és ezeknek a hamis tételeknek az alapján nagyösszegü hiteleket vettek igénybe. Nemrégiben azután kiderült hogy a Maestro és Finzi cégnek nemcsak, hogy vagyona nincs, de az idegen pénzekről sem tud számot adni. Az ügyészség csalás és sikkasztás miatt emelt vádat a cégfőnökök ellen.

— **Két mázsa buzáért egy emberélet.** Pozsegáról jelentik: Érdekes bünügyben hozott itéletet a pozsegai törvényszék. Rukavina Nácó gazdálkodó a Pozsega melletti Lucsinci községben összeveszett szomszédjával, Rác Jánossal. A veszekedés a szomszédok között két métermázsa buza miatt tört ki, amelyet Rác kölcsönadott Rukavinának. A civakodás hevében a hetven éves Rukavina késsel támadt Rácra. A zajra berohantak a szobába Rukavina fiai is, Gyuró és Iván, akik segitségére siettek apjuknak és most már egyesült erővel rohanták meg Rácot. A három ember földre teperte a gazdálkodót és késekkel ugy összeszurkálták, hogy Rác még a helyszinen meghalt. A tárgyaláson mindahárom vádlott beismerte a gyilkosságot és azzal védekeztek, hogy tettüket önvédelemből követték el. Egybehangzó vallomásuk szerint Rác János revolverrel támadt az öreg Rukavinára és lelövéssel fenyegette meg. A törvényszék Rukavina Nácót négy havi, Rukavina Gyurót két havi, Rukavina Ivánt pedig négy évi nehéz börtönre itélte. A védők felebbeztek.

— **A rakétarepülőgép nem halt meg, csak alszik.** Párisból jelentik: Opel mérnöknek, az uj rakétaautomobillal Berlinben folytatott kisérletei kapcsán a lapok emlékeztetnek arra, hogy a német mérnök nemrégiben a párisi automobilkiállitás alkalmával Párisban járván, a francia ujságirók előtt érdekes kijelentéseket tett a rakétarendszerü járművek jövőjéről. A mérnök szerint a jelenlegi kisérletek csak az utat egyengetik a rakétarepülőgéphez. Az uj repülőgép óránként többezer kilométer sebességet fog elérhetni és az Amerika—Európa közötti utat hetven perc alatt fogja megtenni. Bouford belga mérnök, aki szintén szakértő a rakétamotorok kérdésében, kijelentette, hogy ez tulzott optimizmus, a rakétarepülőgépeknek azonban a Berlin—párisi légi összeköttetés tekintetében nagy jelentősége lesz, mert lehetséges, hogy az utat egy negyedóra alatt fogja megtenni.

— **Hat repülőgép zuhant le csütörtökön Varsóban.** Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger varsói jelentése szerint a lengyel katonai aviatikának csütörtökön fekete napja volt. Sürü szürke köd ült tegnap Varsó fölött és a köd folytán hat katonai repülőgép járt szerencsétlenül. Elvesztették tájékozódásukat és legnagyobbrészt a leszállásra alkalmatlan terepeken ereszkedtek le, ugyhogy mind a hat repülőgép darabokra tört. A pilóták közül kettő meghalt, négy sulyosan megsebesült.

— **A szimuláns megverte az orvost.** Brüxből jelentik: Richard Tietze brüxi bányamunkást valami sérülés érte. Elment a kerületi orvoshoz és kérte, hogy adjon neki egy igazolványt arról, hogy idegsokkot kapott. Hogy a dolgot illusztrálja, hevesen reszketett a feje. Az orvos megvizsgálta és kijelentette, hogy nem ad neki igazolványt, mert csak szimulál. Erre a bányász a következőket mondotta az orvosnak: »Nem hiszi el, hogy reszket a fejem? Hát akkor majd a magáé fog reszketni!« Az igéretet pedig nyomban be is váltotta, vad dühvel kezdte ütniverni az orvost. Az orvos sulyosan megsérült, a munkást pedig három havi fogházra itélték.

— **A vajdasági történelmi társulat közgyülése.** Noviszadról jelentik: A vajdasági történelmi társulat december elsején délután három órakor a fiuglimnázium nagytermében tartja meg évi rendes közgyülését, amelyet dr. Sztanojevics Sztanoje beogradi egyetemi tanár, a történelmi társulat elnöke nyit meg. A közgyülésen uj vezetőséget fognak választani.

— **A Juda Makkabi teadélutánja.** Noviszadról jelentik: A noviszadi Juda Makkabi sportegyesület vasárnap rendezi első teadélutánját a Szloboda nagytermében.

— **Bukarestben pénteken földrengést éreztek.** Bukarestből jelentik: Péntek reggel Bukarestben erős földlökést éreztek. A csillagászati obszervatórium közlése szerint a földrengést jelző készülékek reggel 6 óra 24 perckor jegyezték fel a rengést, amelynek fészke a közelben volt. A rengést földalatti moraj kisérte.

— **Öngyilkos lett a beogradi tanitónőképző egyik növendéke.** Beogradból jelentik: Mitkovics Danica beogradi tanitóképzőintézeti növendék péntekre virradó éjjel zsirszódával megmérgezte magát. Az életunt leányt haldokolva szállitották kórházba, ahol még nem lehetett kihallgatni, mert eszméletét mindeddig nem nyerte vissza.

— **Huszonötéves zenészjubileum.** Pancsevóról jelentik: Monea Antal, a népszerü pancsevói karmester a napokban ünnepli karmesteri müködésének huszonötödik évfordulóját. A város zenekedvelő közönsége a szép jubileum alkalmából meleg ünneplésben készül részesiteni Monea Antalt.

— **Uj járvány Franciaországban ezerötszáz megbetegedéssel.** Párisból jelentik: Lyonban és a környékbeli falvakban tifuszszerü járvány lépett fel, amely magas lázban jelentkezik és eddig a hatóságoknál 1500 megbetegedést jelentettek be. Noha a betegség nem rosszindulatu, mégis két halálesetről van tudomása a hatóságnak. Lyon városi tanácsa elrendelte, hogy a közkórházakban ingyen oltsanak és szigoruan megvizsgáltatja a vizvezeték és kutak vizét.

— **A szuboticai iparos és polgári dalárda hangversenye.** A szuboticai iparos és polgári dalárda december 1-én félkilenc órakor a Népkörben hangversennyel egybekötött táncmulatságot rendez. Belépődij nincs.

— **Botrány és verekedés egy berlini szavaló estélyen.** Berlinből jelentik: A Marmorsaal am Zoo hangversenytermében csütörtök este nagy botrány volt három kiváló berlini müvész: Klöpfer, Deutsch és Hartmann együttes szavalóestéjén. Mikor Klöpfer előadta Büchner György német költőnek Németországban nagyon népszerü versét, amelynek refrénje ez: »Harc a paloták ellen, béke a kunyhóknak«, a hallgatóság körében nagy nyugtalanság támadt és a közönség egy része tüntetően eltávozott. A színész tovább szavalt és a következő strófáknál két pártra szakadt a közönség. Sokan hangosan tiltakoztak, mások tapsoltak s ebből verekedés lett, ugyhogy az előadás félbemaradt. A békétlenkedők a ruhatár előtt hangosan adtak kifejezést nemtetszésüknek, a másik táborbeliek szembeszállottak velük, ujabb verekedés keletkezett és a rendőrség vetett véget a botránynak.

— **Halálos szerencsétlenség a disznóvágásnál.** Bezdánból jelentik: Halálos szerencsétlenség történt pénteken Pécsváradi József hajósvállalkozó udvarán disznóvágás közben. Pécsváradi két és fél éves kisfia beleesett az udvaron álló forró vizzel telt teknőbe és a forró viz teljesen összeégette. A szerencsétlen kisgyermek belehalt égési sebeibe.

— **A vadász élet-halálharca a viperával.** Apatinból jelentik: A szlavóniai Rojics községben nagy körvadászat volt csütörtökön. A vadászaton Szemlics Pétert megtámadta egy hatalmas vipera. A vadász csak a harmadik lövésre tudta megölni a szokatlanul nagy viperát. A kiállott izgalmak következtében Szemlics idegrohamot kapott és állapota olyan sulyos, hogy kórházba kellett szállitani.

— **Rendőrök a vádlottak padján.** Szomborból jelentik: A szombori törvényszék Vojvodics-tanácsa pénteken tárgyalta Grgin Barisa, Alekszics Zsivojin, Andrics Lázár, Kopilovics Antal, Simonov Iván, Kopilovics Toma, Gruics Szlávkó és Mirkovics Gyura szombori rendörök bünügyét, akiket az ügyészség hivatalos hatalommal való visszaélés és könnyü testi sértés büntettével vádolt. A vádirat szerint 1926 február 8-ikán az egyik rendőrjárőr a Kraljica Maria parkból bekisérte Gasparov Annát és Szlavnics Máriát a rendőrségi őrszobába, ahol a vádlott rendőrök botokkal és bikacsökkel annyira összeverték őket, hogy az orvosi látlelet szerint nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedtek. A tárgyaláson a vádlott rendőrök tagadták, hogy a két nőt verték. A két sértett nem tudta felismerni pontosan a vádlottakban azokat a rendőröket, akik őket bántalmazták, miután a szoba be volt sötétitve. A biróság bizonyitékok hiányában felmentette a vádlottakat. Az itélet jogerős.

— **Károlyi Mihály nem kap beutazási engedélyt Amerikába.** Newyorkból jelentik: Károlyi Mihály gróf, a magyar népköztársaság volt elnöke engedélyt kért az Egyesült-Államok kormányától, hogy az Unióban három hónapos előadóturát tarthasson. A kérést elutasitották azzal az indokolással, hogy nincs semmi ok arra, hogy az egyszer megtagadott beutazási engedélyt most megadják.

— **Betörtek a belimanasztiri cukorgyárba.** Belimanasztirből jelentik: Péntekre virradó éjjel betörés történt a belimanasztiri cukorgyár irodájába. A betörök a pénzszekrényt akarták felfeszíteni, de ez nem sikerült nekik és csak néhány száz dinárt vittek el magukkal, amit az asztalfiókokban találtak. A csendőrség megindította a nyomozást és megállapitotta, hogy a betörést Miletics Dimitrije cukorgyári munkás követte el, aki azonban megszökött.

— **Felesége bubifrizurája miatt felakasztotta magát a férj.** Metzből jelentik: Egészen hihetetlen családi tragédia történt most Metzben. Egy Heinrich Lasteller nevü gyári munkás már régebben megtiltotta a feleségének, hogy rövidre vágassa a haját. Egy este a munkás hazatért és felesége rövid hajjal fogadta. Ezen a munkás, aki két gyermek apja, annyira elkeseredett, hogy berohnt az egyik helyiségbe s felakasztotta magát. Mire rátaláltak, már halott volt.

— **Letartóztatták egy futballmeccs összes játékosát.** Wiesbadenből jelentik: A wiesbadeni futballpályán nagy mérkőzés folyt egy helybeli és egy frankfurti futballcsapat között. A meccs folyamán a játékosok olyan hevesen rugdalták egymást, hogy rendőrök rohantak a pályára s az összes játékosokat letartóztatták. Az egyik sulyosan sérült futballista elvesztette a szemevilágát.

— **Baleset vagy büntény?** Noviszadról jelentik: Futok és Kulpin között az országuton csütörtökön este kocsija mellett eszméletlen állapotban találtak a járókelők Simó Mihály kulpini lakosra. Simót beszállitották a kulpini kórházba, ahol anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, meghalt. A csendőrség megindította a nyomozást annak megállapitására, hogy Simó büntény vagy baleset áldozata lett-e.

— **Királysértés miatt letartóztattak egy maliidjosi gazdálkodót.** Noviszadról jelentik: A maliidjosi csendőrség királysértés gyanuja miatt letartóztatta Csike Antal maliidjosi gazdálkodót. Csikét beszállitották a noviszadi ügyészség fogházába.

— **Letartóztatták egy betiltott olaszországi szláv lap főszerkesztőjét.** Milánóból jelentik: A görzi prefektus e hét elején betiltotta a Goriska Strazsa cimü szlovén lap megjelenését, mert a prefektus szerint a lapban antifasiszta és olaszellenes cikkek jelentek meg. Csütörtökön Tolmein közelében egy miliciaőrjárat elfogta a betiltott szlovén lap főszerkesztőjét, Kumkarter Lipótot, három társával együtt, mint autón haladtak. Állitólag Steyer-pisztolyokhoz való néhány ezer töltényt találtak az autóban.

— **A mammutnál is hatalmasabb ismeretlen őskori állat csontvázára bukkant egy amerikai tudós.** Londonból jelentik: Csütörtökön Londonba érkezett Andrews amerikai kutató, aki több hónapig időzött és végzett tudományos munkát a Gobi sivatagban. A kutató elmondotta, hogy sikerült egy eddig ismeretlen őskori állat csontvázát megtalálnia és hogy ez az állat hatalmasabb volt, minden eddig ismert őskori állatnál és messze tulszárnyalja még a mammutot is. A csontváz hossza hét és fél méter, magasásga öt méter husz centiméter és a nyaka maga három méter hatvan centiméter hosszu volt. Egy ilyen őskori állat sulya tiz tonna lehetett. Ez az állat véleménye szerint nyolc-kilenc millió évvel ezelőtt élt. A csontvázat teljesen ép állapotban találta meg, de nem tudta elszállittatni, mert nem volt elkészülve ilyen hatalmas leletre. Jövőre ismét el megy a Gobi sivatagba és magával hozza a csontvázat.

— **Uj jegyző.** Dárdáról jelentik: Pijetlovac községben a napokban tartották meg a jegyzőválasztást amelyen Gurcsics Száva eddigi jegyzőt ujból megválasztották.

Lepedat és Jovanovics szuboticai főelárusitóknál vásárolt sorsjegyek közül a november 22-iki huzáson a következő számok nyertek:

40.000 dinárt: 15225 szám.
10.000 dinárt: 60031 szám.
4000 dinárt: 21956, 78919 szám.
2000 dinárt: 40431, 60046, 78272, 90236, 52, 108836
500 dinárt: 7717, 8076, 10503, 11922, 50, 78, 84, 13062, 75, 15228, 83, 300, 15528 24456, 24792, 96, 26102, 48, 32756, 49, 66, 33703, 18, 49, 81, 35026, 35135, 46, 37472, 86, 89, 96, 40305, 22, 33, 69, 83, 40433, 42026 45, 46, 72, 77, 86, 43109, 12, 90, 96, 45519, 44, 46549 59, 98, 46923, 51, 47727, 83, 99, 49204, 68, 89, 54907 14, 19, 26, 85, 88, 60035, 74, 81, 84, 64722, 24, 61, 800 67912, 17, 68143, 69475, 71209, 71, 71906, 40, 59, 73334, 42, 69, 75459, 78416, 26, 71, 78, 78914, 57, 80735, 800 81004, 87, 93, 83112, 18, 70, 99, 83530, 84811, 42, 86108 11, 22, 55, 75, 86867, 87267, 70, 83, 91804, 6, 27, 45 49, 65, 78, 96314, 46, 97113, 39, 76, 200, 98146, 68, 90, 98704, 30, 71, 99160, 92, 99414, 39, 41, 89, 105342, 61, 108005, 50, 82, 108631, 96, 108809, 21, 64, 92, 110119 47, 110324, 33, 44, 111028, 111415, 113111, 16, 113973 115050, 52, 60, 89, 92, 116329, 87, 91, 116935, 82, 117107 75, 69, 118778, 120814, 31, 50, 52, 56, 74, 121707, 16, 51, 122016, 96, 123220, 99, 124377, 94, 124608, 35, 83.

— **A Tolnai Világlapja uj száma** az érdekes képek és elvasnivalók gazdag tárháza. A népszerü hetilap, amely külön kötet regényt ad mellékletül, a Literária árusitóinál kapható.

— **Fejnélküli holttest az erdőben.** Beogradból jelentik: Az Uzsice közelében levő erdőségben a munkások egy fejnélküli férfi holttestre bukkantak. A hulla teljesen meztelen volt és már oszlásnak indult. Az ismeretlen a nyomozó hatóságok feltevése szerint rablógyilkosság áldozata lett és a fejét azért vágták le, hogy megnehezitsék az agnoszkálás munkáját. A borzalmas büntény ügyében a csendörség nagy erélyel folytatja a nyomozást.

— **Pancsevó közbiztonsági statisztikája.** Pancsevóról jelentik: Dr. Sztojakovics Bogdán rendőrfőkapitány legutóbb terjedelmes jelentésben számolt be a város közbiztonsági viszonyairól és a rendőrség munkájáról. A jelentés szerint ez évben Pancsevón 182 lopás, 18 csalás, 10 sikkasztás, 21 sulyos testi sértés, 2 gyilkosság, 8 öngyilkosság és 6 gyilkossági kisérlet ügyében inditott nyomozást a rendőrség. Ez a szám a mult évhez képest a közbiztonsági viszonyok határozott javulását jelenti. Kinyomozatlan csak alig néhány bünc selekmény maradt.

— **Veszélyes járdák.** Szubotica város területén tudvalevőleg kövezési munkálatok vannak folyamatban. Ezeknek a munkálatoknak a során az a szokás kapott lábra, hogy a legforgalmasabb uccákon, ahol a legtöbb ember közlekedik, a járdákat a kockakövek lerakodóhelyéül használják fel. A gazdag kocka kőkészletek kétféle formában találhatók fel a gyalogjárásra szolgáló utvonalakon. Az egyik forma hasonlit ahhoz, ahogyan erdőben a hasábfákat szokták ölekbe rakni, a másik pedig egyszerüen minden rendszer nélkül elhintett kőfront. Az ölberakott rögtönzött kővárak és védősáncok csak annyiban alkalmatlanok, hogy a járda egy részét elfoglalják. Sokkal veszélyesebbek a lézengő kőkockák, amelyek rendszertelenül és minden gyakorlati cél nélkül izolálva fekszenek a járdákon, a legkülönbözőbb elhelyezésekben. Ezek már egyenesen veszélyeztetik a járókelők testi épségét, ugy hogy megállapitható, hogy mióta ez a szokás lábrakapott, tömegesen fordulnak elő lábtörések. Egy uriember oly szerencsés volt a napokban, hogy egy ilyen kőkockával találkozván, nem a kezét, vagy lábát, hanem csak az orrát törte be és azóta háromszorosra dagadt orral jár. Köztudomásu azonban, hogy a visszásságok rendesen halmozódni szoktak. A kőakadályokon kivül ugyanis ujabban az a szokás honosodott meg, hogy az igen tisztelt biciklisták, akik tekintélyes számban találhatók fel városunkban, ujabban a gyalogjárót használják fel közlekedőhelyül, sőt versenypályául. Igen gyakori eset, hogy a gyanutlan járókelők között vágtatva száguld egy-egy biciklista a járdán, de előfordul az is, hogy kettesével száguldoznk a gyalogjárón. Mindenesetre kivánatos volna, ha ezeket a visszásságokat az illetékes tényezők megszüntetnék.

Vajdasági novellák, versek – riportok a Bácsmegyei Napló vasárnapi számában

A Bácsmegyei Napló vasárnapi számában ujra a vajdasági irók vonulnak fel.

Fenyves Ferenc cikket irt a sztaribecseji szép napokról és dr. Draskóczy Edéről, Aszlányi Dezső Messinától az Aetnáig cimen ir, Gonda László a délszláv keresztelői és esküvői népszokásokat mutatja be, Kotzig Károly érdekes történelmi essayt ir — a bajuszról, Lampel Béla Godianó biboros cimen humoros történeteket mond el a vajdasági magyar irás hőskorából, *Baedeker* folytatja a nagysikerü *Ketten* sorozatot, Öreg riporter a Mazur házról ir, Magister a Rontás cimen értekezik, Kemény István cikkének a cime ujságirók önmagukról, Tamás István egyéni riportjának cime: Van-e valami eladni való.

Verseket irtak: Galambos Margit, Kovács Antal, Mottó, Czakó Tibor, Stadler Aurél, Somogyi Pál, Tiller Ferenc.

Novellákat: Kristály István, Govorkovich János, Markovics Mihály, Blazsek Ferenc, Szász Márton, Ember Mihály, Karlóczai, Hesslein József, Mák Aladár pedig leforditotta Lazarevity Láza A kutnál cimü novelláját.

A Könyv—Film—Rádió rovat s a Habostorta cimü gyermeklap, valamint az állandó rovatok egészitik ki a testes vasárnapi szám érdekes tartalmát.

— **Fosztogatják a kinai császársirokat.** Londonból jelentik: A pekingi állapotok még mindig nem a legkonszolidáltabbak. Legujabban arról érkezik hir, hogy a kinai katonák, a Peking közelében lévő Ming dinasztiakorabeli császársirokat fosztogatják. A katonák, ugylátszik, most nagyon unatkoznak, hogy nincs polgárháboru és ezért régészeti tanulmányi kirándulásokat folytatnak a sirokban. A kirándulások igen lukrativak, mert a katonák mindig magukkal visznek emlékül néhány nagyértékü antik mütárgyat. Ezeket azután néhány nap mulva meg lehet vásárolni a pekingi mükereskedőknél. Néhány müértő katona legutóbb annyira ment, hogy ellopta Chien-Lung császár mumiáját. A mumiát másnap nyugodtan bevitte egy mükereskedőhöz, aki azonban jelentést tett a rendőrségen. A katonát letartóztatták.

— **Rádióval szerelik fel a berlini földalatti vasut kocsijait.** Berlinből jelentik: A földalatti és a magasvasut kocsijaiban érdekes ujitással kisérleteznek. Arról van szó, hogy bevezetik a rádiót ezeken a vonalokon és jelezni fogják az utazó közönségnek az egyes állomásokon hangerősitőn, hogy mikor indulnak a vonatok, nagy-e a zsufoltság, de más érdekes tudnivalókat is fognak közölni a vasuti kocsikban, igy például azt, hogy hol találtak elvesztett tárgyakat és hol lehet azokat igazolás ellenében visszakapni.

— **Óriás-Zeppelinek épülnek Amerikában.** Newyorkból jelentik: Az Ohio állambeli Akron városban rövidesen megkezdődik két óriási amerikai Zeppelin épitése. Egyelőre természetesen a hangárt kell felépiteni, ami hárommillió dollárba fog kerülni. Ez lesz a világ legnagyobb épülete. A két léghajó körülbelül nyolcmillió dollárba fog kerülni. Kétszerakkorák lesznek, mint a Graf Zeppelin. Az amerikai kormánynak az a terve, hogy Akronban egész Zeppelin-parkot épitsen néhány év alatt. Már megkezdődött Akronba a munkások özönlése az Egyesült-Államok minden tájáról.

— **Elaltatta férjét, hogy nyugodtan meggyilkolhassa.** Bécsből jelentik: König Ottó könyvkereskedő már hosszabb idő óta rossz házasságban élt harmincéves kikapós feleségével. Az asszony csütörtök reggel álomport öntött férjének kávéjába. Mikor a férfi elaludt, az asszony gyilkos szándékkal több baltacsapást mért férje fejére. König fölébredt és rémülten látta, hogy fejéből több helyen ömlik a vér. Az asszony közben a falról ledöntött egy nagy képet és azzal ámitotta férjét, hogy a kép ráesett a fejére és attól sebesült meg. Ezt a mesét azonban nem hitte el a sulyosan megsérült férj, mert néhány héttel ezelőtt rajtakapta az asszonyt, amikor a konyhából a gázt hosszu gumicsövön be akarta vezetni a férj elkülönitett hálószobájába. König a rendőrségre sietett és feljelentette az asszonyt, aki bevallotta, hogy férjét el akarta tenni láb alól, mert utjában állott szerelmi kalandjainak.

— **Dr. Otth Ferencné ellen elrendelték a vizsgálati fogságot.** Dr. Otth Ferenc kulai ügyvéd özvegye — mint ismeretes — Szuboticán többektől pénzt csalt ki különböző cimeken, továbbá hitelbe vásárolt árukat és a szállodában, ahol lakott és étkezett, fizetés helyett egy üvegköves gyürüt adott át zálogul a pénzét kérő főpincérnek. A rendőrséghez érkezett feljelentések folytán a szuboticai rendőrség dr. Otth Ferencnét a napokban letartóztatta és lefolytatta ellene a nyomozást, amelynek befejezése után dr. Otthnét csütörtökön átkisérték az ügyészségi fogházba. A letartóztatott uriasszonyt pénteken hallgatta ki Sztojanovics Radován vizsgáló biró. Dr. Otthné már a nyomozás során, valamint a vizsgálóbiró előtt is nagyrészben beismerte a terhére rótt csalásokat és ennek folytán a vizsgálóbiró elrendelte ellene a vizsgálati fogságot.

— **Elrendelték a vizsgálati fogságot a letartóztatott szuboticai utlevélügynök ellen.** A napokban névtelen feljelentés alapján a szuboticai rendőrség letartóztatta Fuller István ügynököt, aki mindenféle közvetitésekkel és kijárásokkal, de leginkább utlevelek szerzésével és vizumoztatásával foglalkozott. Fuller ellen az a vád, hogy egy kérvényre, amelyen egy szuboticai lakos részére illetőségi bizonyitványt kértek, két nevet hamisitott, akik a kérvényen, mint tanuk szerepeltek. A rendőrség megindította a nyomozást és annak beszerzése után Fullert csütörtökön átkisérték az ügyészségre. Az államügyészség Fuller ellen bünvizsgálati inditványt tett. Pénteken maga elé vezettette a vizsgálóbiró Fullert, akit részletesen kihallgatott, majd a kihallgatás után okirathamisitás miat elrendelte ellene a vizsgálati fogságot Fuller feifolyamodást jelentett be a vizsgálóbiró végzése ellen és valószinü, hogy már a közeli napokban a vádtanács elé kerül az ügy.

— **Betörő mészárossegéd.** Oszijekről jelentik: Az oszijeki törvényszék legutóbb tárgyalta Rozgorics Antal huszonöt éves mészárossegéd bünügyét. Rozgorics ez év áprilisában betört Gasparovics Ferenc hajóskapitány lakására és onnan nagyértékü ékszereket lopott el. A biróság két évi sulyos börtönre télte a beitörőt.

— **Föloszlik a szentai kaszinó.** Szentáról jelentik: A négy évvel ezelőtt megalakult szentai kaszinó feloszlása már többször szóba került. Kaupert Boldizsár, az Eugen-szálloda bérlője, akinek szállodájában van a kaszinó, a napokban felszólitást kapott a városi tanácstól, hogy az Eugen-szálló épületének fele részét még november havában, másik fele részét pedig február elején üritse ki. Kaupert eleget is tett a tanács felhivásának és a kaszinó összes butorzatát az Eugen másik termébe helyezte át. Közben olyan megállapodást létesitett a városi tanáccsal, hogy az egész helyiséget január 10-éu hagyja el. A kaszinó elnöke, dr. Zagorica Iván közjegyző rendkivüli választmányi ülést hivott egybe és azon dr. Spitzer Mór ügyvéd alelnök elnöklete alatt elhatározták, hogy a kaszinót feloszlatják.

Uj orvos. Dr. *Herczog* Andor, Herczog Ferenc padéi fakereskedő fia a leipzigi egyetem orvosi fakultásán orvosi diplomát nyert.

— **Lépbesugárzással gyógyitják a vérbajokat és a fertőző betegségeket.** Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse uj gyógyászati eredményekről számol be a fertőző betegségeknek és vérbajoknak lépbesugárzás utján való gyógyitása terén. A gyógymód abban áll, hogy a szervezetet a besugárzással olyan állapotba hozzák, hogy fokozott erővel tudja folytatni azt a tevékenységét, amellyel a kórokozó bacillusokat, és a mérges anyagokat ártalmatlanná teszi és a védőanyagokat kitermeli. A lép ugyanis müködésre készteti az addig tétlen sejteket, amelyek az idegen és mérges anyagokat a testből kiküszöbölik és az ellenmérgeket, valamint a védőanyagokat termelik.

— **Egy román repülő sikertelen rekordkisérlete.** Párisból jelentik: Popescu román repülő a villacoublayi repülőtéren magassági világrekordot akart elérni. A kisérlet közben a gázfejlesztő készüléke felmondta a szolgálatot és igy kénytelen volt leereszkedni.

— **Meghiusult merénylet egy vonat ellen.** Párisból jelentik: A Mateur-Tabarkai vonat ellen tuniszi jelentések szerint három arab pásztorgyerek merényletet követett el. Hatalmas fadarabokat tettek a sinekre és ki akarták siklatni a vonatot. A vonatvezető három méterrel előbb vette észre a fenyegető veszedelmet, mégis sikerült megállitani a vonatot. A három pásztorfiut letartóztatták. Elmondták, hogy az utóbbi napokban láttak egy tuniszi moziban egy vonatkisiklást és nagyon kiváncsiak voltak, mint fest ez a valóságban.

— **Három ember máglyahalála.** Rómából jelentik: Molfetta-ban egy paraszt hirtelen megőrült és rohamában megfojtotta agg szüleit. Ezután máglyát rakott, a máglyára kivitte atyjának és anyjának holttestét, meggyujtotta azt, maga is felment a máglyára és mind a hárman szénné égtek.

— **Hoover elnök és a munkácsi csodarabbi.** Munkácsról jelentik: A város zsidó lakossága körében napok óta érdekes szóbeszéd kering az amerikai elnökválasztás egy epizódjáról. A zidacsevi csodarabbi még a háboru alatt elhagyta lengyelországi rezidenciáját és Munkácsra költözött. Szentéletü férfinek és csodatevő hatalmu papnak ismerték s hire messze tul jutott az ország határán. A hires rabbi október 29-én az alábbi szövegü kábelsürgönyt kapta: »Reb Menása Eckstein, Munkács, Bizkupee Gasse 32. Herbert Hoover soll unbedingt gewählt werden am 16. November. Heinrich Schönberg.« (Herbert Hoovert a november 16-iki elnökválasztáson okvetlenül válasszák meg Amerika uj elnökének.) A Bosztonból feladott kábelsürgönnyel egyidejüleg százötven dollár is érkezett. Mint később kiderült, a távirat küldője Hoover egyik leglelkesebb kortese volt, aki bizott a Munkácson élő rabbi csodatevő imájának hatásában. Hoover megválasztása után a csodarabbi üdvözlő táviratot küldött a Fehérház uj gazdájának. A napokban érkezett meg az elnöki iroda válasza, amely hálás köszönetet tartalmazott azért, amiért a rabinus Hoover megválasztása érdekében imádságot mondott.

— **Apa és fiu a vádlottak padján.** A szuboticai törvényszéken pénteken tárgyalta Stárcsevics Máto törvényszéki tanácselnök tanácsa Dobó István negyvennégyéves szuboticai lakos és tizennyolcéves fia, Jenő bünügyét, akik sulyos testi sértés bünttettével voltak vádolva. A vád szerint ez év augusztus 12-ikén megtámadták rokonukat, Dobó Bélát és az elsőrendü vádlott vasvillával, a másodrendü vádlott késsel megsebezte. A sérülés husz napon tul gyógyult. A pénteki tárgyaláson a két vádlott azzal védekezett, hogy ők voltak a megtámadottak. Kint voltak a tanyájukon, amikor az elsőrendü vádlott unokatestvére, Dobó Béla hozzájuk jött és a kukoricaföldön bottal megtámadta Dobó István. Dobó Jenő látva, hogy apját megtámadták, annak védelmében kést rántott és azt háromszor beleszurta Dobó Béla mellébe. Ezzel szemben a sértett Dobó Béla kijelentette, hogy Dobó István minden ok nélkül vasvillával rátámadt, majd a kukoricásban elreitőzött Dobó Jenő ugrott elő és a mellébe döfte a kését. A biróság több tanut kihallgatott, akik az eset lefolyását ismertették, majd meghozta az ítéletét, amely szerint bünösnek mondotta ki mind a két vádlottat sulyos testi sértés bünttettében illetve vétségében és Dobó Istvánt hathavi börtönre, fiát, miután fiatalkoru, háromhavi fogházra itélte. Az ügyész szigoritásért felebbezett, mig az elitéltek azon a cimen, hogy nem bünösek.

— **Oszlieken letartóztattak egy orosz emigráns soffőrt, aki Zagrebban sikkasztásokat követett el.** Oszijekről jelentik: A rendőrség letartóztatta Fröhof Vaszilij orosz emigráns soffőrt, aki ellen a zagrebi rendőrhatóságok körözőlevelet bocsájtottak ki. A soffőrt sikkasztással vádolják, amit egy zagrebi cég kárára követett el.

HOTEL »ROYAL« BEOGRAD
Kralja Petra 70. Telefon 55—27
Elsőrendü szálloda, legmodernebb komforttal
Szobák 50 dinártól kezdve
2771

— **Futballista, akinek mindkét karja hiányzik.** Vinkovciról jelenetik: Vasárnap futballmérkőzést tartottak Vinkovcin. A szremszkamitrovicai Sloga csapata játszott barátságos meccset a vinkovcii futballklub együttesével. A vendégcsapatban egy Komljenovics Nedeljkó nevü játékos is játszott, akinek mindkét karja hiányzik, ennek ellenére, azonban szép játékot produkált. A közönség sok tapssal adott kifejezést tetszésének a karnélküli futballista produkciói fölött.

Bodrics Miska zenekarával folyó hó 24-ikétől, szombat estétől kezdődleg esténként a Bárány-kávéházban fog hangversenyezni.

— **A Szinházi Élet uj száma a szokott gazdag terjedelemben jelent meg. Érdekes képek, cikkek, külön regény- és kottamelléklet, gazdag rovatok teszik változatossá az uj számot, amely Nóti Károly négy egyfelvonásos vigjátékát közli darabmellékletül. A Szinházi Élet a Literária árusitóinál kapható.**

Dr. Lakatos szanatóriuma
Ba'on bei Wien
Diétás gyógyintézet — Őszi főszezón
Kénes fürdők
Külön szivosztály — Mérséke't árak

— **Délamerika megtagadja a Kellog-paktum aláirását.** Londonból jelentik: Mangabeira braziliai külügyminiszter nyilatkozatot tett, amely szerint mindenben osztja Washington Luis braziliai elnöknek azt az álláspontját, hogy nem kell tudomást venni a Kellog-féle háboruellenes paktumról. Hir szerint Argentina, Chile és Brazilia meg fogják tagadni a Kellog-paktum ratifikálását és valószinü, hogy Uruguay és Paraguay is csatlakozni fog a többi délamerikai államhoz.

— **Lókötő cigányok.** Oszijekről jelentik: Kordusevei szlavóniai községben már hosszabb idő óta lótolvajok garázdálkodtak. A tolvajokat a csendőrségnek csütörtökön sikerült elfogni Kolompár Jankó és Kornics Miska cigányok személyében. Mindkettőjüket letartóztatták.

A légzőszervek megbetegedéseit, rekedtséget, köhögést, légcsőhurutot megszünteti a
KRESIVAL

— **Uj községi előljáróságot választanak Molon.** Molról jelentik: Az előljáróság megválasztása ellen a radikális párt felebbezett és a főispán a választást megsemmisitette. A főispán megsemmisitő végzése ellen a Pribicsevics-párt a közigazgatósági birósághoz fordult felebbezéssel. A közigazgatási biróság a főispán döntését fogadta el és az előljáróság választását szintén megsemmisitette. A jogerős döntés alapján uj előljáróságot választ Mol község.

— **Halálos szerencsétlenség egy bosznai kőbányában.** Boszanszk bródból jelentik: A konjici kőbányában csütörtökön halálos szerencsétlenség történt. Simlen Andrija bányamunkás egy lefejtett kődarab elvontatásával foglalkozott. A hatalmas kő eközben megbillent és rázuhant a munkásra, aki nem tudott elég gyorsan elugrani. A szerencsétlen ember testét a mázsányi sulyu kő a felismerhetetlenségig összeroncsolta.

— **A szentai ügyvédek az uj ügyvédi tarifák ellen.** Szentáról jelentik: A szentai ügyvédi kar csütörtökön értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy az uj ügyvédi tarifa ellen, amelyet nem csak sérelmesnek, hanem lealázónak is tartanak, állást foglalnak. A vasárnapi gyülésen minden szentai ügyvéd megjelenik Noviszadon. Az ügyvédi kamara vasárnapi gyülésén azt is inditványozni fogják, hogy az ügyvédek osztályozását szüntessék be és minden ügyvédnek teljesen egyenlő jogai és kötelességei legyenek.

Szépségápolás. Hajszálak, redők, anyajegy, szemölcs, végleges eltávolitása villannyal. Hámlasztókurák és kékfénykezelés, kaphatók saját készitményü szeplő, májfolt, mittesszer, pattanás elleni és arcfehéritő krémek, arcvizek, puderek stb. Olcsó bérletrendszer. Vidéki megrendelés utánvéttel. Tantiványokat kiképzek. *Roth Olga kozmetikai intézete Szubotica, Kralja Alekszandra ulica 4.*

— **Betörők elvitték egy zagrebi trafik egész árukészletét.** Zagrebből jelentik: Vakmerő betörés történt péntekre virradó éjszaka Zagrebban. Ismeretlen tettesek behatoltak a Gajeva-ucca 7. szám alatti dohánytőzsdébe és azt teljesen kifosztották. A betörők a város centrumában levő trafikban órák hosszat zavartalanul dolgozhattak és az üzlet egész árukészletét magukkal vitték. Az ellopott áruk értéke meghaladja a százezer dinárt. A nyomozás megindult.

Epe- és májbetegségeknél, epekő és sárgaság eseteiben a természetes »Ferenc József« keserüvíz a hasi szervek müködését élénkebb tevékenységre serkenti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy az otthoni ivókura különösen hatásos, ha a *Ferenc József* vizet kevés forró vizzel keverve, reggel éhgyomorra vesszük be. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

SPORT

A Jugoszlávia vasárnapra ajánlkozott a SzAND-nak. A beogradi Jugoszlávia pénteken ajánlatot tett a SzAND-nak, hogy vasárnap eljön Szuboticára. A Jugoszlávia ajánlatát a SzAND *nem fogadhatja el, mert* vasárnap a Schellenz-serlegért kell mérkőznie a Bácskával.

SZENTA

Gizndziumi válogatott—Spárta 8:2 (2:1). A gimnáziumi csapat góljait Pfan (3), Borbély (2), Petkov (2) és Tripolszky, a Spárta góljait Markovics és Domány lötték.

PANCSEVÓ

Pancsevói SK—Kikindai Koszovó 5:0 (3:0). A mérkőzést Eichert pancsevói ékszerész serlegéért játszották és azon a PSK elejétől végig határozott fölényben volt. A gólarány hü kifejezője az eröviszonyoknak. A mérkőzést a beogradi Jovanovics biró vezette.

A Makkabi évi rendes közgyülése. Noviszadról jelentik: A Juda Makkabi sportegyesület vasárnap délelőtt féltiz órakor a zsidó hitközség nagytermében tartja meg évi rendes közgyülését, amelynek határozatképtelensége esetén negyed órával később megtartják a közgyülést.

A sabáci Macsva a noviszadkerületi bajnokság őszi fordulójának első helyezettje. Noviszadról jelentik: A noviszadi kerület elsőosztályu bajnokságának listáján az őszi fordulóban ismét a tavalyi bajnok, a sabáci Macsva áll az első helyen, mind az öt bajnoki küzdelem győzelmi pontjaival. Ötször mérkőzött, tiz pontot szerzett, 16:1 kitünő gólaránnyal. A második helyen a Vojvodina áll négy mérkőzés közül 3 győzelemmel és egy vereséggel és 6 pontal és 13:5 gólaránnyal. A harmadik helyen a Radnicski áll, amely 4 mérkőzés közül kettőt megnyert, kettőt elvesztett, 4 pontot szerzett és gólaránya 8:4. A negyedik helyen a NAK áll 3 mérkőzéssel, 1 győzelemmel, 2 vereséggel, 2 ponttal és 3:8 gólaránnyal. A Makkabi az ötödik helyet foglalja el, 5 lejátszott mérkőzéssel, 1 győzelemmel és 4 vereséggel, 6:13 gólaránnyal és 2 ponttal. Az utolsó helyen szerepel a mitrovicai Gradjanszki, amely 3 mérkőzést játszott, egyszer győzött, 4 vereséget szenvedett, 2 ponttal és 5:19 gólaránnyal.

SZINHÁZ

A Gyurkovics fiuk bemutatója a Népkörben. A Népkör mükedvelőgárdája szombaton, november 24-ikén mutatja be Lukas Imre uj operettjét a »Gyurkovics fiuk«-at. Az uj diszletekkel és fényes kiállitásban szinrekerülő operettet Deutsch József rendezi és a főszerepeket Fehérvári Márta, Kocsmár Lujza, M. Simonyi Böske, Kókai Dezső, Nószthy Béla, Balázs István, Kampós Antal, Salamon József és mások játsszák. Az előadást vasárnap este megismétlik. Jegyek a Krécsi-féle könyvkereskedésben előre válthatók.

Sztambul rózsája. *(A nisi Nemzeti Szinház vendégjátéka Szentán.)* Szentáról jelentik: A Kálmán-operettek sorozatában a legsikerültebb előadás volt a Sztambul rózsája bemutatója. Ebben a darabban a technikai megoldások, valamint a toalettek is kifogástalanok voltak. Dinulovics, aki eddig csak kisebb kómikus szerepekben ragyogtatta tehetségét, most nagyobb szerepben bizonyitotta be kvalitásait. Manon kisasszony keleti táncaival, Krizsné mint a pasa leánya énekével, Levák humorával, Piszek pedig Achmed bég szerepében elegáns fellépésével és kellemes baritonjával általános tetszést aratták.

Divat-előadás a szuboticai Városi Szinházban. Solymossy Bea, az ismert magyar irónő, december 9-ikén, vasárnap délelőtt tizenegy órakor vetitett képekkel kisért előadást tart a szuboticai Városi Szinházban »A divat fejlődése az ókortól napjainkig« cimmel. Az érdekes előadást divatrevü követi és igy az alacsony helyárak mellett rendezett matiné elsősorban a nőket fogja érdekeln.

KÖZGAZDASÁG

Befejeződött a vajdasági munkáskamara közgyülése

A viharos közgyülés egyhangu határozatokkal ért véget

Noviszadról jelentik: A vajdasági munkáskamara folytatólagos közgyülésén *Rokszandics* Zvojnimir, a független szakszervezetek nevében a következő nyilatkozatot terjesztette a közgyülés elé:

1. A független szakszervezetek megállapitják, hogy a kamara évi jelentése pártoskodó és tendenciózus. 2. A független szakszervezetek követelik, hogy a vajdasági munkáskamara a jövőben a munkásság érdekeinek tolmácsa legyen. 3. Az egész jelentés nem más, mint agitáció a szocialista párt érdekében. 4. A független szakszervezeti tagok mindezeknél fogva a jelentést nem veszik tudomásul és ellene szavaznak.

A jelentés letárgyalása és elfogadása után *Timotics* Milos számolt be a munkásság szociális, kulturális és politikai helyzetéről és megállapitotta, hogy a vajdasági munkásság helyzete a legrosszabb. A kamara vezetőségének nevében határozati javaslatot terjesztett a közgyülés elé, mely utasitja a vezetőséget, hogy tegyen meg mindent a munkásság helyzetének mielőbbi javitása érdekében.

Ezzel szemben a független szakszervezetek tagjai külön határozati javaslatot terjesztettek be, amelyben követelték: 1. A munkásvédelmi törvény tiszteletbentartását. 2. A munkástőzsdék ujjászervezését és hogy azokat a munkásság képviselői vezessék. 3. Követelik, hogy a jövő évi állami költségvetésbe ötvenmillió dinárt vegyenek fel a munkanélküliek segélyezésére. 4. Követelik a közmunkák haladéktalan megkezdését. 5. Követelik a munkásbiztositó pénztáraknál a szabad választások elrendelését és a pénztárak teljes autonomiáját. 6. Követelik az államvédelmi törvény hatályonkivül helyezését.

A közgyülés mind a két határozati javaslatot egyhangulag elfogadta.

Több jelentéktelen ügy elintézése után a közgyülés késő este ért véget.

A vajdasági komlótermelők értekezlete Noviszadon. Noviszadról jelentik: A földmüvelésügyi minisztérium kezdeményezésére december 2-án az összes vajdasági és szerémségi komlótermelők értekezletre jönnek össze. Az értekezleten a komló értékesitésének kérdését fogják megvitatni.

Kozmetikai szalon
Tulajdonos: Dr. VÉCSEI JENŐNÉ
Különleges arc- és bőrápolás, az összes arc- és szépséghibák gyógyitása villany és kvarcfénykezelés, paraffin therapia
Subotica, Ciril i Metod trg 5. Tel. 539
1039

Tudományos alapon

optikai módszerekkel, (a fényvisszaverődést fotométerrel mérve) minden kétséget kizárólag, megállapították a fizikusok, hogy a PYRAM-mal fényesített bőr, bármely más márkáju cipőkrémmel kezelt bőrnél kb. 25%-al nagyobb fénymennyiséget ver vissza. Jegyezze jól meg, ez 25% fényt nzitás, ennyivel jobban ragyog a cipője.

PYRAM növényi paszta

TÁRCA

Hazug Treiber

Irta: Sz. Szigethy Vilmos

Az »Ötvilágrész«-kávéház délelőtt jóformán üres. akárcsak a többi. Nevezetessége, hogy itt találkoznak az ügynökök és ezen a helyen bonyolitják le a kis város börzemüveleteit is. Azért mégis üres a kávéház, mert a zsibongó hangyanép csak az egyik sarkát foglalja el s pincéri felfogás szerint nem számit vendégnek. Szenzációszámba megy ugyanis, ha valaki megiszik egy pohár törkölyt s lenyomja egy zsemlyével.

A gondolkodónak nevezett okvetetlenkedő ész azt kérdi mégis, hogy akkor miért ad nekik helyet a kávés, hiszen szemmel láthatólag nincs rajtuk haszon.

Dehogy nincs, már hogy ne volna. Vidéki kereskedők jól tudják, merre lehet az emberekkel tárgyalni, hát egyenest oda igyekeznek a vasutról. Aztán itt maradnak délutánra, meg estére, ha kell. A kávéházhoz szálloda is van ragasztva, — hát mit akartok többet?

Az is megesik, hogy délelőtt katonatiszt téved be a kávéházba. A kardját ezuttal nem csörömpölteti ugy, mint a korzón, ellenkezőleg igen csendes. Nem is nagyon szeretné, ha feléje fordulna a figyelem, mert a férfiu, akivel angol keserüt iszik, már kétszer volt vizsgálati fogoly. Azért harmadszor, vagy huszonharmadszor is készséggel segiti ki pillanatnyi zavarából az ilyen előkelő urakat.

A gárda tizenkettő előtt hazamegy, megebédel, negyedegykor már ott ül a fekete mellett és kiolvas minden ujságot.

Hazug Treiber viszi a szót. A többi mosolyogva hallgatja, bár tudja, hogy az öreg készakarva se tud igazat mondani. Azért hallgatják.

Ha valaki fölemlitené, hogy a buza ára szokatlanul magas, Treiber nyomban készen áll az ő saját külön esetével.

— Ez is magas? Nevetséges. Mikor egyszer, — lehet annak negyven éve is — Angliában utaztam, három font volt a buza ára. Majd megszakadt a szivem, akkora volt a nyomor. Az embereknek már krumplira se tellett, megőrölték a fakérget és abból sütöttek kenyeret.

— Jó az? — kérdi valaki.

— Hát nem jó. Én mondom nektek, hogy nem jó, mert megkóstoltam. Sóval próbálják elvenni a kesernyés izét, azért keserü az mégis.

A sánta Seligmann csöndesen veti oda.

— Samu, te már megint hazudsz. Nem voltál te még soha Angliában.

Treiber nem sértődik meg olyan könnyen.

— Bizonyisten mondom, hogy voltam. Akkor tettem bevásárlásokat az üzletem számára. De hát a rossz évek engem is letörtek.

A jelenlevők közül mindenki tudja, hogy ez csak álom. Treiber soha sem jutott annyira, hogy üzlete legyen, a lábát pedig emberemlékezet óta nem tette ki a városból. Kerülnek hetvenéves emberek, akik akármikor leteszik erre az esküt, de épp ugy arra is, hogy az öreg mindig csak ügynök volt, soha más.

Mert hogy mi lett volna, arra szivesen rátereli ő maga a szót. Kültagok mulattatására szeretik beugratni, például szemügyre veszik az óraláncát.

— Egyszerü, de finom izlésü.

— Igen, sóhajt Treiber, katonakoromban nyertem lóversenyen.

— Hol szolgált, Treiber ur?

— A hármas ulánusoknál, de a tiszti vizsga után otthagytam őket. Akkorára ráment a fél-örökségem. Mindig inni, csak inni, semmi mást — az egy kicsit sok volt és szokatlan az én tevékenységhez szokott véremnek. Emlékszem rá, volt egy kapitányom, az roppantul szeretett. Azt mondja egyszer: te kadet, hallod-e...

A malompraktikáns hirtelen felkacag, aztán palástolni akarva a nevetést, felkap egy ujságot, abba mélyed. Seligmann azonban könyörtelen.

— Samukám, miért hazudod te magad mingyárt ulánusnak? Nem volna jó a trén is?

Treiber egy pillanatig riadtan mered rá.

— Bizonyisten igaz, hogy ulánus voltam.

— Azt se tudod, milyen az.

— Ki nem tudja? Én? Kérdezd meg a hármas ulánusokat, azok emlékezni fognak még rám.

A hármas ulánusokat senki se kérdezi meg, habár Treiber még azután is gyakran szerepelteti őket, ha idegen kerül közéjük.

— Abban az időben, mondja tovább, nem is volt ilyen alkuszos a nevem. A családom voltaképpen Treiberfeldről származik s teljes nevünk is Treiber von Treiberfeld.

— Miért más mostan?

— Miért? Azt kérdi, hogy miért? Csak nem használhatom a predikátumomat a mostani foglalkozásomhoz! Hát azért! Nagyszerü!

A napok pedig peregnek, szaladnak, oh, de nagyon sietnek s egy csunya őszi napon hiányzik a kávéházból Treiber. A szomszédja hozza hirül, hogy beteg.

— Olyan csunyán zihál a melle, mint a fujtató!

— Sokat élt! — mondja rezignáltan az egyik kolléga.

— Bizony, megszenvedett szegény. Mióta elvesztette az üzletét, azóta csak lázong, mintha nem is erre a világra való volna.

Határozottan hiányzik az öreg Treiber. Az emberek hallgatagon kavarják a feketekávéjukat, szünetelnek az esetek s ha megszólal valaki, nem kell nevet emliteni, ugyis tudja mindenki, hogy kire vonatkozik.

— Vajjon felgyógyul-e?

Aztán nem telik nyolc napba se, szerteröppennek a gyászjelentések. Az asztaltársak a kávéházban gyülekeznek, onnan indulnak a különvillamoshoz testületileg. A malomgyakornok felveszti a tartalékos hadnagyi ruháját, ami határozottan jó benyomást tesz.

— Hiszen voltaképpen kollégák voltak, jegyzi meg rezignált hangon Seligmann.

A feketeposztóval bevont deszkakoporsót csöndes lépésben viszik a lovak. Mindenki szomoru, de a legjobban Pollák busul. Ott jár a hetven körül, roskadozik az ő lába is, gyakran érez szédülést, — nem csoda, hogy a halálra gondol. A halálra, meg arra, ami utána következik. Marad-e valami a családnak? Szive mélyéből gyászolja Treibert, régi gyermekpajtását és pályatársát, aztán előbbre megy, karonfogja a malomgyakornokot.

— Mit gondol, kérem, adnak a katonák az özvegynek nyugdijat?

... A Hazugság istene pedig ott röpköd körülöttük és könnyes szemmel, önelégülten mosolyog.

A MAGYAR KÖNYVKIADÁS ESEMÉNYE:

A PANTHEON 15 KÖTETES MODERN REGÉNYSOROZATA

A KIVÁLASZTOTTAK

KORUNK LEGKITÜNÓBB IRÓINAK LEGUJABB ÉS LEGERTÉKESEBB MÜVEI

Havonta két kötet jelenik meg a következő sorrendben

1. *Hauptmann:* A Démon. (A német Wanda c. kiadással egyidejüleg jelenik meg.)	1928 November	
2. *Kessel:* A rongyos hercegek.		
3. *Wassermann:* A Maurizius-ügy, I.	December	
4. „ A Maurizius-ügy, II.		
5. *André Gide:* Pásztorének. — Isabelle	1929 Január	
6. *Werfel:* Az érettségi találkozó.		
7. *Conrad:* Öregek és fiatalok.	Február	
8. *Schnitzler:* Teréz.		
9. *Mauriac:* Sorsok.	Március	
10. *Walpole:* Harmer John pünkösdi királysága.		
11. *H. G. Wells:* Mr. Blettsworthy a kannibálok szigetén. (Wells legujabb regénye.)	Április	
12. *Meyrink:* A nyugati ablak angyala.		
13. *Knut Hamsun:* Csavargók, I.	Május	
14. „ „ „ II. (Knut Hamsun legujabb müve.)		
15. Eredeti magyar regény, az 1929. évi Mikszáth Kálmán pályázat dijnyertes regénye.		

A KIVÁLASZTOTTAK

egy-egy kötetének bolti ára: füzve **24** dinár, vászonkötésben **38** dinár. Aki legkésőbb karácsonyig megrendeli az egész sorozatot, a köteteket

füzve **19 dinár,** vászonkötésben **28 dinár**

kedvezményes árban kapja. A kedvezményes előjegyzés nem jár semmiféle **anyagi** megterheléssel, mert havonta csak két kötet árát kell kifizetni. A majdnem 50%-os kedvezmény n kivül az előjegyző a sorozat ***meglepetésszámba menő 15-ik kötetét teljesen ingyen kapják.*** A páratlan kedvezményben mindenki részesülhet, aki az ide emelt rendelőlapot kitölti és beküldi vagy a Bácsmegyei Napló bármely árusitójának átadja. Ne mulassza el a kedvező alkalmat, mert az Ön könyvespolcáról sem hiányozhat

A KIVÁLASZTOTTAK

nagyértékü, érdekfeszitő regénysorozata

MEGRENDELŐLAP

T. Bácsmegyei Napló kiadóhivatala

Subotica

Ezennel megrendelem a **KIVÁLASZTOTTAK** cimü regénysorozatot 15 kötetben. Havonta 2 kötetet vegyek át és 14 kötet átvétele után az utolsó kötetet ingyen kapom.

A nem kivánt módozat törlendő:
FÜZVE 19 dinár kedvezményes árban.
KÖTVE 28 dinár kedvezményes árban.
A két könyv árát minden hó elején előre beküldöm.
Minden elsején tessék két kötetet utánvéttel küldeni.
A köteteket minden hó elején személyesen veszem át és fizetem ki Önöknél.

Név: _____

Foglalkozás: _____

Pontos cim: _____

NYILT-TÉR

Árlejtési hirdetmény

Vasárnap, *folyó hó 25-ikén délelőtt tiz órakor* a srbobrani községi elöljáróság nyilvános árlejtésen kiadja **15 rendőri ruhának a készitését, téli bluz és nadrág, valamint 10 kisbirói rövid télikabát és téli nadrág készitését.**

Az árlejtésen csak azok vehetnek részt, akik igazolvánnyal bizonyitják, hogy adókötelezettségüknek eleget tettek.

Ezuton van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy Novisadon, Jevrejska u. 4. sz. alatt (harmadik ház az Apollótól) uj

éttermet és sörcsarnokot

nyitottam, ahol minden időben a legjobb és legolcsóbb ételek és italok kaphatók

Allandóan jó bor és Weifert-féle beogradi sör

Max Gyula (Gyula bácsi) tulajdonos 12176

WEITZENFELD I DRUG

Telefon 192 **SUBOTICA** Telefon 192

Zsinegek, gabonás és lisztes zsákok, vizmentes ponyvák, szőnyegek, linoleumok, butorszövetek és egyéb kárpitos cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása. Kérjen árajánlatot. Külön felhivjuk a t. vásárló közönség figyelmét nyugágyainkra, amelyek a legjobb anyagból vannak összeállitva és a legolcsóbbak az egész környéken

1929. évi Minerva-naptárak elkészültek és azonnal szállithatók!

Ha még nem rendelt belőlük,

azonnal küldje be naptárrendelését

Szállitás a rendelés sorrendjében!

Minerva-nyomda R.-T.

Szubotica

Kérjen mindenütt »TRETORN« sár- és hócipőt. A **TRETORN** cipőknek nincs versenytársa!

Nagy jövőjü noviszádi cég üzletkörét kibővitendő 100—150.000 dinár tőkével rendelkező financirozó vagy lehetőleg közremüködő **társat vagy társnőt keres**

Ajánlatokat **„Társ“** jeligére **Schmolka hirdetőirodába Noviszád** kér 12377

Hol kaphatók a legjobb és legolcsóbb italok?

Sajáttermésü királyhalmi rizlingbor, saját főzésü tiszta barack- és törkölypálinka, valódi szerbiai szilvórium, nehéz likőrök, kiváló rumok az egész országban a legolcsóbban beszerezhetők a szuboticai vasuttal szemben levő

„André“-pincében

Viszontárusitóknak igen nagy kedvezmények 935

GÉPTULAJDONOSOK ÉS IPARVÁLLALATOK

Ajánlom modern gépekkel felszerelt üzememet. Esztergálás, fogaskerékmarás. Tömegcikkgyártás, törött géprészek hegesztése. — Minden másnap öntés.

Hamburger-Gépipar és Vasöntőde 5375

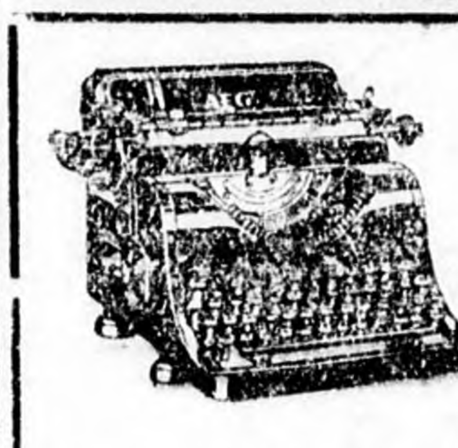

Bence és Haraszti

irógép, számozógép, és sokszorositógépek mehanikai szaküzlete

SUBOTICA

10557 **Ciril Metod trg 20**

A. E. G. irógépek vojvodinai képviselője

Becserélünk használt irógépeket ujra előnyös feltételek mellett. Villany- és vizvezetéki osztályunk Harambaš**ićeva ul. 8**

A BŰVÖS TALLÉR

A „BÁCSMEGYEI NAPLÓ“ EREDETI REGÉNYE

Irta: Somlay Károly 8

A kutya időközönként előre-előre szalad, aztán meg vissza a girhes lóhoz. Talán sietésre, gyorsabb ütemre nógatja a félvak paripát.

Befordulnak a vendégfogadó udvarára. Az ajtó felől tamburaszó hallatszik. Gulyás, vagy csikós mulathat odabent, mert tambura mellett csak ezek idogálhatnak. Gányónak, zsellérnek, juhásznak csak dudaszó dukál. A vak Kanegér, aki valamikor kubikos volt, mind a két szerszámhoz ért; egyikben is, a másikban is mester. Aztán vakszemmel is kiolvassa a borra felejtkezett ember zsebéből a pénzt.

A szekérszin alatt a subás öreg lekászolódik a kocsiról, a lovacskát istállóba vezeti a jászol mellé, fülére akasztja az abrakos tarisznyát, aztán az ivószoba felé indul.

Botorkálva, vagy dobbanással, erőltetett lendüléssel halad, mert csak egy láva van: a bal. A térdben végződő jobblábon félmankó pótolja a testbéli fogyatékosságot. Hanem az ősz szakálla hosszabb, mint a feneketlen lápok mélyén csontpalotában lakó Mocsárkirályé.

A komondor szeme csillog, mint a réti farkasé, mikor látja, hogy gazdája a tornácon át az ivó felé sántikál.

A hosszu asztalnál könnycsurditó homoki borok mellett gunnyasztó néhány zsöllér felvidámul a féllábu jövevény láttára.

— Itt van a százesztendős jövendőmondó, az öreg Földigrongyos... Hol járt kend?... Győjjék ide mellém. Igyék az én boromból, — hivogatják.

— Földetlen földeket jártam én be mostanában, hallják-e. Még az óperenciás tengerből is ittam a markommal... Uram bocsá', tán még a pokol tornácán is komáztam az örök tüzre vetett Tar Lőrinccel... Bizony bésodort engem zajába a világ, mert az Isten belévetette az embert e bajos életbe, — morogja mosolygósan a vénember és a lócára ereszkedvén, leoldja testéről a subát.

A dalolgató csikós leinti a tamburást, hogy szemre kaphassa a szakállas jövevényt. Megszólitja.

— Honnét gyön most kend? Kétesztendeje, hogy utoljára a kállói vásáron láttam magát.

— Honnét gyövök? Hát öcsém, mint afféle megbusult, hajléktalan, vén csavargó, megyek a hegyről a völgybe, a völgyből a hegyre, ahogyan éppen veti az embert a sorsa, — igy az öreg és kenyeret, szalonnát dob hüséges cimborája, a komondor elé.

Hogy kicsoda ez az öregember? Örökbolygó, hazátlan kujtorgó, aki otthon van az erdők sürüjében, a homoki buckák utvesztőin, de nem tenné lábát márványpalotába, ahol a márványszivü emberek élik rideg életüket. Nyáron olvasókat, szentképeket, imakönyveket árul a bucsukon; télen késsel, pipával és üveggyöngyös boltivirággal üzérkedik a falusi korcsmákban. A tanyák népének pedig kendertiloláskor, tollfosztásokon, disznótorokon mesét mond a Ludas Matyiról, Rontó Pálról, Bohó Misiről. A napi eseményeket és a politikát is tudja, de ezekről ritkán beszél. Minek az epét forralni?

Félliter bort tesznek eléje. Nagyon biztos fundamentuma lehetett a borocskának az öreg gyomrában, mert egy hajtókára lenyelte és tüstént másik féllitert hozatott.

Az egyik vendég, valami gányó legény, aki csomózó a dohánypajtában, rászól a féllábura:

— Hallja vén bábakokas, majd beszekurál a félliterektől, aztán árokba hajtja a kaboláját. Magára már rákövetkezett a vénség ideje, hát megárt a sürü flaskó.

Földigrongyos néhány percig a szomoruság némaságával hallgatott. Tünődött: válaszoljon-e a gunyolódásra. Aztán lekapta fejéről a kappantollas, zsiros kalapot, nekidült a lócának, nagyot szippantott a kurtanyelü pipácskából és a mérges füstöt a gányó szemei közé fujta.

— Nézd má', hogy jár ennek a kásafujója... Akiknek soha nem vétettem, azok is rugnak, dobnak... Méghogy szóvá teszi ezt a kis bort is, — pattogott vonagló szájával.

A csikós a karikásbothoz nyult, hogy becsületre tanitsa a gányót. De meggondolta magát; csak szóval intette le a fogadatlan prókátort:

— Tartsd a pofádat lakaton, mert odaütök, ahol a sörke fészkel.

Mindenki elhallgatott. A megszégyenitett legény az ajtót nézegette. Szeretett volna eliszkulni. Italozgató csikóssal nem tanácsos lőcsöt akasztani.

A csikós intett a citorásnak, aztán ujra nótázni kezdett:

Az idő már későre jár,
Szölke kisjány alszol-e már?...

A szakállos vénember nézi, nézegeti a dalozgató fiatal férfit. Simogatja a szakállát, nyitva maradnak az ajkai. Nyöszörgött csendesen. Lappangó fájdalom és halk melankólia rezgett a nyöszörgésében. Félszázadnak előtte talán az ő szivében is élt egy szölke kisjány...

A csikós sokszor ki-kinézett az udvarra. Ott volt a szin alatt az ágasfához kötve a lova, pusztán nevekedett daruszürke, kis parragi lovacska. Ott álldogált felcsapott neszelő fülekkel. Izgalmasan vágta patkolatlan patáival a port. Talán a cserényben levő szénasaroglyára gondolt.

A toronyban tizet vert az óra. A néhány vendég fizetett, aztán ment a dolgára. A csikós is eltávozott csak az öregember maradt az ivóban. Előszedegette a vászontarisznyából a szalonnát meg a keserüturót, aztán edegélt.

— Jó étvágyat a fölöstökömhő', vagy tán az ebédhő? Aggyon Isten jónapot, — köszöntette az öreget Móri, aki egy pohár törköly kedvéért lépte most át a Lebuki küszöbét.

(Folyt. köv.)

Uri divatkülönleges é-gekben a vezető cég: **VUKOVICS GERŐ, SZUBOTICA** P. & C. Habig, Borsalino és Panizza kalapok, L. B. O. uri és női harisnyák egyedüli lerakata. Állandó dús választék férfi fehérnemü mérték szerint is), nyakkendők, valódi angol poulowerek és utazópaidekben. Pontos kiszolgálás szolid árak mellett.

Fodrász-székek
Zanin András
székgyártónál
Subotica, 13 novembra ul. 13
(Bajski put)
4555

Olcsó árak! Olcsó árak!
Fűzők, orvosi rendelésre haskötők a legmodernebb kivitelben
GUTAI-nénál
VIII., Osipjićeva ulica 32.
11175

December **1** Szombat

— Mester! Kimult őseim és a jövő generáció nevében kérlek, kegyelmezz! Szüntesd meg vérengzéseidet!

December **2** Vasárnap

— Nincs kegyelem! Nincs irgalom, mert szombaton és vasárnap

disznótoros vacsora
lesz
Hirt Pali bácsi vendéglőben

Kitünő italok! Nagyszerü zene!

J. M. OVADIA
beográdi ügyvéd irodája
a „LUKSOR" palotában
(Balkanska 8—10) Telefon 15—48
1776

KINTORNA

A szórakozott professzor igy szól a pincérhez:
— Kérem, főur, én egy félórával ezelőtt rendeltem egy rostélyost. Most az a kérdés, elfelejtette-e vagy megettem-e már, vagy egyáltalán meg sem rendeltem még?

*

Halálraitélttől megkérdezik:
— Mondja meg, mi az utolsó kivánsága?
— Tessék talán megkérdezni a feleségemet.

*

Az asszony hizelgőn mondja az urának:
— Apukám, tegnap nyakláncról álmodtam és ma van a születésnapom.
— Akor majd veszek neked a születésnapodra egy álmoskönyvet.

*

Feleség: De kérlek, ez lehetetlen. A mamának muszáj valami ajándékot venni a születésnapjára. Erről muszáj megemlékeznünk.
Férj: Én szivesen megemlékeznék még egyszer egy évben a mamáról, csak a többi napokon békén hagyna.

Amint megkezdi
a szerb nyelv ujrendszerü tanulását
már is beszélhet
szerbül, mert gyakorlati alapon
Berlitz—Gouin egyesitett
rendszerei alapján irta meg
Vujkovics Marica
Szerb-magyar nyelvkönyvét

Ára **30** dinár, portóra **2** dinárt küldjön
Szállitja:
Minerva R. T. könyvosztálya
Szubotica

Jugoszlávia legolcsóbb divatszalónja
WEINERT HERMANN Subotica,
I., Strossmajerova ulica 16.
Arak: kön nyek, kosztümök 200 dinártól
ruhá . . . . . 100 „
aljak, bluzok, pongyolák 50 „
Elsőrendü, izlé es és szép munkák garantálva
813

Acélrolló gyártás
a legjobb kivitelben, legolcsóbban
Vászics Péter
ujonnan berendezett rollógyártó telepén
Subotica, Bene Sudarevićeva 41
5693

7845-60523

5545-60302

6645-50120

4645-50154

Karácsonyelőtti árusitás!

Karácsony táján üzleteinkben mindig nagy a torlódás. Vevőinknek alkalmat adunk, hogy már most lássák el magukat szép és elegáns cipővel, amelyeket már mától kezdve

169:

dináros árban árusitunk. Siessen, amig megfelelő készlet van minden szinben és minden nagyságban.
Tekintse meg kirakatainkat!

4845-60157

5645-20366

4645-20155

5875-60398

Bata

Legujabb őszi és téli kalapok sapkák, fehérnemük, nyakkendők, selyem- és gyapjusálak, bokavédők dus választékban legolcsóbb áron **Braća Stipančević**-nél Subotica, Aleksandrova ul. 9. (Korzo)

ZEISS IKON

ZEISS tükörfény

irodák és üzemek részére

legjobb és árammegtakarító világitás

irodák
üzletek
kirakatok
gyárak
csarnokok
épitési telkek
vasutak stb.
világitására

Az ezüstös hátterü üvegtükör erősen veri vissza a fényt. A tükröt több réz és lakkréteg védi az időjárás behatásaitól. Olcsó utánzatoktól óvakodjék, mert a valódi Zeiss-lámpákkal nagy árammegtakarítást és a legszebb fényt éri el

Ajánlatot és Bel. 217. katalógust küld a

Zeiss Ikon
Aktiengesellschaft, Goerz-Werk
képviselője:
Fernand Bove Beograd, Knez Miletina br. 5

ZEISS IKON

12381

Jövő heti slágerünk!

különböző strapacipők egységárban

HUMANIK

SUBOTICA: Aleksandrova ulica 7.
SUBOTICA: Karadjordjev trg 9.
SOMBOR: Aleksandrova ulica 6.
NOVISAD: Kralja Petra ulica 11.

Miért?

Ön és a maga és gyermekeit ricinusszal vagy más keserű szerrel, amikor a gyomorlis tára itt van a LAKSIT-csokoládé. A LAKSIT ize és szaga kellemes, mint a legfinomabb csokoládé és semmiemü fájdalmat nem okoz. E sőrendü szer olyanoknál is, akik állandó szénsavorus ásban szenvednek LAKSIT a legjobb szer, mert egy doboz 12 csokoládéval, amely 12-szeri használatra elég, 10 dinárba kerül. Többféle hashajtó csokoládé van forgalomban, azért kérjen kifejezetten LAKSIT-csokoládét. Kapha ó minden gyógyszertárban és drogeriában

Kéjen a legkezelebbi gyógyszertárban.

Reumás betegek

és mindenki, aki ISIASBAN szenved, vagy aki IZÜLETI, IZOM- és CSONT-fájdalmakat és szuggatást sokott érezni, még ma vegyen egy üveg

ALGÁT

már holnapra meg lesz a kellő eredmény

Bármely gyógyszertárban és drogériában üvegje pontos használati utasitással együtt 16 dinár. Ahol nem lenne kapható, rendelje meg a következő cimen: Laboratorij „ALGA“ — Sušak — 4 üveg ára 77 dinár, 8 üvegé 131 dinár, 14 üvegé 205 dinár, 25 üvegé 320 dinár

11604

1 drb sütemény . . . . . 2 dinár
1 szép torta . . . . . 40 „
1 kg. finom teasütemény . . . 60 „

Minden 10 kg. teasütemény után 1 kg. teasüteményt adok ingyen

STEINER CUKRÁZDA
Subotica, Telefon 206

Nagy világvállalat

képviselőt keres

egy minden gazdaságban szükséges gép eladására. Kedvező fizetési feltételek, nagy kereseti lehetőség. Megfelelő munkateljesitmény esetén biztos existencia. Ügyes, a gazdáknál jól bevezetett reflektánsokat a gyár költségmentesen kitanitja. Irásbeli ajánlatok »Vertrauenswürdig 111.« jeligére *Jugomesse Zagreb, Zrinjevac 20.* cimre küldendők. 12035

Gyermekkeztyü gyapjuból . . . . . **12·—**
Babakeztyü gyapjuból . . . . . **9·—**
Bélelt keztyü prima . . . . . **18·—**
Férfi trikókeztyü **13·—**
Női keztyü manschettával . . . . **13·—**

Nagy keztyüolcsóság

BRAĆA

LITTMANN-nál

Szubotica, (Huspiac)

Kötött mellények és pulloverekben nagy választék

Női bőrkeztyü prima minőség . . . . **49·—**
Nappa bőrkeztyü bélelt prima . . . . . **80·—**
Szarvasbőrkeztyü imitáció, szegett széllel **20·—**
Szarvasbőrkeztyü valódi . . . . . **58·—**

LIFKA-MOZI

Csütörtöktől vasárnapig!

2 sláger! 2 ujdonság!

Amit a szülők nem tudnak

Minden rövidités és változtatás nélkül

16 éven felülieknek

CIRCUS WILD WEST

Izgalmas cowboy-cirkus-film. Főszereplő:

HOOT GIBSON

Hétfőtől DINA GRALLA

UFA **A revü szépe** UFA

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és elemző kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Raktáron levő összes

kalapjaimat,

amelyek

a legutolsó divatnak felelnek meg,

az előrehaladott szezón miatt **kiárusitom**

Pogány kalapszalón

(Ljubibratić-ház, I. emelet, Hitelbankkal szemben)

VÁROSI MOZI

Szerdától:

Hugo Viktor klasszikus regénye

A nevető ember

Főszereplők:

CONRAD WEIDT

Mary Philbin, Olga Baklanova

A film fölülmulja a Notre Damei toronyőr monumentál filmet is

FOGLALKOZÁS

Magányos urhoz házvezetőnőnek menne fiatal özvegyasszony. Ajánlatokat »Független« jeligére a kiadóba kér. 12401

Disznóvágást vállal, elsőrendü munkát végez Merkovics István (Vidaković) hentesmester, Daničićev (Szegedi) put 1. 12367

Kölcsönt, 20—30.000 dinárt keres jól szituált kereskedő, haszonrészesedéssel vagy megfelelő kamatra. Leveleket »Kölcsön garantálva« jeligével a kiadóhivatal továbbit. 12394

Borbélysegédet keres azonnali belépésre Gyuro Hifner Beli Manasztir. 12397

Házvezetőnőt keresek, ki a teljes házvezetést önállóan elvállalja. Lányi Béla kereskedő, Subotica, Majšanski put. 12252

Nevelőnőt keresek szerb, német nyelvismerettel, megfelelő képesitéssel elemibe járó három gyermekhez. — Bizonyitványmásolatokkal és fényképpel ellátott ajánlatokat a fizetési igények megjelölésével Kardos hirdetővállalathoz Novisad kéretnek. 12344

35—40 éves jobb nőt másfél éves gyermekhez keresek. Hasonló minőségben jártasak, varrás és kézimunkához értők előnyben. — Fényképes ajánlatokat »Feltétlen megbizható« jeligére a kiadóhivatalba kérek. 12258

Ügyes, önálló gépész, aki a motorkezeléshez és esztergályos munkákhoz is ért, felvétetik. Ajánlatok bizonyitványokkal S. Kopp i Sinovi d. d. keményitőgyár céghez, Subotica, Majšanski put küldendők. 12327

Vidéki vállalat mielőbbi belépésre hivatalnokot keres. Modern nagy irodákban szerzett többévi tapasztalat, a szerb, német és magyar nyelven való tökéletes levelezés és legalább német gyorsirás feltétel. Ajánlatok »Tapasztalt 167-8« jeligére Intereklam, Zagreb I-78 cimre kéretnek. 12292

Agilis főképviselőt keres nagy biztositó intézet Felső-Bánát részére fix fizetéssel, jutalékkal és költségmegtéritéssel. Irásbeli ajánlatok az eddigi működés megjelölésével Schmolka hirdetőirodához Novisad küldendők »Biztositó« jeligére. 12299

Kádársegédet keresek darabszámra azonnali munkára. Schwarz Andor, Subotica. 12398

Magisterek, assistensek és praktikánsok, kik elhelyezést óhajtanak, irjanak Kemaikalija, Novisad, cimre. 12346

Bőrkabátokat elkészitésre szabómestereknek kiadok. Földes ruhaüzlet. 12245

Szerbia—macedoniai turára autótárs kerestetik. Cim a kiadóban. 12218

Késessegéd azonnali belépésre kerestetik. Janek Gyula, Senta. 12215

Gyermektelen házmesterné kerestetik. Cim a kiadóban. 12222

Alexa nyakkendőipar tiz dinárért forditja ki nyakkendőjét. 12069

Házvezetőnőnek elmenne jobb megjelenésü, korrekt, szorgalmas nő, aki már volt ilyen minőségben. — Megkereséseket a novisadi kiadóba kér. 12295

VÉTEL-ELADÁS

Ford autó, kitünő állapotban, eladó. Keller, Crnabara, Čoka. 12358

8 HP Lanz eredeti gyári magánjáró 12 légkörös, 5 éves, gyárilag kijavitott szelepes vezérmüvü, kifogástalan állapotban eladó. Cim Mészáros Ádám, Subotica, Brozova ul. 10. 12392

Csukott Fiat vagy Citroen autót megvételre keresek. Cim: Zagyva Jenő, Palić. 12393

Péküzlet, 36 év óta fennáll, eladó. Mali Idjoš, Kátaiház. 12367

»Saba« néglámpás rádió, komplett felszerelve, jutányos áron eladó. Érdeklődni lehet Beogradski put 93. sz. a. Csak délután 4 órától 7-ig. 12397

Jókarban levő Citroen autó eladó. Kádár füszeres, Halasi ut. 12399

Mozigépház felszerelés: Villanymotor, vetitőgép, ivlámpa, kapcsolótábla stb., továbbá acetylen-felszerelés vendéglő részére jutányosan eladó. Gubás vendéglő, Nova Kanjiža. 12379

Modern gyönyörü hálószoba, előszoba, konyha és többféle más butorok azonnal sürgősen eladók, esetleg beltéren lévő kétszobás lakással együtt azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 12359

EUCHARISZTIKUS

†

KONGRESSZUS

Naponta garantált friss

I-a teavaj

Tescheni vaj, Radić-féle
Ementhali sajt
Gruyer-sajt
Roquefort-sajt, Francia
Gorgonzola-sajt, Olasz
Eidami sajt, Hollandi
Óvári sajt, Magyar
Szalámi sajt
Ementhali krém (préselt) sajt
Kačkavalj-sajt, pirotski
Trappista-sajt, boszniai
Trappista-sajt, bánáti
Kasinó-sajt
Liptói turó
Sombori turó
Kvargli
Imperial-sajt
Romadour-sajt
Reggeli sajt, Frühstückkäse
Hegyi sajt, Kräuter-käse
Édes tejfel
Tehénturó és mindenféle bel- és külföldi dobozos csemegesajtok kaphatók

Trišić Tódor

tejtermékek kereskedésében

Subotica, Strossmajerova ul. 22. Halpiac

Modern és stilus

butorokat

továbbá e szakmába vágó összes munkákat készitenek az ujonnan átépitett mübutorgyárukban

SIPOS FIAI

Zentai ut 3. Telefon 205.

Allandó raktár! 7040

FURNIRI ŠPERPLATE

DRUŠTVO ZA OBRTNE POTREPŠTINEOSIJEK

Ne menjen külföldre lábbajával

mert olcsóbban és jobban készit bármilyen beteg v fájós lábra cipőt

Klein Jenő

ortopéd cipész

Szubotica, barátok temploma során

Kivánatra b lyben vagy vidékre há hoz me y k

Somborban

a Bácsmegyei Napló részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós

Apatini ut 46. vesz fel.

Telefonszám 341.

1347

Autobusz közlekedés

1928 november 20 óta

Vel. Bečkerek—Melence—Basahid—Vel. Kikinda között

Indulás:

Vel. Bečkerekről (Vojvodina kávéház) reg. 7 órakor
Vel. Kikindáról . d. u. 1 „

Érkezés:

Vel. Bečkerekre . d. u. 3 órakor
Vel. Kikindára . . reg. 9 „

Olcsóbb

lett a

mazsola

Engros — Detail

Manó Sugár

Telefon 47

Legolcsóbb napiáron adunk elsőrendü

MARHABELET

sózott sima vastagbelet, sertés- és lóbelet, juh-seitlinget

JUGOCRIJEVO

Zagreb, Klaonička 9

Tel. 60-91 1 86

KÜLÖNFÉLE

Értesités. Értesitem a t. vendégeimet, hogy szombattól kezdve vendéglőm állandóan reggelig nyitva áll. Friss ételek, éjfél után kolbászos bableves. Elsőrendü italok, rizling, siller borok. Árak nappal és éjjel egyformák. Kiváló tamburazenekar Orcsics Jásó (Strojla) primás vezetésével. Tisztelettel Pájo Temunović, Fehér Hajó vendéglő. 12387

Egy szoba fél konyhával azonnalra kiadó. Cara Lazara ul. 43. 12371

Üres szoba tüzhellyel egyszerü gyermektelen párnak kiadó. Oslobodjenja ul. 11. 12391

Apróhirdetések Szuboticán az Aleksandrova ulicán a Pressburger-féle üzletben, a Manojlovićeva ulicán a Rádió-Reklám irodájában, Universitas könyvkereskedés Aleksandrova ulica, Földes Samu ruhaüzletében, Gyümölcspiac, Noviszadon, Szomborban, Szentán, Veliki Becskereken ottani fiókkiadóhivatalainkban is eredeti áron feladhatók.

Ingyen kap 1 próbadoboz eredeti Daruváry krémet, ha portóra beküld bélyegben 2 dinárt. A Daruváry krém ezideig a legjobban bevált szer arctisztátalanságok, szeplők, májfoltok ellen. Kapható szaküzletekben. — Készíti Blum gyógyszertár, Subotica, főpostával szemben. 11357

Figyelmeztetek mindenkit, hogy fiamnak Topolcsányi Lajosnak kölcsönt vagy hitelt ne adjanak, mert azokért nem szavatolok. Bácsko Petrovoszeló, 1928 november 22. Topolcsányi Pál. 12354

A Főtér közvetlen közelében két egymásba nyiló, elegánsan butorozott szoba garderobe (mosdó) szobával, nagy uccai teraszszal, két személynek, esetleg irodának azonnal kiadó. Felvilágositást nyujt Dunav biztositó, Vilsonova ulica 11. 12311

Eladó 3 darab kofaernyő, kifeszitve 2 méter széles. Bővebbet Crnyakovicsnál, a vasutállomással szemben.

Keresek a városhoz közel egy lánc szép, jókarban levő szőlőt. Cim a kiadóban.

Figyelem. Legjobban és legolcsóbban, csakis a »Népáruházban« vásárolhat, Conen palota, csirkepiac sarok. Amerikai rendszerrel részletre is 12263

Szalvátoros üvegeket, literest és félliterest, keresek megvételre. Andrija Schwarz Subotica. 12007

Sarokház, üres lakással sürgösen eladó. Cim Lagner fodrásznál, Pašićeva ulica. 12149

Ház eladó. Három éve épült, egészséges lakásokkal, szépen rendbehozva. A SzAND-pálya mögött. Tomićeva ul. 56. 11391

Álló 4 HP Szlávia-motor körfürésszel eladó. Asztalos István Čonoplja.

Vendéglősök figyelmébe. Jó forgalmu polgári vendéglő és szálloda a tulajdonos rokkantsága miatt és a társasviszonyból folyó perek miatt birói árverés utján november 26-án délután Stari Bečejen a járásbiróságnál eladásra kerül. Kafana Sloboda, Mészáros András-féle vendéglő, Stari Bečej. 12182

Hol vásárol a vidéki legolcsóbban Szuboticán? Földes Samu ruhaáruházában (Gyümölcs-piac). — Férfi öltöny már 475 dinártól. Őszi férfi raglánok már 675 dinártól. Iskolai fiu ruhák már 350 dinártól. Gyermek téli kabátok már 375 dinártól. Női felöltők már 425 dinártól. Leány felöltők már 375 dinártól. Bőrkabátok már 850 dinártól. Férfi télikabátok már 475 dinártól. Tessék meggyőződni olcsóbb mint bárhol! 9075

Kredenc pohárszékkel diófából, márvány lappal, réz tükördisszel olcsón eladó. Karadžićeva 10. 12285

Bácska, Baranya és Bánát népei! Siessenek a nagy őszi kiárusitásra, **mesés olcsón vásárolhat** finom női felöltőket, szörmés leánykabátokat, prémbundákat, bőrkabátokat, férfiöltönyöket, raglánokat, gyermekkabátokat és sapkákat. **Eisler Izsónál,** Barátok temploma során. 12320

Női és férfi fodrászteremnek kiválóan alkalmas üzlethelyiség Bácska járási székhelyének főterén bérbeadó. Biztos, jó existencia. Ajánlatok »Fodrászterem« jeligére a kiadóba kéretnek. 12330

„DANICA“ CIPŐGYÁR

értesiti a b. vevőközönséget, hogy az eddigi Jelašićeva-ulica 7. számu „DANICA“-féle cipőbizományi raktárt beszüntette, azért kérem a vevőközönséget, hogy aki „DANICA“-féle cipőt akar vásárolni

„Danica“ cipőt Szuboticán csak az Aleksandrova ulicai „Danica“ cipőüzletben kap.

A raktáron lévő egyes cipők árait leszállitottuk annyira, hogy a nagyérdemü közönségnek beszerzési áron adjuk.

Mielőtt cipőt vásárol, kérjük kirataink megtekinteni! **Tisztelettel „DANICA“ CIPŐÜZLET**

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica

Dr. Draskóczy Ede

Mentegetőznünk kell a lira és a szubjektiv elérzékenyülés miatt, amely sehogy sem illik józan korunkhoz. De nem lehet elérzékenyülés nélkül irni arról a vajdasági magyar értékről, amely a becsei ünnepségek alatt mutatkozott meg előttünk és nem lehet mellőzni a lirikus hangot, ha dr. Draskóczy Edéről irunk. Bocsássa meg az olvasó és bocsássa meg dr. Draskóczy Ede, hogy az ő munkás lelkesedése minket is lelkesedésbe visz és engedje meg, hogy az ő nemes példáját állitsuk oda, hogy munkára biztassa a vajdasági magyarságot és megtörje a magyar közönyt.

Két napon át ünnepelt Bácska gyöngye, Sztaribecsej. A magyar kulturát ünnepelte. A 60 esztendős Becsei Magyar Népkör talán soha nem teljesitett olyan hivatásszerü missziót, mint ma és az, hogy ezt a küldetését ugy tölti be, hogy minden magyar sziv örömre dobban, dr. Draskóczy Ede érdeme. Az a két nap, amelyen a tiszaparti, fejlődő és gyönyörü város ünnepelt, megmutatta nekünk, akik ennek az ünnepségnek tanui voltunk, hogy milyen értékek vannak a vajdasági magyarok között és megmutatta dr. Draskóczy Ede tudását, képességeit, agilitását és sokoldaluságát.

Négy jelentős beszédet tartott dr. Draskóczy az ünnepségek során és e négy, gondolatokban gazdag szónoklat minden szava visszhangzott szivünkben, amelyet megedzett, megvigasztalt és felemelt. E beszédek révén kiviláglott, hogy egy gondolkodásában modern, agilitásában fiatal, tetterős és alkotó egyéniség él Sztaribecsejen, akit számba kell vennünk akkor, ha értékeink felett népszámlálást tartunk. Nem vagyunk olyan gazdagok igazi értékekben, hogy pirulnunk kellene a lelkesedés miatt, amelyet érzünk, ha visszagondolunk a sztaribecseji ünnepségre és ha visszagondolunk dr. Draskóczy Edére.

Dr. Draskóczy Ede vajdasági magyar ügyvéd. A magyar ügyvédeknek abból a nemes fajtájából, amely tudását a jognak és igazságnak szolgálatába állitja, abból a fajtából, amelyet a kenyérkereső foglalkozás és gond nem köt le annyira, hogy álmot, akarást és munkát ne tudna a közügyek szolgálatába szegődtetni. Amikor a mult szombat este egy vendéglő különtermében a vajdasági magyar irók gyülekezete előtt programmot adott és hitvallást tett, első szavaival megihletett bennünket. Valami csodálatos tisztaságot érez a lélek az ő nemes tisztasága láttán és bámuló csodálkozás kiséri szónoki képességét, gondolatgazdagságát, nemes lelkesedését. A magyar nyelv és a magyar szó uj szint és uj lendületet vesz az ajkán. Van benne valami az Ady Endre nyelvének gazdagságából, a báró Eötvös József gondolatainak nemességéből, Deák Ferenc bölcsességéből és igazságából és van benne valami csodálatos egyéniség, amely minden szavánál jobban és jobban bontakozik ki. Uri megjelenése, higgadt komolysága, gondolkodásának fenköltsége, érdeklődése minden iránt, ami kultura és ami magyar, azt a megnyugvást és büszke érzést kelti fel hallgatóiban, hogy a vajdasági magyarság nem veszhet el, amig ilyen magyarok vannak és hogy Sztaribecsej adja az uj gondolkodásu vajdasági magyarok uj vezérét. Láttuk őt az ünnep parádéjában és láttuk hétköznapi kulturmunkájának ünnepi eredményeit. Megismertük harmonikus családi életét és elragadtatott bámulatunk, büszke magyar érzésünk percről-percre nőtt iránta. Hála Sztaribecsejnek, amely felejti a kisváros szokott kicsinyességét, féltékenykedését, szétluzását és teret biztosit Draskóczy Ede kiváló tehetségeinek. Hála Sztaribecsejnek, amelynek magyar és szerb intelligenciája alkalmat adott, hogy egy megható kuturünnep keretében a Vajdaság minden részéből odasereglett magyarság megismerje dr. Draskóczy Ede páratlan értékeit. De több volna mint irigykedő féltékenység, ha Sztaribecsej csak a maga számára foglalná le dr. Draskóczy Edét. A vajdasági magyarság politikája és kuturélete elválaszthatatlan egymástól. Demonstrálta ezt az is, hogy a magyarság politikai vezetői is jelenvoltak a sztaribecseji kulturünnepen. Dr. Draskóczy Ede tudását, képességeit, lelki nemességét és ambicióját a magyarság politikai vezetésében sem lehet nélkülözni. Uj magyarok is kellenek a régiek mellett. Uj magyarok, akiknek tanultsága, gondolkodása, tehetsége, egész élete tekintélyt és elismerést biztosit számukra nemcsak a magyarság előtt, hanem a szerbség előtt is, amely felé a vajdasági magyarság a közös munkára, az ország felvirágoztatására nyujt baráti kezet.

Mi vajdasági magyarok főleg azért vagyunk rosszabb helyzetben romániai és csehszlovákiai fajtestvéreinkkel szemben, mert nekünk nem volt a békében sem olyan vezető magyar egyéniségünk, aki köré fentartás nélkül csoportosult volna az egész vajdasági magyarság. Közel voltunk Budapesthez, amely felszivott magához minden kiválóságot. És valljuk be, hogy a Vajdaság nem is igen termelt ki egetvivó nagy tehetségeket. Azok, akik itt éltek és akiknek politikai multjuk volt, az uj államalakulás után vagy elhagytak bennünket vagy visszavonultak. Nekünk, akik kisebbségi sorsba kerültünk, nemcsak meg kellett tanulnunk a kisebbségi életet, hanem magunknak kellett megteremteni azokat a vezéreket is, akiknek szavára hallgatunk s akik után indulunk. Ezek körében, még pedig az első sorban a legelsők között kell számbavenni dr. Draskóczy Edét és boldog lehetne a magyarság, ha nemcsak sztaribecseji helyi vonatkozásban, hanem az egész magyar közélet vezetésében számithatna rá. Ha dr. Draskóczy Ede nem is uj jelenség a vajdasági magyarság közéletében, mégis boldog büszkeséggel hivjuk fel nemes egyéniségére a vajdasági magyarság figyelmét. Ennek a magyarságnak szüksége van vezetőkre és hinnie kell, ha számithat arra a sok nemes értékre, amelyet dr. Draskóczy Ede reprezentál.

Fenyves Ferenc.

Az iró és a nagy kacér

Irta: BAEDEKER

A hires regényiró, mint maga panaszolta, attól az időtől fogva, hogy divatba kezdett jönni, s főleg a *Szamárbőr* megjelenése után (amely valóságos forradalmat idézett elő az olvasók körében) naponta 4—5 levelet kapott, csupa ismeretlenektől, s leginkább nőktől. Nők mindig szenvedelmesebb levélirók voltak a férfiaknál, — két okból: mert kevesebb a mondanivalójuk s mert biztosabbak a helyesirásukban. E levelek legtöbbjét persze válasz nélkül hagyta az illusztris szerző, de 1831 szeptember havában — az iró épp Touraine-ben volt pihenőben egy barátjánál — a pósta arisztokratikus formáju és irásu levelet hozott neki, amelynek igy hangzott az aláirása: *Egy nő, aki ismeretlen óhajt maradni.*

Nagyjában ennek az episztolának is az volt a tartalma, ami a legtöbbnek, hogy az iró könyvei mély hatást tettek a hölgy kedélyére s hogy ily szépet s nemeset még sohase olvasott. De ezt valahogy másképpen irta meg az ismeretlen nő mint a többi s a levélből nemcsak finom parfömnek, de előkelő izlésnek az illata is áradt az iró felé. S ami még jobban érdekelte Balzac-ot, a levél nemcsak dicsőitéssel volt tele, de kifogások és finom észrevételek is voltak benne a Házasság Fiziológiája és a »Peau de Chagrin« dolgában. Egy neme a kritikának, amelyet nem szokott meg az ünnepelt iró a kritikátlan nőolvasóktól. A regényiró nem tudott napirendre térni az érdekes levél fölött, — kivételesen válaszolt rá s védekezett a kifogások ellen, amelyeket az a két könyv egyes tételei ellen emelt.

Amint ez történni szokott — férfiak és nők, ha nem ismerik, kétszeresen érdeklik egymást —, a levelezés folytatódott, és Balzac, aki naponta 15—16 órát görnyedt az iróasztala mellett, amelyhez szerződési kötelezettségei láncolták, mindig talált időt, hogy válaszoljon a rejtélyes (és valószinüleg szép) ismeretlennek. Ám a hölgy irásaiból annyi melegség viharzott s annyi kacérság sugárzott feléje, hogy a kiváncsisága végre tulnőtt a diszkrécióján, s ugy érezte: nem engedheti át továbbra is a partnerének azt az előnyt, hogy az tudja, kinek ir, mig neki fogalma sincs arról, hogy kihez küldi a leveleit.

Egy napon hát kijelentette Balzac, hogy nem hajlandó tovább folytatni ezt a máskülönben szerfölött izgató korrespondenciát, ha a levél irója meg nem nevezi magát. A hölgy, amint ki fog derülni, a legkokettebb nő volt egész Párisban s azonkivül a leghiubb egész Franciaországban, — nem akart lemondani a levelezés gyönyörüségéről s arról, hogy összeköttetésben maradjon a legdivatosabb irók egyikével. Megnevezte magát s legközelebbi levelét igy irta alá: *Duchesse de Castries.* Ami azt jelentette, hogy a nagy regényiró hozzáméltó protagonistára, a legszénzserménebb Faubourg Saint-Germain-nek egy brilliáns képviselőjére akadt. Egy hölgy, a majdnemkirályok egyik családjának büszke sarja, akivel barátságban lenni még a regényirók fejedelmének is jókora tisztesség. Ahogy Philarete Chasles, a jeles iró, aki szintén bejáratos volt az előkelő szirén szalónjába, jellemezte: »Született de Maillé, férjezett de Castries, rokona a Fitz-James-eknek, a Montmorency-aknak s az egész legfehérebb Faubourg-nak, s a megjelenése oly vakitó, hogy ha belép egy pazarul kivilágitott terembe, elhomályositja azoknak fényét.« (E tulzást persze enyhitheti az a közismert tény, hogy a termeket akkor még nem villamos ivlámpákkal világitották.)

Az iró, ahogy mondani szokták, a hetedik menyországban érezte magát. Bár minden kortársánál jobban ismerte a nőket, valójában csak igen kevéssé ismerte a szerelmet. Nem volt hozzá ráérő ideje. Talán a nőket is inkább szerencsés intuició, irói invenció és szellemes rátalálás mint mély tanulmányozás utján ismerte ki, mert hiszen munkás sőt rabszolgás életének egyes éveit leszámitva, amelyekhez a Castries-korszak is tartozik, aránylag keveset bibelődött velük, s amint egy másik barátnőjéhez, Madame Zulma Carraud-hoz (1832. szept. 23-án) irta, olykor egy esztendőnél tovább is oly tisztán s absztinensen élt, ahogy a legszigorubb obszervanciáju szerzetesrend tagjainak — kellene élni. Fájón — tehát igazán — talán most lett szerelmes először életében a nőknek és a szerelemnek ez a szabadalmazott nagy irója, — s pár évvel később jött második és utolsó, végzetes szenvedelme, a Hanska grófné iránti, amelybe bele is halt mint valamelyik romantikus hajlandóságu regényhőse. A pompástollu iró, aki annyi szomoru asszonysorsot festett s annyi boldogtalanul szerető férfinak a portréját rajzolta meg, mind a két esetében a rövidebbet huzta. A lengyel grófné tizenhét évig szerettette magát, amig végre hüvös szivvel felesége lett a 19. század egyik legragyogóbb irói egyéniségének, aki néhány hónappal e kétes boldogság elérése után kinos szenvedések között meghalt. Az előbbinek a históriáját most mondom el.

A költő hát »boldog« volt (mily kevés kell ahhoz, hogy a költő boldog legyen!), mert a szép előkelőség nemcsak az inkognitójáról dobta le a leplet, de a »Szamárbőr« szerzőjét arra is kérte, hogy látogassa meg minél előbb. Balzac persze engedett e hivásnak, s nemsokára rendes látogatói közé tartozott a Varennes-uccai palotának, amely a párisi előkelő világ egyik legelegánsabb pletyka-szalónja volt. A hatalmas nőismerő, aki máskülönben ugy játszott a női lélek érzelemhurjain mint nagy kortársa és barátja Liszt Ferenc zongorájának a billentyüin, elkövette azt a végzetes hibát, hogy *komolyan vette* ezt a nagyvilági divathölgyet, aki őt csak játékszernek nézte, a szalónja egyik hatásos dekorációjának szánta s akivel — mivelhogy a regényiró akkoriban más társaságba alig járt — mint a saját külön irójával, tisztelőjével és hódolójával hivalkodhatott. A hercegné azt se bánta, ha azt beszélték, hogy az iró halálosan szerelmes belé-je, s csak arra vigyázott, hogy róla ne higyjenek valami hasonlót. Játszott e tisztelőjével mint macska az egérrel, s akinek szeme minden más nővel szemben olyan éleslátásunak bizonyult, ezzel a némberrel szemben mintha hályoggal lett volna elvakitva.

A szivtelen kokett nem gondolt egy percig se arra, hogy valaha a szeretőjévé legyen e tisztelőjének, de sokszor viselkedett ugy — főleg, ha négyszemközt voltak —, mintha ez volna a szándéka. Igazi »Parisienne« volt, tele Parisinenel (hogy a Nestor Roqueplan egy halhatatlan szavát idézzem), aminőt nem egyet festett halhatatlan irásaiban a *Comédie Humaine* szerzője. Hiu, szellemes, ügyesen társalgó, tetszenivágyó, de egy csöppet se szenvedélyes, s éppen csak annyira temperamentumos, hogy a szenvedélyesség látszatát költhesse, — legveszedelmesebb fajtája a kacérnak, aki bármely messzire merészkedik a szerelmi játékban, maga sohase kerülhet igazán veszedelmes helyzetbe. Aki sose veszti el a lélekjelenlétét, mindig ura marad az érzékeinek, amelyekkel a férfiéit lázadókká korbácsolja, aki csak akkor lépi át az égi és földi szerelem határát, az odaadás Rubikonját, ha maga is akarja. A Balzac esetében, egészen világos, ezen a határfolyócskán innen akart maradni az »erényes« hercegnő.

Az irónak soha egy centime-jébe se került az előkelő gazdag urnő, még tán virággal se szokott beállitani hozzá, mégis — sokba került neki pénzben is a Faubourg asszonya. A hercegnőnek nem volt szive, s ez volt veszte az imádójának. Alig volt nála másodszor vagy harmadszor látogatóban a regényiró, az szeretetreméltó bizalmassággal, amely jóleső balzsamként hatott a vendégére, szemére vetette az öltözéke hanyagságát és egész életmódjának a szegénységét, amely »nem méltó oly kiváló szellemhez mint Honoré de Balzac«. Az irónak *igy*, ebben a szegénységben kellett élni, mert néhány évvel a Castries-eset előtt rosszul sikerült könyvkiadói és nyomdavállalata miatt nagy adósságokba verte magát s a hitelezői százhuszezer franknyi tartozás (rettenetes sok pénz akkor!) törlesztésére vártak. 1827 óta folytatott ily aszkétaéletet, amellyel tizenhat órai napi robot járt, amelyet csak sok-sok, betegesen sok feketekávé s az a tudat, hogy a sulyos adósság hónapról-hónapra fogy, tett elviselhetővé. Már alig harmadrésze maradt meg e ledogozandó tehernek, s hoz-

sü a remény, hogy egy kis szerencsével és emberfölötti szorgalommal 1—2 év alatt ettől is meg fog szabadulni, — s ekkor jelent meg életének a szinpadján a hercegnő, akinek a kedvéért alaposan megváltoztatta az élete standardját. Páris egyik legklubszerübb szabójánál kezd dolgoztatni, az operában az u. n. *loge internale*-ban jelenik meg (a dandy-k e szinházi szalónjában) s a lakását is televásárolja mindenféle drága bric-à-brac-kal, — hátha egyszer mégis csak ráveszi a szive duchesse-ét, hogy meglátogassa, boldoggá tegye öt ottan... 1832 telén, amikor legtöbbet élvez és a legfájóbban szenved a Castries hercegnő bübájától, már két cselédet tart, sőt kocsist, tilbury-t s lovakat is. A Bois de Boulogne-on ez időben ugy hajt végig mint mondain regényalakjai: *Rastignac, de Marsay* s a többi vivőrök. És ujra s még jobban eladósodik... És mindezt — *pour rien*. Csak azért, hogy irigyeljék, akik a »célnál«, a divathölgy legvégső kegyében hiszik, s hogy gunyolják, akik tudták, hogy semmit se ért el nála, még a *tout mais pas ca*-t se, amellyel lelketlen kacérak, intellektuális Lais-ok szokták félig-kielégiteni az áldozataikat. Az az önzetlen barátnője, aki talán azért maradt haláláig a barátnője, mert sose lett a szeretője, Madame Carraud, szemére hányta a költséges életmódját, s Balzac megnyugtatólag válaszolta neki:

— Ne törődjön vele, tisztelt barátnőm. Ez az előkelő életvitel tulajdonképpen épp ugy dukál nekem mint a fürdés s a gyakori ingváltás. Momentán talán kissé megeröltet, de nagy bajt nem hozhat rám, mert hiszen, amint a szüksége fölmerül, rögtön abbahagyhatom s visszatérhetek a régi padlásszobámba.

Vissza is tért később oda...

A kacér játék pedig folyik tovább. A nyáron meglátogatja a barátnőjét Aix-ben, ahol a hercegnő gondoskodik arról, hogy az iró ne messze legyen elszállásolva az ő hercegi rezidenciájától. Balzac ott is dolgozik, *comme toujours*, igavonó módra. A »Falusi Orvos«-t s a »Pajkos Történetek«-et irja. Reggel ötkor kel s egyfolytában rójja a betüket egészen ebédidőig (hat óra délután!), hogy aztán az esti órákat együtt tölthesse a kacér dámával, külsőleg nagyon is tüntető és bosszantó tisztességben. A szellemes iró mulattatja a háziasszonyát, s néha föl is olvassa neki, amit nappal alkotott, olykor bizony a *Contes drolatiques* egy-egy borsos darabját is, aminek a meghallgatása egy nő részéről csak a teljes odaadás igéretét vagy a leglelketlenebb kacérságot jelentheti.

A hercegnőnél ez utóbbi jelentette...

Odaérkezett a nyár végén Fitz-James herceg is, de Castries hercegné sógora, ki szintén megkedvelte a regényirót, s rábeszélte, utazzon vele, a sógornőjével s a társaság még néhány tagjával Itáliába. Balzac már régóta és sokat álmodott erről az Álomországról, amelyet még sohase látott s ahová állandóan kivánkozott. Mily öröm és boldogság azzal a nővel utazni oda, aki maga is egy költői álomkép, akit az ember szeret, s akitől szerettetni remél!

Beleegyezik, s október 10-én elindul az uri társasággal, de alig érnek Genfbe — hol van még a szép Itália? — a regényiró kijelenti, hogy nem maradhat tovább az utitársaival együtt, nem folytathatja velük az utat, vissza kell sietnie Párisba, ahová az irodalmi érdekei és szerződési kötelezettségei parancsolóan hivják. Még csak levelet vagy egyéb *pièce justificative*-et se mutat föl (nem is kérnek tőle ilyet!) amellyel bizonyitaná a terve meghiusulását s hazautazásának a szükségszerüségét.

Valaminek történnie kellett az iró és a hercegnő között Aix és Genf közt. Valaminek, ami sohase derült ki, mert, ugy látszik, egyiküknek se állott érdekében, hogy mások is megtudják. Csak következtetni lehet, hogy a melegen vonzó hideg asszony olyan bizonyitékát szolgáltatta a lelketlenségének, s hogy ez a csupafej — és semmisziv — némber annyira megsérthette az irót, hogy az férfiui méltóságának a csorbulása nélkül nem maradhatott vele tovább együtt. A nő megtagadhatja magát a férfitól, aki szerelmes beléje, — ez szuverén joga neki. De bolonddá nem tarthatja, ha az elárulta, hogy szereti. Valószinü, hogy a nagyvilági hölgy ezt a kegyetlen játékot üzte a nagy iróval, akivel szerette magát dekorálni a világ előtt, akit »star«-jává tett a szalónjának, de nem engedett be abba a *»szentély«*-be, amelyet a butorkereskedők prózai nyelven hálószobának hivnak.

A szakitásuk nem volt formális s az elkülönülésük nem teljes. Balzac minden vaskossága mellett sokkal finomabb jellem volt, semhogy a neheztelését feltünővé tegye, de ezentul ritkábban, s leginkább csak a nagyobb rout-oknál jelent meg a Rue de Varennes-i palotában. De ha oly férfit s oly szellemet, aminő a »Comédie Humaine« alkotója volt, megbántanak, annak rendesen valamely mestermü a következése. Az iró akkor teremti legszebb költeményeit, amikor szenved. Fájdalmában megirta a *Duchesse de Langeais*-t, elbeszélő müveinek egyik legérdekesebbikét, amelynek meséje annyira különbözik az ő és a hercegnője esetétől mint az *Uj Földes ur*-é a *Haláliliom*-étól (amivel azt akarom mondani, hogy nincsen semmi rokonság köztük), de magát de Castries hercegnőt minden kacérságával és teljes szivtelenségével festette meg a regény hercegnőjében. Ez az alak él s mintha a Balzac »barátnője« budoárjából került volna a regény lapjaira. Igy szabadult meg a költő a szive nagy keservétől, a sebtől, amelyet férfiui büszkeségére mértek s az irói nyugtalanságtól, amelyet az izgató téma ültetett az agyába. Az olvasóközönség hálás lehet még ma is a lelketlen kacérnak, aki egy remekmü megszületését segitette igy elő, de a Mester sokáig szenvedett, amig a bánatát irodalmilag is kiheverni tudta.

Az iró most is lojálisabb volt bájos ellenfelénél. Mielőtt kiadójának adta át a regényt, pedig az nagy összeget jelentett az adósságokkal küzködő szerzőnek, előbb be akarta mutatni a hercegnőnek, hogy megkapja tőle az *imprimatur*-t.

Elvitte hozzá a kéziratot és fölolvasta neki.

(Befejező közlemény következik.)

Ösztönemberek

Irta: Szász Márton

Barátom, aki hosszu évekig szenvedett orosz hadifogságban, meséli:

Mindig abban a hitben éltem, hogy az alacsonyabbrendü ember, pontosabban kifejezve, a nem tanult, közönséges ember a jó ember. Mert megmaradt annak, akinek született: *ösztönembernek*. Nem rontották el tanok, világnézetek, politika meg száz egyéb, ami a tudáson kivül salakot is hordhatott a lelkére, tehát jónak *kellett maradnia*.

A vörösök uralomrajutása után hirtelen jobb, emberibb lett a sorsunk. Értsd ezalatt, hogy szabadabban mozoghattunk, összejöveteleket tarthattunk, de mindent szigoruan a tábor keretén belül, mert kilépnünk a drótszögekkel megkoronázott kapun tul nem volt szabad. Tudod te mit jelent ez? Künn zug, zajlik az élet, s neked *nem szabad tudni róla*, csak annyit, amenynyit egy-egy becsempészett ujság nagynéha elárult. Hallani valahonnan, talán csak néhány lépésnyi távolságról, nőkacajt és nem látni azt, aki nevetett. Borzalom.

Ugy segitettünk magunkon, ahogy lehetett. Az éj sötétjébe burkolózva, mindig többen és többen szöktünk át a magas falakon. Szivünk a torkunkba kalimpált, — ha észrevesznek biztos börtön, vagy az is lehet, hogy halál, — reszkettünk a félelmtől, de az éjszaka tele volt sejtelmes illatokkal, ki tudott itt ellentállni?

Két szelidképü, szőke orosz állott gyakran őrt a kapunál. Jól beszéltem oroszul, többször elbeszélgettem velük. Az egyiket Szergejnek, a másikat Vaszilijnak hivták. Panaszkodtak. Négy éve nem látták már az otthonukat, amely rettentő távolságnyira, ezer kilométerre volt onnan. Ó, csak haza. Asszony. Gyerekek. Szabadság. Élet.

— Képzeljétek el a mi sorsunkat, — mondtam nekik. — A mi hazánk még messzebb van és hozzá rabok vagyunk. Ti legalább szabadon mozoghattok a városban, nekünk még azt sem szabad.

A két fiu összenézett.

— Panye, — mondta Szergej, — ha mi vagyunk őrségen, mi kiengedjük.

— De ha künn bajba jutsz, ne árulj el bennünket, — füzte hozzá Vaszilij.

Hálásan cirógattam végig őket a szememmel.

— Ne féljetek, — igértem. — Csak ki és bejutás nehéz.

— Minden második éjjel őrségen vagyunk, — mondta Vaszilij. — Szabadon járhatsz ki és be. Kontróltól nem kell tartani. A feljebbvalók vagy dőzsölnek, vagy alusznak.

— Ha mégis rajtacsipnének, mondd, hogy a falon át jutottál ki, — szólt Szergej.

Derék fiuk, egyszerü lelkek, akik még jók tudtatok maradni.

II.

Néhány benső barátommal együtt gyakran vettük igénybe a két fiu kegyét. Hónapok multak el baj nélkül.

De egy éjszaka...

A parancsnokelvtárs több bort ivott a kelleténél, megfájdult a feje. És amit még ittléte óta nem tett meg, sétára indult a tábor körül. Látja, hogy itt is, ott is sötét árnyak kapaszkodnak fel a falakra. Bámul Mi ez? Aztán észbe kap. Visszasiet, riadót fuvat, embereivel körülállja a falakat. Barakkvizitet tart. Felolvassa a névsort. Minden szobából hiányzik néhány ember. Hol vannak? Senki sem válaszol.

Én az utolsó pillanatban tudtam csak visszajutni. Még lihegtem a rohanástól, amikor a dühös »tovaris« a mi barakkunkba jött. Névsorolvasás közben rámnéz.

— Mi bajod? Sápadt vagy.

— Fáj a fejem.

— Lihegsz. Hol voltál? Miért vagy felöltözve?

— Nem tudtam aludni. Körülsétáltam az udvart.

Láttam rajta, hogy nem hiszi el a válaszomat, de egyelőre nem törődött tovább velem. Befejezte a névsorolvasást. Mindenki jelen van, csak az én két közvetlen ágyszomszédom, akikkel testvérekké forrtam össze az örökkévalóságnyi magányban, hiányzik.

— Hol van ez a két ember? — kérdezte tőlem.

— Nem tudom — mondtam dacosan a szemébe nézve.

Erősen közel jött hozzám. A hangja kegyetlenül metsző. Éreztem, meg akar fogni, meg akar félemliteni, bele akar keverni a bünösök közé.

— Hazudsz! Te együtt mentél ki velük, de előbb jöttél vissza.

— Nem! — kiáltottam minden erőmet összeszedve.

Ebben a pillanatban zürzavaros lárma hatolt be az uccáról. Futó lépések dobbanása. Néhány lövés. Rövid csend után fájdalmas orditások hasitottak bele az éjszakába. Valakit ütnek. Kegyetlenül, embertelenül, mint egy rühes ebet. Orditás, üvöltés, borzalom szállt meg bennünket.

Pár percen belül két véresre vert alakot vonszoltak be. Az én két szomszédomat, két testvérként szeretett bajtársamat. Félholra, nyomorékká kinozva.

Szegények, nem tudtak már bejutni idejekorán. A falat körülövező árokban bujtak el, s amikor azt hitték, elmult a veszedelem, nekirontottak a falnak, hogy átvessék magukat rajta. Észrevették őket.

A parancsnok ránézett a két roncsra és maga is elborzadt. Vállat vont, elment. Ugylátszik, elég kiadósnak találta a büntetést. Előzőleg azonban őröket osztott be a szobákba. Vége. Ezentul mozdulni sem szabad éjszaka.

Eloltották a lámpákat. Csend lett, csak a két szerencsétlen nyögése hallatszott.

Dideregtem. Jóisten, ha én csak egy percet kések...

Odakusztam az egyikhez. Tócsába léptem. Vér.

— Ki látott meg benneteket? — kérdeztem suttogva.

— Szergej és Vaszilij — nyögte halkan.

— Ki fogott el benneteket?

— Szergej és Vaszilij.

Megdöbbentem. Szergej és Vaszilij? Gyorsan megnyugtattam magamat. Bizonyára mások is voltak velük, nem tehettek másképpen. Már vissza akartam menni, amikor még egy kérdés jutott eszembe.

— Ki bánt el veletek ilyen állati módon?

Sirt, vinnyogott, mint a kutya.

— Szergej és Vaszilij.

Mintha taglóval vágtak volna fejbe. Tehát igaz. Vad düh fogott el. A legszivesebben kirohantam volna a kapuhoz, hogy a torkába harapjak annak a két gazembernek. Ó, hát már megint csalódnom kellett az emberekben?! Hát még ők is, ez a szelidképü két ösztönember, ez sem különb a többinél?

Korán reggel felkerestem őket a kapunál.

Mintha mi sem történt volna, mosolyogva köszöntöttek.

— Szergej, Vaszilij, miért bántottátok az én két barátomat?

Összenéztek. Az arcuk szelid volt, a szemük gyermeki ártatlansággal mosolygó.

Vaszilij válaszolt. A hangja lágy, tiszta, határozott.

— Panye, reánk gyanakodtak, s mi *azért bántottuk őket, hogy mások bennünket ne bántsanak.*

Egy pillanatig elgondolkoztam.

— Igazatok van — mondtam és bensőmben egy összeomlott világ terhével, visszasiettem a szobába.

F. Galambos Margit:

A társam elment

A társam elment — messze utra ment el.
Azóta borus minden nappalom.
És átvirrasztott könnyes éjszakáim
Nem nyugszanak meg fáradt hajnalon.

A társam elment — messze utra ment el.
Gonosz, rossz álom — sokszor azt hiszem.
Összerezzenek a legkisebb zajra,
És ugy érzem, hogy belép hirtelen.

A társam elment — örök utra ment el.
Mindig oly jó volt, nagyon szeretett.
Remegő szivvel, döbbenve kérdezem,
Ily kegyetlen most hogy is lehetett?

Itt hagyott — nem vitt — jaj nem vitt magával.
Eleresztette forró két kezem.
Ó édes társam, minek élek most már.
Nélküled mi lesz, ó mi lesz velem?!

A pupos apostol

Irta: Blazse Ferenc

Varju Péter ugynevezett »áldott jó ember« volt.

Ez a nagy szivjósága már kicsiny korában kiütközött rajta, mint más gyermekeknél a vörheny. Egy alkalommal például szét akarta választani a marakodó kutyát és macskát, aminek az lett az eredménye, hogy a macska véresre karmolta az arcát, a kutya pedig leharapta a kisujját.

Tizéves korában tüdőgyulladást kapott, mert egy didergő cigánypurdénak, akivel az uccán találkozott, odaajándékozta a cipőjét, ömaga pedig mezitláb futott haza, a hóban.

Később, az iskolában, rendszerint megcsinálta gyöngébb tanulótársainak a feladatát, aminek az lett a következménye, hogy a saját dolgait elhanyagolta és néhányszor meg is bukott.

Még a szerelménél is erősebb volt ez a jósága. Az eljegyzése után ugyanis, amikor megtudta, hogy a barátja szintén szerelmes a menyasszonyába, ennek a barátjának a kedvéért lemondott a lányról és egyben az egész női nemről. (Talán ez volt első és utolsó olyan cselekedete, amelyből nem volt kára.)

A háboru alatt, a harctéren, mindig önként vállalta a legnehezebb munkát, hogy társait megkimélje tőle. Önként jelentkezett előörsnek mindaddig, mig egy dumdum golyót nem kapott a lapockájába, amitől azután egész életére meggörbült a háta.

*

Amikor felgyógyulása után belenézett a tükörbe, kicsit megijedt. »Varju Péter, de csunya lettél!« És akkor, ott a tükör előtt, először szakadt ki belőle a kérdés: »Miért?... Miért kellett ennek igy lennie, amikor talán máskép is történhetett volna?... Melyik az igazi ut: az én utam vagy a mások utja?«

Egy percre átvillant agyán a gondolat, hogy hátha elhibázta az életét. De azután megnyugtatta magát: »A szemeim szépek, talán a lelkem is szép. És elvégre mégis csak ez a fontos. Mert mi a többi? Mi a test és mi az a néhány év, amig test vagyunk? És mi az ember?... Varju Péter, mi vagy te voltaképen?«

Ennél a nagy kérdőjelnél eltünödött...

Belenézett megint a tükörbe, sokáig és ott, megtört és kopott külsejében megtalálta a választ. »Ez a szánalmas és jelentéktelen figura mégsem lehet önmagának a célja. Az ember nem önmagáért van. Az ember kicsiny foszlánya a nagy Végtelenségnek; egy darabka piszkos rongy, amely csak arra jó, hogy mások letöröljék vele a könnyeiket, hogy ezáltal megtisztuljon... Igen, ez a hivatásunk: jónak lenni.«

Varju Péter ezzel igazolva látta a multját és ettől a naptól fogva sosem kételkedett többé abban, hogy helyesen cselekszik.

*

Hazatérve szülőfalujába még nagyobb buzgalommal folytatta megkezdett müvét.

Aki hozzáfordult pénzért, jótanácsért vagy egyéb szivességért, az nem ment el tőle üres kézzel. Kezességet vállalt váltókon, amiket később neki kellett kifizetni; kölcsönöket adott, amiket sosem látott viszont; első vol minden szép mozgalomban és begyógyitott minden sebet, amit vérezni látott.

Erre azonban lassankint ráment az egész vagyona.

Először a földjét adta el: azután eladta a házát és megvonult egy kis viskóban a falu szélén; azután eladta a ruháit és mindenét, amije volt, még a két aranyfogát is.

Az igy befolyt pénzzel a zsebében végigment esténkint a szegények uccáin és teli marokkal adott mindenkinek, aki feléje nyujtotta kérő tenyerét.

A kisgyerekek ilyenkor, amikor görnyedt alakja, őszülő szakálla és és foltos köntöse feltünt az uccán, tiedten futottak előle, hogy »jön a pupos apostol.« A felnőttek azonban mélyen megemelték neki a kalapjukat: az asszonyok pedig ugy köszöntötték, hogy »Dicsértessék a Jézus Krisztus« és arra gondoltak, hogy Varju Pétert a halála után szentté fogják avatni.

*

De előtt a nap, amikor Varju Péter végleg kifogyott mindenből. Ez mérhetetlenül lesujtotta s mintha az ő büne volna, elpirult szégyenében, amikor kérni jöttek hozzá és neki azt kellett felelnie, hogy nincs.

Az emberek ezt nem tudták megérteni. Nem tudták belátni, hogy egyszerre ne kapjanak semmit ott, ahol eddig mindig kaptak. Az emberek csak jöttek hozzá mégis, egyik a másik után, néha többen is, sokan is egyszerre, ugyhogy sorba kellett állniok az ajtó előtt.

Varju Péternek fájt a szive, amikor végignézett rajtuk, a sok beesettszemü, fonnyadt arcon, amelyek összeolvadtok az alkony félhomályában, mint egy óriási penészvirág megannyi szirma.

Ezeket nem lehet most elküldeni, ezeken segiteni kell. De hogyan? Mit adhatna nekik? . . .

És ekkor eszébe jutott valami, a leggazdagabb ajándék, a remény. A remény, amely koldusokat királyokká tesz; a remény, az a semmi, ami mindent pótol.

És igy szólt a tömeghez:

— Jó emberek, a multam alapján, ugy hiszem, jogom van föltételezni, hogy nem kételkedtek bennem. Ti tudjátok, mit tettem eddig és tudjátok azt is, hogy *én most is adnék nektek*, ha tehetném. De látjátok, én még nálatok is szegényebb vagyok. Most csupán igéretet adhatok nektek, amit talán rövidesen be fogok váltani. Amerikában ugyanis meghalt egy rokonom, akitől sokat, talán nagyon sokat fogok örökölni. Akkor megint jó lesz és szép lesz minden. . . Ezért arra kérlek most benneteket, hogy legyetek *türelemmel és várjatok.*

— Meddig még? — rimánkodott egy hang, mintha ezer torokból csuklott volna fel.

— *Ezt nem lehet pontosan megmondani.* Amerika, tudjátok, messze van, az ilyesmi nem megy gyorsan. Mégis bizom benne, hogy egy hónap mulva kezembe kapom az örökséget. Mához egy hónapra gyertek el megint . . .

*

Varju Péter maga is hitte azt, amit mondott. Hitte, hogy egy hónapon belül, akár a föld alól is, előteremti azt a pénzt.

Először azokhoz fordult, akiknek ő azelőtt adott s akik meggazdagodtak rajta. Csak egy keveset adjanak vissza belőle, az is elég lesz. De ezek most szóba sem álltak vele, hanem elforditották a fejüket, amikor találkoztak.

Azután a hatóságokhoz fordult és felhivta figyelmüket a fenyegető nyomorra, amit sürgősen enyhiteni kell. A hatóságok azonban, minden különösebb ceremónia nélkül, egyszerüen kirugták.

Azután a jótékonysági egyesületeknél kisérletezett, de ott azt a választ kapta, hogy van nekik elég más bajuk.

Igy ment ez mindenütt. Vagy elutasitották udvarias szavakkal, vagy a szemébe nevettek, hogy »ugyan menjen, maga vén bolond.«

Az idő pedig rohant, veszedelmes gyorsasággal és Varju Péter érezte, hogy őt már csak valami csoda mentheti meg.

A csoda azonban nem történt meg.

*

A kitüzött estén, hosszu, hosszu sorban, ismét eljött az éhes tömeg. Egy ideig csöndben álltak a viskó előtt és vártak. Később türelmetlenkedni, zugolódni kezdtek és némelyek ökölbe szoritották a kezüket. »Ez megint lóvá tett minket . . . Szélhámos . . . Biztosan fölvette már az örökséget, de eldugta a szalmazsákba. Vagy a szeretőire költi . . . Jaj neked, te vén csirkefogó.«

Varju Péter hallotta ezeket a szitkokat, látta a fenyegető öklöket és érezte, hogy összeomlik élete egész munkája. Tudta, ha most kiáll ezek elé, talán agyonverik, vagy — ami *még rosszabb* — világcsalónak bélyegzik és elkerülik majd, mint a bélpoklost... És az a sok jó, amit eddig tett velük? Azt most mind elfelejtik. A fának évek kellenek, hogy megnőjön, de egyetlen vihar elég ahhoz, hogy kettétörjön . . .

Már dörömbölnek az ajtón, már döngetik. Innen el kell menekülni.

Gyorsan összekapkodta a cókmókját, kis batyaját a hóna alá vette és kiosont a hátsó ablakon, a kerteken át.

A szomszédok kutyái azonban észrevették és vad ugatással iramodtak utána. Erre felfigyelt a tömeg és a sápadt arcok vérbeborultak.

»Szökik a pupos apostol! Viszi magával a kincseit a hóna alatt. Gyerünk utána!«

Néhány suhanc szaladni kezdett és magukkal rántották a többieket is.

Varju Péter futott, kétségbeesetten és kilógó nyelvvel futott, de a távolság mindig kisebb és kisebb lett közte és üldözői között. Már elérték az átkok, a gunyolódások és a kövek, amelyek hullottak feléje, *mint a zápor . . . Tovább már nem birta . . . A* keresztia közelében, száz sebtől vérezve, lebukott az utszéli árkokba.

*

Néhány óra mulva holtan találta az éjjeliőr. Levette a kalapját és elmondott egy Miatyánkot. Közben felnézett a feszületre és a holdfénynél megdöbbenve látta, *mennyire hasonló egymáshoz ez a két arc . . .*

Rontás

Irta: Magister

Hát igy volt:

A muzeumot jártuk. A néhány ezer éves sok-sok kicsiny és nagy szobor primitiv müvészetéből is felénk csapott a mámor, az elfojtott és hangosan vágyakozó szerelem, amely formát öltött a meztelen amazónok szögletes formáiban, vagy azokban a kis házi védszentekben, vagy a babonákkal terhes amulettekben. Furcsán találkozott ezekben a — modellekben az ájtatossággal megszállt áhitat és a felajzott kéj... még abban a nőszoborban is, amely valamelyik memphisi főur asszonyának a mása. Mikor a férjét temették, ezt a szobrot odaállitották az elköltözöttnek mumiája mellé, hogy hosszu tulvilági vándorlásában is mellette legyen, elkisérje párjának hüsége. Hisz a szent hagyományok törvénye: »szeresd az életpárodat« tabu volt. Plahotpu, a nagy fárao megirta a fiának: »Szeresd feleségedet viszálykodás nélkül, tápláld, ékesitsd őt, — ez az ő tagjának gyönyörüsége. Lásd el illatszerekkel, élvezd idejében, ez oly jószág, amely méltó kell, hogy legyen tulajdonosához. Ne légy soha se vele szemben durva«...——!

És néztük a szobrot, Ginna a hüségről beszélt: »ha már egymásnak megesküdtek, miért szegik meg az esküt?« — és édesen naivul sorakoztatta gondolatainak megfogalmazott mondatait — inkább önmagának, asszonyról és férfiről... és hozzám simult, de tudom, hogy akkor féltékeny volt azokra a kis szobrokra, a leányra, aki korsót vitt a fején és sokáig elnéztem — a duskeblü kis istennőkre, — talizmánok voltak láz, mérgezett nyilak és talán boszorkák titokzatos szemeinek a varázsa ellen.

— Szinte látom az egyptomi asszonyokat, amint ott forgolódtak, sürgölődtek a forró piacokon, a hátukra kötött »szatyórba« gyüjtötték, amit összevásároltak. Néhány kis csecsebecse, ilyen kis figurák, itt az üvegszekrényben állnak — piciny elefánt, szent macska stb. jutott a — gyerekeknek is. — Azok a gyerekek! volt velök elég baj! gondozni borzas, fürtös fejüket, mosdatni őket, iskolába küldeni — aztán a ház ezer gondja!...

— De házi mulatozásaik is voltak és akkor göndör hajukat gondosan kiformálták, körülnyesték, drágaköves pánttal leszoritották, illatos virágot tüztek bele, — az ajkukra szabályos ivbe kenték a festéket, kifestették az arcukat, selyem kendővel övezték inas, izmos, formás testüket. Igy ültek az asztalhoz. Gyürük csillogtak az ujjaikon és drága fülbevalók... Baljukon ült a férj, jobb oldalt a gazella, az antilop, amely kedvence volt, hozzátartozott, mint a mai ruzsos, pouderes asszonyhoz az őleb.

— Jaj kérlek, csak ne hasonlits! Még jó, hogy nem emlegetsz szeretőket, házibarátokat is.

— Szeretők? Hát muszáj? Levágták az asszony orrát, ha »rajtakapták«, hogy ne csábitson többé senkit, de a csábító férfi is kapott 1000 botot. Kaland, nagy, buja, tiltott szerelem csak a szent fáraóknak, asszonyaiknak és leányaiknak volt néha szabad, ahogy azt nagyszakállu egyptomi papok olvasták le később apáik emléktábláiról, a gulák hieroglifáiról. Ők mesélték el, hogy a nagy uralkodó, *Cheops*, eladta leánya szerelmét, testét busás áron főembereinek, de a hercegkisasszony még külön kért az uraktól a csókokért egy-egy nagy követ, amelyekkel felépitette obeliszkjét. A rabszolgák, hátukon a korbácsok véres csikjaival cipelték a mázsányi — csókköveket...

— Sesostris fáraónak a fia és utóda megvakult. Az istenek ismerték a hercegnők és királynék szenvedélyeit, amiket nem kellett mindig megfizetni drága, nagy kövekkel — — *és arra figyelmeztették*, az ifju fáraót, hogy csak ugy nyerheti vissza szemevilágát, ha tisztességes nőt választhat feleségül. És a fáraó bizony a nők hosszu sorát vezette palotájába hitvesül, mig végre ráakadt arra, aki hüségével visszahozta neki a látását és akkor hütlen feleségeit mind elégette.

— Érdekes, hogy ezekben a papos misékben mindig a nő az ördög, a rossz, a buja...

— Óh, csak hallgasd meg, nem kimélik a háremgazdag fáraókat sem. Látod ez az *Um*, fáradhatatlan minisztere volt I. *Pepi*nek és azt mondja, hogy egyik hadjáratában nagyon sok gyönyörü nők jutottak fogságába, ezeket — beszállitotta az urához és »őszentsége inkább örvendett ennek, mint bármi egyébnek«.

*

— Mit irsz?

— Megmutatom, de te megint neheztelsz majd... merthogy azoknak a papoknak a meséjét irtam le, ahogy azt elmondták az... Lám, már mennél és haragszol.

— Igaz is, miért kutatsz mindig csak utánuk? Mindig csak a történelem, asszonyszivek...

— Megvallom, amióta a muzeumban voltunk, keresem az asszonyok...

— De miért ez a keresés?

— Megmondjam? *Tőlük akarok választ rólad arról, amire te nem felelhetsz*... No nem, ne menj... nem igaz, szamárság! ...de azért ezt hallgasd meg! meglátod...

...Nitakrit, a rózsaarcu a parthoz ért. Nagy fák, pálmák mozdulatlanul álltak s széles árnyakat vetettek a fövényre — hivogatón feléje. Egy nagy levél alatt elbujt, levette gyolcsos öveit, kis kötényét, ledobta saruit, picinyke, formás saruit csoda, csoda-szép lábairól. Aztán szégyenlősen a füvek előtt, a karjával átfonta mellét és beszökött a vizbe. A nap fény-

ennyiből még nagyobbő körben égett körülötte. És Nitakrit, a rózsaarcu, felkacagott a napra, — a szivéből trillázott fel kacajában valami ismeretlen és csak sejtésében élő, de biztosan eljövendő »diadalnak« homályos érzései: — most, most valami történik vele, arannyal szórt sövények futnak elébe... trón és millió és millió hódoló a mosolya előtt... fény és pompa, ...igen, a fü, virág, a ciprus, a cédrus neki bókol... talán épen az a sas, az hozza meg mindezt... Milyen örvénylőn kering széles ivekben, mindig csak... szent Isis! lecsapott és elkapta, elvitte az egyik sarut, Nitakrit picinyke formás saruját a csoda-, csodaszép lábára illőt.

S Nitakrit otthon ült a padkán, nézte a árván maradt páratlan picinyke saruját... valami történik még ma... és sápadtan reszketett.

— Memfiszben a nagy fáraó, *Mentheszufisz*, törvényt ült a szabad ég alatt. Körülötte papok, megnyult arcukon a fontoskodás; — Hétrét görnyedten a vádlottak az elnézésért, a kegyelemért, hétrét görnyedten a vádlók — az igazukért. A fáraó most nyugtalan volt. Valamire várt, az égre nézett, derüs volt, nincsenek felhők, hogy találkoznának és villámukból valami uj, megrenditő cikkázna. A felhők helyett egy nagy sas érkezett, nagy sas... és Oiris tudja, hogy miért? Mindenki, a papok és vádlók, vádlók és vádlottak felnéztek reá, a sasra. A trón felett nagy kört irt le, aztán valamit leejtett és ellilant. Valamit leejtett, ...s egyenesen a fáraó térdére esett egy picinyke, csodacsodaszép saru... Birák, vádlottak, vádlók — várjanak most! előbb hozzák elő azt a leányt, akié ez a saru. Száz szolga, lovashad ment a Nilusnak, ment délre, faluba, városba és elhozták Nitakrit — királynénak.

— — — És megölték a fáraót. Nitakrit lett a királynőjük. Talán azért ölték is meg az urak a férjét, hogy most őt ültessék a trónjára...

A rózsaarcu királynő megbosszulta férje halálát és aztán a legszebb obeliszkét épittette magának sirhelyül, ahonnan még késő évszázadok multán is kijött *délben, vagy alkonyatkor, meztelenül, körülsétálta nagyszerü piramisát s jaj volt annak, aki ilyenkor találkozott vele, mert abban olyan szerelmet ébresztett, hogy az eszét vesztve* bomolt tovább a világba...

— Untat édes?... te vagy az én Nitakritom. Selymes, drága »szerelem-saruk« párját, mását kerestem — magamnak és elhozott Téged a sors. *Mondd: szeretsz?*

Reámnézett és mosolygott:

— Ugy látom Te is találkoztál délben, vagy alkonyatkor Nitakrittal és — *megrontott...*

— Látod drága! — *megint nem feleltél a kérdésemre.*

Messzinától—Aetnáig

Messzina volt az első csengetés. Az Aetna nagy lávaömlése: a második. A két csengetés közében játszódott le a világszinpad nagy programmja: a balkáni és a világháboru, és az a sok esemény, ami azóta is rengeti a földet.

A felszinvilág ügyet sem vet a csengetésre, mert nem érti. Nem is sejti, hogy a földkulisszák elvont rejtekei az ő számára tartogatják mindazt, amivel, hol megrázva, hol kitörve, megjelennek a szinen. Pedig a földmozgalmak és történelmi korváltások között szemlátomást összefüggések vannak. A belső forrongások megelőzik a külsőket, amit ugy is lehet fogalmazni, hogy a külsők a belsőkből erednek.

Ami a földbensőnek felszabadulás, azaz eruptiv kiválás, az a föld lakóinak megujulás, gazdálkodás és haladás...

»És a háboru?« tolakszik ide a nem indokolatlan kérdés. A válasz egyszerü: a háboru a megujulás lefojtása. Utána az emberiség, lassabban, de jobban beágyazódó fokozatokban, mégis végbeviszi a haladás müvét.

Nem csak a légkör kapja esőit, harmatát, villanyának, delejének pótlását, közvetve és közvetlen a vulkanizmusból, — a társadalmi lelkületnek sincs más kapcsolata a világegyetemmel, mint a föld által. Tehát a társadalom is a földtől kapja a megujulás ingerét és anyagát.

Minden uj korszak előtt voltak jelek, amelyek a háborura tartoznak. Pompeji és Herculanum lávatemetése megelőzte a nagy keresztény korszakot. Itáliát számtalan földi és légköri katasztrófa érte, mielőtt Európa háborujába belelépett. A most végződött kinai háborut az ázsiai szigetország (Japán) több példátlan földkatasztrófája előzte meg és jobban legyöngitette, mint egy vesztett csata. Ez a körlülmény beleszámitandó Kina lecsillapulásába.

Messzimával csaknem egyszerre jöttek e század forrongásai. Igaz, hogy ezek csak szellemi forrongások voltak; de belőlük támadt az általános felérzés: a lokális háboru a Balkánon, és utána a nagy háboru, melyben az öt világrész jobban egymásra talált, mint a civilizációkban.

*

Már ugy látszott, hogy a Reinhardtok, csodával határos müvészetükkel tulszárnyalják a Mindenség rendezőjét. De az utóbbi években kitudódott, hogy a téma kifogyott. Az egész szinészet repetál és variál. Mert a pótlásra: a testek, lelkek vulkanizmusára senki nem ügyelt. Az »impresszió« telkesgazdái birtokosai és földesurai csak ekevasuk barázdáinak mélyeit nézték. Pedig a felszin, ha ezüst ekékkel szántják is, göröngy lesz; ha az *»expresszió«* vulkanistái nem hoznak harmatot, esőt, ozónt friss étert, szóval megujulást a légkörbe.

Minden expresszionista lélek a pszihikai vulkanizmusból tör fel. De az impresszió gazdaköreiben ugy nézik őket, mint tolakodó idegeneket. S mégis az irodalmi szférában kell először tudatossá válnia: emberek és dolgok összetartozásának!

Az irodalmi harcok nemesebb részének most jött el az ideje. Kompromisszumokat szerkeszteni, — népek közé kapcsoló szellemeket állitani; — gyülöltségek közeibe tranzformáló lelkeket nevelni *és a megértés testvérségét vallani és hirdetni: ez a munka vár az irodalomra!*

Messzina kb. husz év előtt a háborunak csengetett. Az Aetnaömlés: a finálénak. Az uj nyitány, a jobb világ nyitánya sem késhet soká.

Aszlányi Dezső

A szakáll és a bajusz története

»A ti hajatokat kerekdedre ne nyirjátok,
a szakállad végét se csufitsd el!«
(Mózes III. könyve, 19 rész 27.)

Ez a mózesi parancs is bizonyára arra vezethető vissza, hogy a zsidók megkülönböztessenek az araboktól, akik, mint Herodot megirja, halántékukat kopaszon viselték és az egyiptomiaktól, akik csak állukon viseltek egy kis szakállocskát. A szakáll lenyirását olyan nagy gyalázatnak tartották Mózes idejében, hogy az ammaniták és Dávid között casus belit is alkotott egy ilyen erőszakos szakállberetválás. Nyirottszakállu nép egyértelmü volt a rabnép fogalmával. Csak a legmélyebb gyászban volt megengedve a szakáll kitépése, mert ilyenkor amugy is minden diszt letéptek magukról a gyászolók.

Az assyrok, a babiloniak, a moabiták, anamiták és a kánaáni népek mindnyájan szakállt viseltek és a régi pénzdarabok az ázsiai királyokat majdnem mindig fonott szakállakkal ábrázolták. Az arbok, törökök, perzsák, tatárok és kinaiak is minden időkben igen gondos ápolásban részesitették a szakállaikat.

A középkori történetirók hosszu sora foglalkozik a szakállviseléssel és ugy látszik, mintha a mi külsőségekkel foglalkozó divathóbortunk a hiányos öltözködések korszakában a szakállviseletek változatosságában kereste volna divatérzékének kielégitését. Homéros, Herodotos és Virgiliustól kezdve egészen Ciceróig, Titus Liviusig, Straboig és Svetoniusig majdnem minden irodalmár megemlékezik a különböző korok szakállviseleteiről. Homeros pompás szavakkal festi le Odisszeájában Priamos görög királynak és Hektor trójai hősnek gyönyörü szakállát. Ötöle tudtuk meg azt is, hogy ha valaki abban az időben valami kegyet akart kérni valakitől, akkor annak tiszteletteljesen megszokták simogatni a szakállát. Hölgyeink — amint tudjuk — még ma is hódolnak néha ennek a szokásnak és bizony a beretvált állak is egész szivesen eltürik a gyengéd kacsóknak a cirogatását. A hagyományok szerint Alkibiades volt az, aki először beretválta le a szakállát. A kelta népek azonban továbbra is meghagyták a szakállukat, de a szakállas pelargóktól eredő görögök és a rómaiak müveltségük terjedésével egyidejüleg kezdték meg a bajusz és a szakáll beretválását is. A görög Aristotelesnek a Spadapalotában őrzött leghitelesebb szobra is szakáll nélkül ábrázolja a nagy bölcset és macedóniai Fülöpöt is sima arccal ábrázolják szobrai. Atheneus meséli, hogy Nagy Sándor Kr. e. 331-ben egy véres csata előtt lenyiratta a szakállát és katonáinak is elrendelte a beretválkozást. Justinius idejében ujra visszatér a szakállnövesztés divatja. Anisthenes és a stoikusok nőni hagyják a szakállukat, hogy a beretváltképü Pythagoras iskolától magukat ezáltal is megkülönböztessék. A rómaiak csak ötszáz év után követik a görögöket a beretválkozás divatjában. Afrikánus Scipió volt az első római aki a szakállát leberetváltatta. Varró szerint csak Kr. e. 300-ban hozatta be az első borbélyt Ticinius Maecenas Siciliából. Eleintén a rómaiak nyiratták a szakállukat, de a fiatal Scipió példájából kiindulva, hamarosan általános divattá lett a beretválkozás. Általában az volt a szokás, hogy 20 és 40 éves kor között mindenki beretválta a szakállát, a negyvenen felülick azonban a korral járó arcredőket a hosszu szakáll mögé igyekeztek rejtegetni. Ez a divat azután több száz évig fennmaradt és együtt terjedt az európai müveltséggel.

A római császárok között Hadrián volt az első a szakállas császárok sorrendjében, de a szakálltalanság divatját már ő sem tudta megdönteni. A keresztény egyházatyák császárhü gondolkozása segitségére sietett a szakállnövesztési propagandának és a két Kelemen, majd Jeromos, Cyprián és Tertulián pápák még Isten ellen vétkező és világi szokásoknak hódolóknak bélyegezi a beretválkozó lelkészeket azonban a római birodalom kettészakadása után a görög császárok annyira exponálták magukat a szakállviselés érdekében, hogy a bizánci keresztényeknél a szakáll lett az ismertetőjel, igy tehát épen a pápáknak, mint a nyugati müvelődés vezéreinek kellett frontot csinálni a szakállviselés ellen. Igy került bele a szakáll az egyházi harcok forgatagába. Később már nemcsak a papság, hanem a világi elemek között is terjedni kezdett a szakálltalanság, különösen mikor Rómából hire terjedt, hogy a hosszu szakáll és bajusz nemcsak illetlen viselet a keresztényembernek, hanem szentségtörés okozója is lehet, ha áldozás közben beleér a Krisztus vérébe.

Plutarhostól tudjuk azt is, hogy a frankok és gótok mellig érő bajuszt viselnek, hogy az ellenséget minél jobban megfélemlitsék. Később hosszu kétfelé álló vizszintes fonatokba pödörték a bajszukat, majd nemsokára ők is nyirják bajszaikat.

Nálunk magyaroknál a szakállhoz mindig valami különös költészet füződött. Ha a régi magyaroknál kölcsönt vettek fel, mindég a szakállukból adtak egy két szálat zálogul. Innen eredt az a mondás, hogy »adnak még a szakállára is!« De sehol sem volt a szakállnak olyan nagy tekintélye, mint Spanyolországban III. vagy Portugál János uralkodása alatt Castro János a fele bajuszát igérte oda váltságdijjul ellenfelének, mire őt ez a nagylelküség annyire megindította, hogy nemcsak hogy a felajánlott bajuszt nem fogadta el, de még gazdagon meg is jutalmazta legyőzött ellenfelét. Franciaországban épen fénykorát élte a bajuszviselés a napkirály idejében, amikor ugy 1680 körül XIV. Lajosra reájött a buskomorság. Éveken át gyógyithatatlanul morózus volt a napkirály, mignem engedett egyszer Maintenon asszony ellenálhatatlan könyörgéseinek és lenyiratta a bajuszát. Attól az órától kezdve egyszerre visszatért a jókedélye.

Nagy Péter orosz cár szakálladót vetett ki az oroszokra. A gazdagabbak 100 rubelt, a vagyontalanok egy kopeket fizettek évente, hogy engedélyt kapjanak a szakállviselésre.

1853-ban szabályszerü szakállharc tört ki, amikor a Bach-kormány kiadta azt a hires »definitivum«-ot, hogy a hivatalnokoknak az állukat kiborotválva kell viselniök. A rendelet ellen hiába demonstráltak az egész országban, mindenkinek végre kellett azt hajtani. 1874-ben a katholikus alsópapság között támadt mozgalom a szakállviselés megengedése érdekében, a felsőbb klérus azonban hamarosan véget vetett ennek az akciónak is.

Érdekes még megemliteni, hogy a renaissance első és második korszakában ujból divatba jött a szakállviselés és II. Gyula pápa a pátriárkák ősi diszével ült bele a pápai trónusába, azonban pápai tekintélyével sem tudott már hatást elérni, mert épen a papság tömegeiben talált a legerősebb ellenállásra. Ebben az időben a francia, spanyol és olasz ujitók sem hagyták meg a szakállt természetes eredetiségében, hanem a hegyes bajusz és szakállforma volt az általános divatforma. Nem is tartott sokáig. I. Ferenc idejétől XIII. Lajos koráig... Középeurópában pedig körülbelül I. Lipótig.

Az angolok a mormannok betörése óta teljesen leberetválják az arcukat, mert ez a »Clean shaved« majdnem annyit jelent, mint »gentlemanlike!« Az amerikaiak szintén teljes simára beretválják az arcukat.

Moliére idejében még hatalom volt a szakállviselet: »Du cóté de la barbe est la toute puissance!«... ma azonban a leghosszabb szakállnak és a leghegyesebb bajusznak sincsen semmi jelentősége és a legtöbb európéer le is mond már erről a semmit sem jelentő külsőségi megkülönböztetésről.

K. K.

Czakó Tibor:

Muzsikáló óra

Nesztelenül járok, letarolt virágok
Szivárványszinü multak fövenyén
Néha akaratlan egy sikolyra hágok.
Némára vált ajkán — nem lett az enyém.
Most már nem fáj — tán csak megmosolygom
Észrevétlen hagytam — erről nem tehetek.
Ha akkor tör utat feléje panaszom
Ha nem pattan hur az akkord közepén
Ma együtt lennénk — mily örömrepesve
Szálina szavam hozzá megkérdezném:
Emlékszel-e még az első csókunkra
Itt Te ültél Lelkem — emitt meg én.

Hamvasztásra váró tetemek közé
Emlékeimhez — bucsuzni jöttem.
Ez a selyem szalag — ez volt az övé
Ez a levél csukott ajtót be mögöttem.
Meséljétek még el — milyen szép volt minden..
Ugye szép a lány; — a muzsikáló óra...
Vitrinen a nippek... halk zongora stimm...
Elmult a hang — a szin — az érzés.
Nem hallottam azt azóta soha...
Nem láttam olyat azóta soha...
Nem éreztem ugy azóta soha...

Lakodalom van a mi uccánkban

Irta: Markovics Mihály

1.

Reggel korán volt riadó, mert jött a pedikür. Istenem — a pedikür. Polgári környezetben legfeljebb egyszer teszi tiszteletét a hivatásos lábápoló. Esküvő napján.

A cseléd meg a mindenes lány szemérmetlenül vihogtak a konyhában künn. Hallod? Aranyozzák a kisasszonyodat! Apa az ágyból protestált májbeteg hangon. Szüntessétek be azt a cirkuszt mielőbb. Elég volt! Egyáltalán az öreg rettenetesen viselkedett az utóbi időben. Valószinü a kártya járt megint a fejében. A kávéház.

— Neked kell család? Te spieler!

Ezt friss reggeli könnyel a szemében mondta Silber mama. Részben Évike boldogsága fölötti aggodalom adta szemébe a harmatot. Részben a kiskulcsok eltünése — hová lettek, te jó ég, a cseléd tejszinhabot kér a spájzból, megbolondulok, tisztára megbolondulok!

Kilenc óra felé jött Ferus bácsi, a családi korifeus.

— Az isetenit annak a postának! Lábbal tiporja mindig a magánosok érdekeit...

Igy kezdte Ferus bácsi. Mit akar ezen a szent napon? Ja igen, az üdvözlő sürgönyök. Borravalót kell adni minden esetben. Nemhogy egyszerre hoznák a sürgönyöket, feljönnek huszszor is, mindég más és más pasas. Ő eztet szóvá teszi majd a lapokban, feltétlenül szóváteszi.

Ferus bácsi mosdatlanszáju emberpéldány volt, a szava minduntalan sikamlós területre tévedt. Régebben a gyerekek ugy hivták egymás között hogy: monsieur cochon. Ferus bácsi sokáig nem tudta mi az a cochon. Azt hitte valami becézőjelző. Apabácsi, vagy efféle.

A család réme volt Monsieur cochon. Éppen ő lenne az, aki a mai napon megtagadná önmagát? Nem. Eben a félórában is malackodott. Kikezdte Évikét.

— Aztán ne félj az uradtól hugom. Ember az, nem harap...

— Ferus eridj ki, mert hozzádvágok valamit!

Nem sértődött meg. Butordarab volt. Nevetve vonult ki a konyha felé. Majd elmondja a cselédnek ezt a jólsikerült Kraftausdruckot...

Évike a nyelvét öltögette utánna. Bee! Éppen ő fog félni máma. Egy városi lány — milyen buták ezek az öregek!

Mindez egy óra alatt játszódott le, nyolc és kilenc között. Maximum lehetett negyed tiz és az egész ház máris olyan volt mint egy kis Lipótmező. Mindenki lármázott. Megjöttek a Fáni néniék meg a Klára. A csókolódzás csak növelte a lármát. Klára csókjában ott égett a méreg: téged már visznek!

— Bizony a Klárit is kérték már. A mérnök kérte, de nem adtuk oda. Ráér, még fiatal.

— Na nem is olyan fiatal! Mindössze egy év a különbség köztük...

— Tizennégy hónap édesem, tizennégy hónap!

Ostyába pakkolt ciankáli. Aqua tofana. Még ezen a napon is állt a tusa. Holnap a Klári uj barátnőt keres majd.

Mindenki tudta: az este nagy jelenet volt náluk és Klári belesirta párnájába a családi jelenet minden fájását. Az irigységet.

Most is irigyen kisirt szemmel állott barátnője mellett. Odakünn a dróthuzalokon, a villanydróton gubbasztó verebek nászt ültek az őszi ködben. Pedikür, hozomány és lánykérés nélkül, egyszerü és tiszta szerelemmel.

2.

Doktor Gál kilenckor ébredt reggel; kesernyés volt a szájaszéle, jól kimosta odollal. Aztán inguijban koválygott szobájában. Milyen furcsa, holnaptól igy diktálja be lakását: Sas ucca 5.

Ezek a kemény ingek rémesek. Már a harmadik gallér hullott le a földre. A csokornyakkendő is nehezen olvadt szabályos pille-alakuvá. Doktor Gál ugy érezte, hogy ezt a parádét szivesen elengedte volna. Inkább több pénzt adnának! Az öreg Silber kártyás, önző.

Rezignáltan nézett a tükörbe:

— Most már késő!

Felvette a frakkját és próbált önelégült arcot ölteni. Bátorság szépember, bátorság doktor ur!

Szél fujt az uccán, künn az eső szemerkélt. Esküvő napján eső — sok sirás és boru a házasságban. Igy mondta ezt Napholy néni, a jóságos. A néni hisz az álmoskönyvben, a közmondásokban, általában minden házi praktikában. Most is a tarokkban ült és könnyezett. Nem lesz boldog a doktor ur! Az éjszaka is felőle álmodott, lakást keresett, nála és ő kénytelen volt a kérést álmában megtagadni, mert éppen azon a napon kiadta a szobát egy malomkönyvelőnek. Napholy néni csak ma tette ki azt a bizonyos táblát a kapuba, ma reggel s most várta az álombeli malomkönyvelőt...

És amikor Dr. Gál féltizkor megborotválkozva, jószaguan kisétált a kapu alól, már ott kisértett a tábla. Mint egy vigyorgó vércsemadár: hangos volt a felirata. És szomoru volt, mint fekete mementó, sulyos, akár egy törvényszéki itélet. Az állott a táblán:

Butorozott szoba nőtlen szolid ur részére kiadó

3.

Tiz órakor apa erélyesen és kategórikusan kijelentette:

— Akkor nem lesz esküvő. Inkább maradjon a lány itthon.

Ferus bácsi vésztjósló arccal kontrázott.

— Ugyvan, inkább maradjon itthon.

A felingerült kedélyek magos szopránban és pincemély basszusban kerestek kiutat.

— Autóparádé? Főhercegi nász? Salamon és Társa valamennyi bianco váltómat a nyakamra hozza holnap. Aki huszonöt autón vonul fel lánya esküvőjére, az fizessen!

Tisztára üzleti elfogultság beszélt a Silber ház főnökéből. Semmi romantika. Ferus bácsi belerikoltott, ugy van, te csak fizess. Ha van miből. Ezek az asszonyok! Rémes te. Priznicerék lakodalmán jó volt a fiakker?

— Na, a Priznicerék!

Könny szántotta végig a mama arcát. S a könnyeken tul is kilógott a megvetés lólába. Hogyne, ő beharangozta mindenütt és mindenhol: autón megyünk édesem, természetes. Máma kérlek ez a chick. Most milyen arccal áll a világ elé holnap? A könnyeken keresztül meredt szemmel nézett a jövőbe, valami kiadós érvet keresett, magyarázatot arra, hogyan lett autóból gummiradler.

De erre már igazán nem volt ellenvetés. Ennél olcsóbban nem adja. Nyomatékkal és dühösen csapta be a harcszintéri háló ajtaját. És ha a világ valamennyi Salamonja holnap reggel hét és nyolc óra között bianco váltókat lobogtat feléje — legalább gummiradler legyen.

A harmadik szobában öltöztették Silber Évikét. Hófehér sleppes ruhában olyan volt, mint akit reggel tejszinhabba mártottak. Már gyülekeztek a vendégek, a szalonban likört ittak; a lárma dacára átszürődött a falakon a családi jelenet végakkordja. Heves ajtócsapkodás.

A mennyasszony felnézett a dörrenésre. Na, mi az?

Volt a szobában egy kis lány, egy hétéves Süber csemete, aki eddig meghatottan és szótlanul nézte az öltöztetést. Most megszólalt, meggyőződéssel:

— Mi lenne? Veszekszenek.

Ebben a pillanatban ő volt a legkomolyabb pont az egész gyülekezetben.

4.

Még féltizenegykor az egész nászi parádé legjobban egy akadályversenyhez hasonlitott. Végigszegélyezve árkokkal, ösvénnyel meg tüskésdróttal. Olyan könnyü beléjük szédülni! Mégis, mire a szalón nagyórája kongatni kezdett, a nagymama stafirungjából fennmaradt kakukosóra pedig felgörbölt a romai XI-re, a nászmenet megindult a lépcsőn lefelé.

A szomszéd lakásokból izgatott cselédfejek bukkantak ki és jelentős pillantásokat váltottak egymással. A lépcsőház végig megtelt emberekkel. A vőlegény, akit az imént Dr. Gál Péternek szólitottunk, eben a házban azonban közönségesen Petikének hivták, Petinek — a vőlegény sápadtan állott a menet közepén. Ugy érezte, hogy a szive valahol a torkában dobog. A vezérigazgató ur pocakján méltóságteljes leereszkedés ömlött végig. És topogott a sok láb a tisztára surolt lépcsőházban.

A lakodalmak kibicei ott strázsáltak a kapu előtt. Ah, csuppa gummiradler! Fánni néni izgatott erőlködésel azon volt, hogy legalább valamivel előrejusson A szeme nagyot, gunyosat villant Klári felé — an, hát ez a beigért autóparádé! Elolvadt talán az autó? Anya lehorgasztott fővel állott az első sorban. Női beszélgetés izgatott suttogás: a ruha, a ruha... csuppa csipke, hosszu ujjak, slepp, hosszu uszály, négy mirtusz...

Évike eben a pillanatban lépett a kocsiba. Hallotta, a lármát, a monatón női diktandót. Bágyadt mosolygással nézett vissza Petikére.

Az emeleti ablakok valamelyikéből kihajolt egy nő. Hallani lehetett, hogy csodálkozva hátraszól:

— Négy tüzdelt mirtusz! Jé...

5.

A körúti kávéházba bejött egy gyürőttgalléru, gyürőttarcu uriember. Nem volt sem doktor, sem különös kapacitás, de azért uriember volt. Uri fiatalember.

Mi köze, neki ehhez a történethez? Azt nem lehet tudni pontosan. Csak annyit: bejött a kávéházba, leült egy asztalhoz a cigány közelében. Gyors egymásutánban megivott kétszer két decit és négy pohár haragoszöld, mérges pálinkát. Aztán fészkelődni kezdett. Bene volt már az ördög. Aki a cigánnyal ki akar kezdeni, az fészkelődik. A cigánnyal koketálni kell, szemezni kell vele mint ama bizonyos uccasarki nőkkel. Biztos, hogy a cigány odajön.

Ebben az esetben is odajött. A nótáját nagyságos ur?

A megszólitott elvetette a fejét és megingatta kétszer, háromszor. A primás sok megértéssel nézte ezt a mozdulatot — jazzos, rossz világ jár, az érzelem hangászatra, meg kell becsülni azt, akiben dul a tempó....

— Tudod-e öcsém, ki esküszik máma?

Az öcsémnek cimzett primás a maga deres fejével és ötven esztendejével nem tudta. Csak megérezte. Ahá! Ösztönös érzésével megérezte mi kell ide. Jóságos szép nóta kell! Intett, a bandának és rázenditették minden lakodalmak örökszép kontrarefrénjét:

Lakodalom van a mi uccánkba,

és belevágott menten az uri fiatalember, hogyne vágott volna bele!

hejidehallik csengő muzsikdja
hivatalos vagyokoda éében is

— most elhallgatott a zenekar, egyetlenegy pillanatra kérem, mert ez már igy szokás; az éneklő lehorgasztotta a fejét, mintha elgondolná hogyan is lesz az? Holnaptól Évike nagyságos asszony, igen, Sas ucca 5, a doktor ur karjai között. Most sirni kellene, dehat rettenetes, az egész kávéház idebámul, a banda lesi ajkáról a szót. Disznóság volt, meghivót is küldtek neki, borzasztó. Csak azért is lump leszek, utolsó duhaj. Hihetetlen ugy-e, hogy az egész szünet egyetlenegy szempillantásig tartott és az uri fiatalember mindezt olyan rövid idő alatt elgondolta. Pedig ugy volt, esküszöm, ugy volt. És belevágott aztán a csakazértis —

nem mennék el, ha százszor üzennék is

Pattogott a nekibusult nóta, a söntés felől bort hozott a pincér, külön az uri fiatalembernek, külön a cigányoknak sok-sok pohárral. A banda trógerje iszkolt kifelé az ajtón, segitség kell, pihent cigánykar mert itt máma mulatás leszen. Néhány kártyás ebben a lármás, zajos környezetben is nyugodtan verte a blattot.

Odakünn eső esett és valahol egy lakodalmas házban éppen ebben a pillanatban szökött meg a végtelen, estébenyuló lakodalmas asztal mellől Dr. Gál Péter és neje született Silber Évike...

Stadler Aurél:

Szülőföldem

Itt ez a város, engem ölelget
Jössz te szülöttem — ugy karol át
Sugja lihegve, csókolva, vezetve
Folyóin, mezőin öröme dalát.

Jössz te szülöttem, nézd körülötted
Ébred az élet, a régi, a szép
Ezerszinü arcom, a szived, a véred
A mult ragyogását tükrözi eléd!

Jössz te szülöttem — hisz alig láttalak
Hajts még egy percre fáradt fejed reám
Hajtsd le keblemre, hiszen ugy vártalak
Anyaföld édes, suttogja a szám!

De füstöl a gőzös, bus bucsum érzi
Gyermekkor zenéjén pattog a hur
Tünik a tájék, bár varázsa a régi
Mult örömén borus jelen az Ur!

Fiatalos üdeséget, termés etes bájat kö csönöz a

Daruváry-crème

a lanár használata

A modern és tudom nyos kozmetika legtökéletesebb vivmánya fol ok, szemölcsök, szeplők, kiütések, orrvörösödés és egyéb arctisztátalanság ellen. Számos elismerés. — Készités és postai szétküldés:

BLUM gyógyszertár, Subotica

Állandóan raktáron:

Kraljevbreg: Fehrling Jakab, Olán István, Bakišić István
Salatornja: Nagy Mihály
Oromhedješ: Pósa Péter, Tyepe Károly, Ker. Fogy. Szöv.
Dolina: Almási Gáspárné, Lajos Károly
Nadrljan: Takács János, Kocsis János, Bicske István
Senta-Tornyos: Ker. Fogy. Szövetkezet

1979

Virágzó oleander

Irta: Govorkovich János

A tisztavizü, kékszemü tó partján a *Torbole* bájos környékén, ahol az Arcót védő hegyláncon megtörik a szél sóhaja és a legkisebb fuvalom sem reszketteti meg a szeptemberi csendet, egymásután suhannak az oleander virágok: mogorva, keménybőrü, zöld levelek közé, hosszu ágakra hintett piros csókok. A magas várfal felett irtóhadjáratot indit a kertész kegyetlen ollója.

A kertben felburjánzott az élet, a virágok egymástól lopják a napsugarat, mint az emberek a szeretetet ritkitani kell a törzseket, irtani a gőgösen terjeszkedő ágakat és haldokolva buknak le a lombok a várfokáról. Illatuszályok utánuy huzódik a sárgalövényü utig, ahol elbujva a virágokkal együtt haló levelek között szeliden hajtják nyugalomra fejeiket.

A kis vézna fehérhaju matrona gyengéden mosolyog rájuk... Őszi napjaimra virágok hullanak az utamra, milyen kevés részem volt bennük az életben. És lehajlik értük, felnyalábolja, beletemeti az illatos ágakba vánnyadt arcát... eggyel több a haldokló virágszál.

Az öreg ur egykedvüen szemléli a jelenetet, lassu léptekkel közeledik a virágéhes aggnő felé, őt a jóllét, az egészség környezi, benne kialudtak a költői hasonlatok, érzelmeinek hárfáján nem zsongnak az álmodozás dalai.

— Ákos! riad fel az asszony és átfogja az öreget jóakaró mosolyával. Nem ismer?... dehát nem csoda, azóta emberöltő mult el... Azután magának *nem is igen volt szeme Bella számára, hiszen Ilonkát szerette.*

— Igen, igen! most már emlékszem: Ilonka nővére... nem ismertem meg, hiszen olyan régen volt. Bizony, bizony már harminc esztendeje. Szétvert bennünket a végzet, utaink elváltak... milyen különös, hogy olyan sok idő után itt találkozunk, olyan messze attól a helytől, ahol fiatalok voltunk. Bocsánat! mosolyodott el.

— Sohse mentegetődzék... *mikor fiatalok voltunk: ez igy van. Az élet senki felett sem vonul el* nyomtalanul és... legyen őszinte, nem csoda ha az öregasszonyban nem ismerte fel a fiatal leányt.

— De kérem!

— Hanem Ilunka még mindig csinos. Vajjon emlékszik-e még reá? Sötét hajába még nem fonódtak ősz szálak és ha nem volna huszesztendős fia, letagadhatná az éveit.

— Valaki emlitette előttem, hogy özvegy?

— Igen özvegy. Gazdag asszony, Bécsben él a saját házában. A jólét nem szánt barázdákat az arcokra és ő megtartotta szépségét öregségére.. Tudja, hogy mi magát gykaran emlegetjük? És milyen különös... itt találkozunk az oleanderek árnyékában. Emlékszik a *házunkra*, a széles *tornácra*, tele oleanderekkel? Gyengéd szeretettel ápoltuk Ilonkával. Ilyenkor ősz felé mintha tudták volna, hogy majd nemsokára téli álomra kell térniük... ilyenkor különös szépen virultak...

— Szeptemberi estén volt, mikor maga elbucsuzott Ilonkától, azóta nem láttuk. Hogy miért nem, *azt sohasem tudtuk meg... Azon az estén olyan boldog volt.* Piros oleander virágot tüzött a hajába... piros szépséget festett az öröm az arcára. A nyakamba borult, össze-vissza csókolt. Ezek a csókok nem engem illettek... én tudtam... de ő mondta is.

— Azután csak egy levelet kapott magától... és egy könyvet. Aranyvágásu, diszkötésü könyvet, tele költői szépségekkel... *Szakuntalát.* De szép volt a levél is, forró szerelmi vallomás, reményteljes tervezgetés a jövőre, a hosszu életre. Azóta ez az élet lepergett, a fiatalság elmult és a tervek?... Sohasem tudtuk megmagyarázni a hirtelen elhidegülést. Ilonka eleinte bánkódott... vesztett remények... sértett büszkeség!... És különös dolog: az emlékét mégis hiven megőrizte. Néha előveszi a levelét, lapozgat a könyvben, elnézi a rézmetszeteket, elolvas egy-egy strófát. És sokszor mondja, hogy szeretne magával találkozni.

Az agglegény csodálkozva hallagatta az asszonyt.

— Nem tudja miért hagytam el! Csodálaatos dolog. Mikor elutaztam, mindent megbeszéltem az atyjukkal. Szivesen beleegyezett a házasságba. A levelemre nem kaptam választ, hiába vártam. Ellenben az öreg ur irt: meggondolta a dolgot, nem látja a leánya jövőjét biztositva az oldalamon. Ezt közölte Ilonkával is és leánya beletörődött a jóakaró apai intézkedésbe... ezek után még irtam volna? Büszke voltam én is... Eleinte nagyon fájt, később igyekeztem feledni... hanem megmaradtam agglegénynek. És minderről Ilonka ne tudott volna semmit?

Egyszerü szavak, az elmult események felelevenitése... régi száraz gallyak zörgése a virágzó oleanderek illatában. Bella elgondolkodott... tehát igy volt? Igy itélte halálra az öreg a fiatalok boldogságát... a cselszövés sikerült, Bella férje, akit sohasem szeretett, győzött. Sikerült rávennie az öreget a lemondásra... csakis ő tehette, hiszen az öregnek jószive volt... Megtörtént, elmult. Minek felette tovább gyötrődni?

— És maga Bella mit csinál itt, hol lakik?

— Én *Arcóban* üdülök. Ott lakom a *Bellevueben*, csak délutáni kirándulásra jöttem, az esteli vonattal vissza megyek.

— No ez derék! Én is *Arcóban* lakom a *Bellevueben*, mehetünk együtt. Ha nincs ellene kifogása, együtt tölthetjük az estét, holnap utazom haza.

— Nagyon szivesen és irunk Ilonkának egy képeslevelezőlapot. Beleegyezik?

— Természetesen.

És együtt töltötték az estét az oleander ágakkal diszitett vendéglői asztalka mellett, elbeszélgeve az elmult időkről.

*

— Különös dolog, gondolta Kéthy Ákos, az évek rég eltakarták előttem ennek a szerelemnek a történetét és most...

A fülkét betöltötte az oleander virág illata, amit tegnap este a gomblyukába tüzött. Az illat testet öltött... halk zenét dudolt a fülébe: lágyan csengő női hangot, valahonnan nagyon messziről... tul az agglegénység hervadó mezején, onnan, ahol még az ifjuság tiszta vizü patakjában tükröződnek a régen elhomályosodott képek. Ez a patak most ismét csobog az öreg legény képzeletében, fodros habjain egymásután vonulnak el a felfrissült emlékek, szinesen, üdén, mint a frissen hullott oleanderszirmok.

— Milyen szép volt az az időszak. Ilonka meleg haja arcához simult... most ébredezni kezdenek az elszunnyadt érzések... mosolyog önmagán, hideg szivvel, öreg fejjel érdemes-e visszavarázsolni a meghalt boldogságot? A holtak helye a temetőben van, a szellemidézés nem józan foglalkozás... gondoljunk másra. És hallgatni kezdte a vonat dübörgését.

Dobb, dabb... dabb, dobb, hogy lüktet a mozdony szive. Dehát van a mozdonynak szive? Biztosan van, ha ugy dobog... Szive mindenkinek van és mindennek: az előtte elrepülő fáknak, bokroknak. *Lám a leveleik már sárga és vörösbarna szint öltenek*, koronájuk őszül, de törzsikben ott szivárog az élet nedve, mint az emberek ereiben a vér, forrásuk, ahonnan gazdagon bugyognak elő, bő: a szív.

Ennek az oleander virágnak is van szive... talán lelke. Levágták a törzséről, lüktetése szünőfélben van, talán most lehelli ki a lelkét az illatával.

És megint ott zsong az illatterhes levegőben a mult zenéje... Ilonka meleg hangja. Most már nem akarja elüzni, nem érvel, nem filozofál, hanem átengedi magát az ábrándnak. A magamaga feletti mosolygás elhal, az évek sürü rengetegén áthat a befelé irányuló tekintet, a tisztásig, ahol életerős páfrányok között szines vadvirágok nyilnak... a mezőkig, ahol *báránykák legelnek furulyaszó mellett*, a nagy fehér ház tornácáig, ahol széles csöbrökbe ültetett oleanderek között pihen a barna leányfej.

... Furcsa, hogy megváltozott az agglegényi lakás. Mintha a falon függő aktok elvesztették volna a meleg szinüket, a nagy börszékek hidegek, a kilátás az ablakon át meddő. De a füstkarikák most élénkebben zomognak... kettő sorakozik egymás mellé: egy szempár. Szürkeségük rószaszinüvé válik, egy tömegbe gombolyodik, azután mosolygó ajakká hasad: női fej... az Ilonka feje.

... Álomüző bosszantó csengetyürezgés. Ki háborgatja? a levélhordó. És megelevenedik a valóság. Az irás ismeretlen, a sorok rövidek, de az iláirás... *Ilonka.* Csakugyan van telepátia?

És olvassa a levelet... Ilonka nővérétől hallotta, hogy ha Bécsbe jön, megakarja látogatni... nagyon örülne. De jelentse jövetelét előre, mert sajnálná, ha nem találná otthon.

Elgondolkozik. A kalitkában hangos nótára kezd kis pajtása, a kanári madár, flóttahangok mélabusan hatolnak hozzá, zümmögve peregnek a szaggatott dobhangok, gyöngyözve hullanak a tiszta vizcseppekhez hasonló trillák. Mintha a picinyke szivbe váratlan boldogság ömlött volna, mintha ez a kis teremtés tudná, érezné, hogy a gazdáját nagy öröm érte...

Mért nem szállhat az ember olyan gyorsan, mint a madárdal? A vágyak szárnya gyors, a gondolat villámszerüen lendül, miért nem követheti a nehézkes test a repülésüket?... De hiszen van már repülőgép! Az otromba akadályokat, követ, sarat, vizet leküzdötte a mindennél hatalmasabb elme... és mégis milyen lassu ennek a rohanása. Pusztavárról Bécsbe még nincs légi közlekedés, vajjon mikor válik majd *ez az utazás általánossá?*

De ha volna, minek az neki mostan? Hiszen hamarjában ugy sem akar felutazni. Azután kezdte magában felsorolni az üzleteit. Eszébe jutott a Wagner céggel kötendő kőszállitási szerződés... jelenleg még nem sürgős, de az évszak halad, közeledik a tél. A hidegben kellemetlen az utazás és... mégis jobb az üzletet személyesen lebonyolitani. Eh! felutazik és ezzel az alkalommal meglátogatja Ilonkát. És beleéli magát az önámitásba, előkeresi a menetrendet...

*

Rennweg 59.

Átsétált a *Schwarzenberg* téren a tüneményszerü palota *mellett, elhagyta az alsó Belvedert*... megállt. Elég kopár kinézésü bérház, a lépcsőcsarnok sem valami vendéghivogató. Nekivágott a harmadik emeletnek. Melle fujtatot, évekterhelte szive erősen dobogott, mire felért — akárcsak valamikor abban a faluban, a fehértornácos uri ház közelében. Nem, ezt nem a háromemeletes vándorlás okozta, azt tudta jól. Vasszervezetét *az ilyen gyakorlatok nem szokták megviselni*... Dehát akkor micsoda? Bosszantó gyerektempó, férfihez nem illő, gondolkodást akadályozó izgatottság... Ostobaság! becsengetett.

Az ajtót Ilonka nyitotta ki. Nagyon örül a viszontlátásnak, olyan sok idő után...

Az agglegény józansága visszatért, megfigyelőképességét rendes mederbe téritette az egyszerü, természetes fogadtatás. Szemügyre vette az asszonyt. Ilonka elhizott. Az egykori nemesen körvonalazott termet karcsuságát kigömbölyitették az évek, ha véletlenül találkozott volna vele, nem ismerte volna meg. Nem ilyennek képzelte. Bellának különben igaza volt: a bubifrizurában nem alkalmatlankodtak az ősz szálak, de különös változás... a valamikor gesztenyeszin haj most fekete lett. A hamvas pir eltünt az arcáról, de nyomokat hagyott rajta a müvészet... az arcon a *rouge*, a szájon az ajakir és egyébb nőcsufitó szerek. A szemek még a régiek, ezeknek a tüzét nem lehet modern szerekkel megváltoztatni.

A lakás elég egyszerü és nem mutatja a Bella által fitogtatott gazdaságot... Az asszonyok jó gondolatolvasók, Ilonka zavartan mentegetőzik... a szobában nincsenek szőnyegek, fia szenvedélyes fuvolajátékos... a szőnyegek elnyelik a hangokat.

Ákos hazagondol. Mielőtt elutazott megvillámlott fejében a gondolat:

— Hogy is volna, ha *ezt a meleg legénylakást*, ezt a kedves puha fészket még melegebbé, még puhábbá tenné az asszony jelenléte? Ha a kanári madár helyett Ilonka hangja zengene át az üres szobákon? Most ugy vette észre, hogy a kis pajtás hangja bájosabb, szivrehatóbb.

Ilonka cigarettával kinálta meg.

— Köszönöm, hölgytársaságban soha sem szoktam cigarettázni.

— Ugyan! hiszen mi asszonyok is cigarettázunk.

— Eléggé sajnálom.

— De miért?

— Az én véleményem szerint a nőnek illatoznia kell, például oleander virágtól, de nem dohányfüstszagunak lennie.

— Akkor maga nem modern ember!

— Csakugyan nem vagyok tucatember, mindig sikerült megőrizni az egyéniségemet az tömegizléssel szemben. Erre büszke vagyok: nem tartom helyesnek a majomutánzás politikáját.

— De hiszen maga is cigarettázik?

— Most már nem.

— Mióta?

— Ettől a perctől fogva.

— És miért határozta el olyan hirtelen?

— Mert a dohányfüstön át nem látni az emlékeket olyan ragyogóknak... én pedig tisztán szeretném megőrizni az enyémeket.

Kinos csend, a társalgás szekere elakadt. Azután ismét döcögni kezdett bántó zökkenéssel. Ákos érdeklődött Ilonka sorsa iránt... Elhalt férjével szép egyetértésben éltek, felnevelték a fiukat... A gyerek az egyetlen öröme mindjárt itt lesz. Az özvegység gondokkal járd, a házak nem hajtanak hasznot, de reméli, hog nemsokára megszünik a lakástörvény. Hanem a szerszámgyár jövedelméből részesedik, ez tisztességes hasznot ad.

Banális tárgy... unalmas téma. Különös, hogy Réthy Ákos ragyogó ékesszólása ebbe a száraz mederbe terelődött. Az előre átgondolt témák tárgytalanná váltak, a szóvirágokat elhervasztotta a közéjük lecsapódott dér. A legénylakás füstfelhőjében derengő tervek a füsttel együtt eloszlottak, helyette betöltötte ezt a rideg szobát az Ilonka cigarettájának bántó füstje.

Felállt, hogy elbucsuzzék.

— Hát nem várja meg a fiamat?

— Most nem. Igazán sajnálja, de nagyon kell sietnie. Olyan rövid az ideje és az üzlet ügyek nagyon igényebe veszik. Legközelebb ha Bécsbe jön, majd *megint tiszteletét teszi.* Igy mondta, sablónosan, amint ilyenkor szokás.

— Kezét csókolom.

— Isten vele.

Mikor leért az uccára, már szürkülni kezdett. Az üzletekben kigyulladt a villanyfény, megindult az esti forgalom. Fellélegzett. A tiszta őszi levegő felfrissitette. A ház előtt autótakszi állt meg, fiatalember szállt ki belőle és felfelé indult a lépcsőn. Utána nézett... hasonlitott Ilonkához. Odaszólt a soffőrnek.

— Szabad az autó?

— Igenis nagyságos uram

Beszállt és elhajtatott.

A betegtik

Irta: Kristály István

János, maga kimegy az állomásra, senkinek nem szól semmit, érti? Nem mondja el senkinek, hogy kit várunk! Megértette?

János ijedten nézett a plébánosra: igenis!

Arról fogja megismerni azt az urat, hogy egy nagy bőrtáska lesz nála. Igy irták! — érti?

Igenis.

Odamegy hozzá és megmondja, hogy maga a harangozó. Az az ur akkor már tudja, hogy ki küldte.

Igenis.

Aztán szépen elvezeti a nagy korcsmába. Nem ide a plébániára, mert akkor mindjárt összefutnak az emberek és azok a gaz tolvajok is megtudják — hogy valami készül, hogy most az egyszer rajtavesztenek a bitangságon. Megtudják — kiabált mérgesen a plébános — hogy engem nem lehet csak ugy: mirnix-dirnix kirabolni!

Igenis — nix dájcs.

Mit beszél maga?

Hogy értem a plébános urat.

Hát azért. Most mehet. Tehát a nagy korcsmába, értette.

Igenis.

János fejébe nyomta a báránybőrsüveget és a plébános ur is elment a nagy korcsmába.

Minthogy János még korállotta az időt, meg hogy nagyon huzta a zsebét az a tiz dinár, amit az öreg Lukácson keresett, akinek elhuzta a végső nótáját — szép halála volt,, az Isten nyugasztalja, a korcsmában találta meg őkelmét a kaszás... az uj bort még is megvárta, pedig a régire várták a végit... no, aszongya, ha ebből még ihatom, akkor jövő ilyenkorig csak kibirom, de igen nekilátott az ujnak, aztán hát elfogyott a szusz, elfogyott a szél, ami aztán agyoncsapta — belép hát, gondolta, egy pillanatra már csak Lukács tiszteletére is a kis korcsmába, hiszen innen látni az állomást, aztán ha jön a vonat, majd kiszaladhat még... no meg volt Jánosnak egy bánata is...

Az egyik asztalnál Bárány, a rendőr üldögélt.

Szerbusz sógor, szólt oda Jánosnak, ülj már le!

Csak épen felhajtom, aztán megyek — fontoskodott János.

Messze még az angyali üdvözlet.

Hivatalban járok... no meg bánatban — gondolta.

Attól ugyan leülhetsz, intett a rendőr.

Nem vagyok én rendőr!

Kivel beszél kend? — velem vagy a rendőrrel?!

Éjnye, csapott az asztalra János, de bakafántoskodik kend, pedig kend miatt viszik el a fél falut már!... amiért nem kár — de majdnem elvittek valaki mást is...

Bárány a fejére csapta sapkáját.

A harangozó mosolygott... no, no, szerbusz...

Ittak... hanem azért mégis azt mondom, hogy jobban vigyázhatnál a tekintélyedre, mert majd elviszi tőled a betegtik... osztán hogy sógorom vagy...

Kiről beszél kend?

Füj, de eljárt a szám, pirult el János.

A rendőr ravaszul szólt: ugy látom irigyled a hivatalomat...

Én-e? — hüledezett János, hát van mit irigyelni raitad, aki a felesége elől bujt a mundérba! No de holnap már ugy se leszel benne, heveskedett, befütyül neked a betegtik!

A rendőr nagyot huzott a poharából... a jegyző napok óta rá sem néz, itt valami készül! Éjnye, csak nem hivnak valami városi rendőrt... hogyan is hivják azokat?... megvan, mosolyodott el, tehát detektivet hivnak... felkötötte a kardját...

A harangozó nem tudott visszafojtani egy csipést: csak nem a rablóért mész sógor?

Harangozó létedre is eltaláltad, vágott vissza Bárány.

János mérgesen nézett utána, hogy huzzam el a nótádat, morogta... mióta rendőr lett nagyon felült a lóra, no de majd leveszi a betegtik, akkor aztán jaj lesz neki... szegény testvérem, szegény Rozi, akkor aztán ültesd vissza a papucshoz, ahonnan megszökött előled a rendőrsapka alá... ugy bánik azzal a nagy darab asszonnyal ez a nyápic senki, mintha most ő lenne a Rozi!... ijedten tette le a poharat — a vonat már befutott az állomásra.

A vonatról csak ketten szálltak le — egy vékony, rongyos alak, meg egy hatalmas szál ember, aki a hóna alatt nagy aktatáskát vitt.

Ez lesz az, gondolta János, amint lihegve az állomás elé ért... Jó estét adjon Isten! — köszöntötte a táskás, nagy embert, hát én vagyok a harangozó, csak tessen velem jönni!

Talán maga a kisbiró?

Olyasféle, mosolygott János... a nagybiró, kis birója, mert én jelentem be neki az uj jövevényt!

Van-e sok répájuk az idén? — kérdezte a betegtik.

Aha, már kezdi, gondolta János... már azt is tudja, hogy a rablók megették a plébános ur sárgarépáját a másnapi huslevesbe valót... pedig de szereti a főtt sárgarépát.

Hát bizony több is lehetne, de a nagy szárazság miatt kevés lett... sajnálja is eléggé! No, tessék, ide megyünk, itt várják már az urak, mutatott János a nagy korcsmára.

A különszobába méltóztassék, fogadta a vendéglős a rég várt hires vendéget.

Az urak felállással üdvözölték a teritett asztalnál, néma, meghatott csendben.

Méltóztassék, mutatott a jegyző az asztalfőre.

Ó, köszönöm, köszönöm, mosolygott a betegtik, az urak nagyon kitüntetnek.

János látva a nagy előkészületet, igen megörült... végre egy alkalom, amikor a parohián nincs senki... azaz van valaki, egy angyal, aki talán nem is tudja, hogy egy idő óta miért sirnak olyan szomoruan a harangok — a Julis... János szivében most zugtak az összes harangok: oda, oda, ő hozzá, akinél szebb szakácsné nincs a földön... micsoda kerek arc!... most megmondhatná neki, hogy mit érez harangozás közben, hogy miért rángatja olyan nagy erővel a kötelet!... megtörülte izzadó homlokát, mert igen melege lett és kisurrant... de regen várt erre a napra!

Az urak mély megilletődéssel nézték a hires embert, akit az ujságok csak nemrégiben is ugy megdicsértek sikeres nyomozásaiért.

A detektiv látnatólag igen örült a vacsorához való nagy készülődésnek, barátságosan, sőt olvadóan mosolygott.

Mi csak egyszerü falusi emberek vagyunk, szólt a jegyző, szerényen élünk.

A hires ember valamit hápogott, a szája igen tele volt csirkepaprikással, ami még el sem fogyott, de már a kántor felállott a tósztra, nehogy valaki megelőzze...

A plébános mérgesen nézett rá, de az már elkezdte szép, reszkető torokhangon: szeretve tisztelt plébánosunk...

Ugy van, éljen! — zugták az urak.

De gyerekek... suttogta meghatottan a plébános.

Csapjon le rájuk az igazság sujtó keze, akik őt kirabolták — menydörögte a kántor — és ön vezesse ezt a kezet, hogy el ne tévessze az utat... kimerülten leült.

A detektiv ujra tele tette a tányérnyát turós csuszával és csak ugy, balkézzel koccintott a kántorral — szervusz.

Huncut az ur! — kacsintott az boldogan.

A jegyző odasugta a plébánosnak — meséld el a rablást, mert ez a kántor igen tolakodik... magában majd megette a kántort, aki elütötte őt az első tósztól; mit gondol majd róla a hires ember!

Szervusztok mind! — kanyaritott egyet körül a levegőben a detektiv és nagyokat csuklott.

Olyan vagy, kiáltotta az aljegyző elragadtatással, mint maga Scherlock Holmes!

Csak Dóri, a kereskedő nem lelkesedett, feltünően szótalan volt.

Barátom, testvérem, mondta a plébános, bosszulj meg!... ott reszkettem a sötét szobában, amig azok a latrok megették a fél éléskamrámat... a csámcsogásukról megéreztem: most eszik a sonkát, most a kolbászt — igen nagyokat nyeltek, most a szalonnát, most a befőtteimet magostól, utána a savanyu paprikát, fuj, de káromkodtak!

Mért nem verted ki őket a paradicsomból? — kérdezte a detektiv homályos szemmel...

Mindenki a detektivre nézett... aki nevetett és csuklott... a plébános folytatta: a szakácsnőt is majdnem elvitték... de igen kövér, nem birták el... de a betegtik nem hagyatott rá — ivott!

Biztos ez a dolgában, mondta a kántor, ez csak odanéz és már lestoppolja a betörőt, micsoda egy markáns arc!

De ha ebben a pillanatban meg nem fogják a hires embert, hát leesik a földre. Leültették, mert olyan volt az, hogy még a rablók is megkönyörültek volna rajta.

No, ezt megcsinálták, mondta Dóri... ugy kell nektek! de ti bankett nélkül még rablót sem akadtok fogni! Elmehettek most vele — aludni!

Ebben a pillanatban nagy dulakodás zaja hallatszott... majd fölnyilott az ajtó és Bárány rendőr egy rongyos, vékony alakot lökött be, aki ugyancsak meg volt kötözve egy hosszu lábszijjal.

Jegyző urnak jelentem alássan, elfogtam a plébános ur rablóját.

A vékony alak dühösen szólt — ez a szerencsétlen flótás megakadályozott abban, hogy elfogjam az összes betörőket, csak az egyiket fogtam el a szakácsné szobájában, megkötöztem, de talán már elszökött, mert amint kiléptem a szobából, rám rontott ez a nyomorult... pedig biztosan eljönnek a többiek is, hogy kihasználják a plébános ur távollétét, hiszen már az állomáson megtudtam én is, hogy bankettre gyültek össze az urak!

Hohó, nevetett Bárány, én már elfogtalak, én is tudtam, hogy a bankett alatt ujra eljönnek a rablók!... a szerencsétlen, nézett megvetőleg a rongyosra, dulakodott velem, velem: egy volt papucsossal, de ugy kiforditottam őkelmét, mint egy varrott papucsot a lábszijjammal.

Uraim, én detektiv vagyok, ön hivott ide plébános ur!

Megvagy hát semmirekellő, dörzsölgette a kezeit örömmel a plébános, hol vannak az ezüst kanalaim? Aztán mit akartál a szakácsnővel, mi?!

De kérem, én detektiv vagyok!

Hazudsz! — ott a detektiv.

Az? — nevetett a rongyos, az a cukorgyár ügynöke... ugyan ne tetesd magad Májer!

Májer inkább halott volt, mint élő.

Mi a neve? — kérdezte a plébános — Májer?

Az vagyok kérlek.

Szégyeld magad Dóri, szólt a plébános, te biztosan előbb is tudtad, hogy ez az ur Májer és csak hallgattál.

Olyan éhes volt szegény...

Rosszak a viszonyok, nyöszörögte Májer... nagy a szárazság, kevés a répa.

Szerencsétlen, kiáltott a jegyző dühösen Bárányra, eressze el a detektiv urat!

Alig volt szabad, mint a villám elfutott és az urak még fel sem ocsudtak, már hozta is a rablót...

Plébános ur, bocsásson meg, könyörgött a rabló — János...

A kövér plébánost majdnem szélütés érte: te, te vagy a rabló?!

Mikor olyan nagyon szeretjük egymást...

Kit?... Kicsodát?...

Hát én, meg a Julis... azt mondja, hogy a feleségem lesz, épen akkor adta beleegyezését, amikor ránkrontott a betegtik...

Az urak kacagtak, majd eldültek a kacagástól, még Májer is kacagott, kicsit savanykásan, de azért gyógyulófélben a savanyu homoki bortól... a betegtik... ha-ha-ha!

Csak nevessetek, siránkozott a plébános, hiszen megint csak engem rabolnak ki... először elvitték a kanalaimat, most meg ez a gazember elviszi az egész konyhámat!

Padej, 1928 november 6.

Kováts Antal:

A lomha völgy barlanglakóihoz

Én most már messze szárnyalok a tényen,
A megigazulás tisztább utjain,
S a szenny, amit rám szántatok sötéten,
Ott tapad szennyes, vaksi lelketeknek
Dusan szőtt mosogató rongyain.

Amig a tél ólmos, nehéz ködében
Közétek sülyedtem balgán, sután:
Nem láttátok a csillogást az érceben,
Huhogtatok baglyokként a sötétben,
S kapkodtatok az árnyékom után.

Hályogszemü vampirfiak a vérem
Csapoltátok meg, abból éltetek.
Az én fényem volt a ti fényetek,
S ha megsürüsödött a köd felettem,
Sötét köd gomolygott feletietek.

A bünöm a ti bünötök, s erényem
Soha se volt a ti erényetek,
S jövőt szövő, jövőt zengő reményem
Hangjaira kislelküen, rekedten
Semmis halotti dalt feleltetek.

Ti mostatok ákom-bákom kezekkel:
Mosogatástok hasztalan maradt,
Mert attól csak szürkébbre váltam egyre.
Kezeteknek sok szennye észrevétlen
Lelkem csillogó tükrére tapadt.

Én most már messze szárnyalok a tényen.
A mult mögöttem szürke ködbe fut,
A magasságos tetőket elérem,
S a tetőkről a lomha völgybe vissza,
Nem visz kanyargós, meredek leut.

WEITZENFELD I DRUG

Telefon 192 SUBOTICA Telefon 192

Zsineget, gabonás és lisztes zsákok, vizmentes ponyvák, szőnyegek, linoleumok, butorszövetek és egyéb kárpitos cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása. Kérjen árajánlatot. Külön felhivjuk a t. vásárló közönség figyelmét nyugágyainkra, amelyek a legjobb anyagból vannak összeállitva és a legolcsóbbak az egész környéken

„Az egész világtörténelem egy nagy regény...“

Beszélgetés Mereskovszkijjal

Páris, november hó

Párisnak abban a zugában, ahol a mult és jövő ád egymásnak perverz találkát s ahol minden lépésnél olyan kavics csikorog a lábunk alatt, amelyet valamikor királyok és connetablesok saruja tapodott, talált menedéket Oroszországnak számüzött fia, aki elvesztett hazájáért cserébe egy egész világ csodálatát kapta a sorstól ajándékba. Itt lakik — La Muette és Auteuil között — Dimitrij Szergijevics Mereskovskij, az orosz emigráns, napjainknak elismerten legnagyobb skálaju, legnagyobb tudásu, mélyen érző, müvészettel iró epikusa.

Látogatásunk annak a nem mindennapi alkalomnak szól, hogy Mereskovszkij egész csudálatos oeuvreje most jelenik meg először teljes, sorozatos kiadásban és pedig ilyen teljességben magyar nyelven elsőül az egész világ irodalmában. Adatokat tárunk a nagy orosz epikus elé arról, hogy ma Magyarországon — néhány ismert magyar regényirót kivéve — nincs népszerübb, beérkezettebb iró, mint Mereskovszkij. A kis soványarcu, beesettszemü, ritkásan ősz szakállu emberke szeme, amely pedig hozzászokott a világtávlatok erős tüzü fényéhez, szemmel láthatólag meghatódottan remeg meg meleg szavaimra, forró keze mintha a szokottnál egy fokkal idegesebben reszkethetne s a hosszas hontalanság rezignációjában megtört csöndes hangon kezd az élete müvéről mesélni.

Az örök Faust

Amit a könyveimről most elmondok, ne ugy vegye, mint irói munkásságom kronológiai felsorolását. A könyveim témái, ugy amint negyven-negyvenöt év óta irogatom őket, szertelenül csapongtak fel bennem; egykor a magam szent hazájának ujkori történelme robbantott fel bennem egy-két témát, majd révedezve szállongtam vissza régmult évezredekbe. Évtizedek során apránként kiérlelődött bennem a tudatos meggyőződés, hogy az emberiség egész históriája, az egész u. n. világtörténelem voltaképpen nem más mint egy monumentális, ezer felé szakadozott s mégis hallatlanul egységes, hatalmas regény, amelynek minden örökké visszatérő refrénje, cselekményfonala a küzdő, szenvedő, diadalmaskodó, elbukó és mégis minduntalan ezer felé törő halhatatlan ezer felé törő halhatatlan ember, az örök Faust...

Ősi varázslatok duruzsoló dala...

Ősi, idegen, szinte ijesztő hitek tüze lobog a kis emberben, amikor valósággal ősi misztériumok, babonás ráolvasások duruzsoló hangján kezdi fejtegetni annak a regényének a témáját, amellyel az európai ember legrégibb korához nyult vissza. Az istenek születése ez a könyv, amely az antik Hellasz korát megelőző barbár népek buja misztériumaiba, az ősember leplezetlen erotikájának emlőin táplálkozó őrjöngő ritusokba ragadja vissza az olvasót.

Most mintha egykori atyai barátjának, Tolsztojnak lelke ujjongana fel Dimitrij Szergijevics szavából, amikor Messiás regényének világát varázsolja elém: az egyiptomi forradalmár-fáraó, Akhenaton képében, aki uj, magasabbrendü istenség előfutára akarna lenni, de mint minden Messiás — ő is megcsuklik a hétköznap, az átlagos ember, az önzően óvatos Tutankamon fáraó petyhüdt nemtörödömségén.

A kereszténység nagy korszaka!

Most mintha uj, dithirambikus zsoltárok szakadnának fel a számüzött iró ajkáról, amikor élete főmüvéről, hármas nagy regényciklusáról kezd beszélni.

A kereszténység emberfölöttien hatalmas kulturproblémájával akartam megbirkózni, amikor ezt a hármas ciklust megirtam. Julianus császárnak, az apostatának regénye a kereszténység első diadalával egyértelmü: Leonardo-ban érte el kulminációját a keresztény kultura; és Nagy Péter cárral, az Antikrisztussal a Tagadás megtestesült elvével elérkezett históriai hivatásának nagy antitéziséhez, amely a századok folyamán feltétlenül ujabb utakat jelöl ki a Názáreti csudás alkotása számára...

Külön fejezete nemcsak irói munkásságomnak, hanem életemnek is a két cári regényem: az Első Sándor és a Vele vagy ellene. Ezeket a könyveimet a cári Oroszország letiltotta, miattuk bíróság elé állitottak, üldöztek. És mégis ugy érzem, hogy meg kellett őket irnom. Az igazi iróban mindenkor benne van egy darab ihlett jós, egy darab vátesz, aki felfigyelő szemmel kiséri hazája sorsát. S én ezekben a könyveimben ijesztő valóságérzéssel szinte lépésről-lépésre bejósoltam az elkövetkezendőket. Érthető, hogy akkoriban nem szivesen olvasták a véres multaknak ezt az előrevetett árnyékát. Szomoru igazolásomra szolgáltak az utóbbi évtized borzalmas eseményei.

Ármány és Szerelem

Van aztán három kedves könyvem. Méretre talán kisebb kaliberüek, mint azok a nagy regényciklusok, de tudom — sokan vannak, akik ezeket a könyveimet az előbbieknél jobban a szivükre szoritják. Az örök utitársak két kötetében az emberi eszmetörténet legnagyobb héroszainak képét vázoltam fel: Pliniustól Cervantesen keresztül Goetheig, Puskinig és Byronig, vagy — ha ugy tetszik — Flaubertig és Dosztojevszkijig. A Téli szivárvány megint ilyen históriai essay-gyüjtemény, amelynek vezető motivuma ez a tétel: »A megismerés: szeretet«. Végül ebbe a csoportba tartozik egyik legkuriózusabb könyvem is, A szerelem tudománya, a »Leonado«-t előkészitő előtanulmányaim egyik mellékhajtása, amely Boccaccio nyomán ugy fakadt fel belőlem, mint ahogy Balzac monumentális életmüve mellett felütközött a bájos »Contes drolatiques«. Hiába a világ legnagyobb szinmüvészei sem járhatnak örökké Kothurnuson...

A Napoleon mithosz

Szóljak-e legujabb két könyvemről, amely a gyüjteményes magyar kiadásnak, ugy érzem piéce de résistence-sza lesz: Napoleon élete és Napoleon az ember?

Kell-e igazolnom, hogy nyakig benne gázolok magam is a magunk korában, amelynek számtalan Napoleon paródiája csakugy ordit azután, hogy az igazi Napoleont iparkodjunk ujra meg ujra megismerni azt, akire érdemes volt az emberiségnek néhány évezredig várnia? Hiszem, hogy tudok erről az egyedülvaló gigászról ujat, érdekeset mondani.

Mint egy megrenditő históriai filmet, ugy pergette le előttem Mereskovszkij élete legfőbb müveinek ezt a sokszinü, izgató képü kaleidoszkopját. Amikor szavai vége felé ért és Napoleon oroszországi végzetéről beszélt, szeme mintha álmodozva révedezett volna a végtelen szarmata steppék felé, amelynek örök hópaplana alatt alusszák fáradt álmukat azok a derék francia gránátosok, akiknek utódai ma vendégszerető otthont nyujtnak a szent Oroszország szegény számüzöttjének.

Odakünn a fagyos őszi lombhullásban hancurozva ficánkolnak Auteuil felé kényes dámák ideges paripái s patkójuk alatt felporzik a kemény föld, amely egykor Napoleon öreg gárdájának marsától dobbant..

Tavasz az őszben

Irta: Karlócai

A november hó csalóka enyhéje feküdt a homokbuckák letarolt venyigéje fölött. Szürke ködök ölelték át a kikukkanó őszi napsugár özönt. — Tavaszt játszott az idő hamis tündére. A bácskai homokbuckákon végig lengett a langyos déli szellő. Fák zörgő galyai, mint a pőrére vetkeztetett halál hadserege sorakoztak egymás mellett a szőlőskertek ölén. Alattok a tőkék kopasztott tábora le a völgybe — fel a buckák tompa tetejére hosszu-hosszu pántlikás sorokban futottak. Megfejt vesszeik barnára váltan meredtek az égnek, mintegy csodálkozva azon, hogy miért is élnek. Duslevü bogyóikat letépték barbár emberi kezek, nedvük mámorát agyukba szivni fel.

Itt-ott a sorok között meg-meg koppan egy-egy kapavas — erős marok odavágásánál — véletlen ütése kemény fába torpant, szapora csisszenéssel simul a puha omlós homok barna talajába. Egymás mellett topog két erős munkás test, kezükben kapanyél és a fejükben ezernyi-ezer szines gondolat. Kevés szavuk van egymáshoz, néha egy sóhajtás vagy méla összenézés. Egyik a budár huszonhétéves leánya, másik a szomszéd tag vincellére maga, aki ide szegődött napszámot járni a leány látásáért.

A szüretben találta oly szépnek az asszonyi kacagást. Bő áldásu szőlőbokrok fürtözése közben fejtette a leányon egyszerü vággyal mély tüzü pillantásait. Jóska bá' volt, a »vénlegény«. Fonott kosárban hordta a duzzadt bogyók garmadáját lankásnak a bucka dombjáról, mig a leány gömbölyü térdein bokortól-bokorhoz csuszva halmozta magasan a szedett fürtöket. Lehettek vagy huszan leányok, legények, asszonyok, emberek, fiatalok és vének. Csiklandós tréfáktól tüzeitek az orcák és hamisan ragyogtak szerte kacér villanással a menyecske szemek. Annus volt a leány, ő is bele vihogott nagy néha a kacérkodásba de leányos szemérme féketőt boritott vére vadságára.

Jóska bá' is szemezte a leányarc akaratlan el-elpirulását, Annus barna szine biborba futását. Szörnyen vágott szivének a leány mágneses melege, csak mellette szedte a teli kosarakat. Néha-néha meg is kinálgatta nagy édes bogyóval, szőlőszem mézével üzent a leány ajkára szavakat, az meg vissza neki csupa huncutkodásból is. Igy öntötte szivébe a tavasz lázas mérgét derekán az ősznek Jóska bá' a »vénlegény«. Ha csak tehette, azóta Annust felkereste pihenésben, munkában egyaránt. — Róluk beszélt már a buckák éles nyelve és ők még csak a hallgatásnál sem jutottak tovább.

Ma, igen éppen ezen a novemberi ködös enyhén tört először ajkukról utat lelkük sejtése. Jóska bá' hasitotta meg a szent csendet kapájára dőlve, ahogy elnézte a mellette hajlongó kivánatos embervirágot.

— Tudod-é Annus, hogy holnap töltöm be a negyvenkettedik évemet?

Jeszus kend már annyi vona — mosolygott feléje csilingelő feleletével a szép ringásu Annus és formás karjaival tovább szaporázta, puházta a pergő homok fövenyt.

Tán csak nem látszik ki rajtam? Folytatta a beszédet Jóska bá' és a nyél markolására köpött egyet markába, hogy elfoghassa a leányt a sorban, nehogy az fürgén uj sort kezdjen, mig ő ki nem hajtja a magáét.

— Bizony idején is lenne, hogy ember váljék kendből — szólt vissza komolyra váltan Annus.

— Attól már nem fájdul a fejem — évődött Jóska bá'.

— Uri nyavalya a fejfájás, nem kendhez való — mondja a leány.

— No-no nem azért mondom, mintha nem érezném a magányosságot, különöskép, hogy őszbe fordultam a meleg nyárból — felelt Jóska bá' tapadó oldalt nézéssel. Annus libbenő szoknyája akad meg egy venyige száron s ki villant alóla a fehérbőr buja szemhivása — ezen pihent meg Jóska bá' szeme pillantása. Nagyot fujt kigyelme, mélyet vágott villanó kapája — sesegett a sok parányi kvarcszem trágyás keveréke. Ujból csendbe topogott a két dolgos test. Tudatlan sóhajt fel egyszer csak a leány. — Jóska bá' nem is hagyhatja szó nélkül:

— Mi az Annus, tán gyorsan jár a kezed s nem birja a mejjedd?

— Kendnek sem jobban — erősiti büszkén a meglepett leány.

— Hát akkor mit fujtatsz akkorát, mintha fáradt lennél?

— No már csak ne fogjon rám ilyet, ha nem röstelleném még fogócskára is kapható volnék. Utol se érne kend fogadom, — pergett a leány piros száján a meleg szó.

— Fennakadnál lelkem a venyigék között és hamarabb elfognálak a gondolatnál is... még meg is csókolnálak... találta meg szive szavának fonalát Jóska bá'.

— Ki is kaparnám én a két szemét annak a tolvajnak, aki erre vetemedne — vágja fel biborszinü arcát a hajolásból Annus.

— Jó-jó! Látom, hogy rátarti lennél — évődött a Jóska bá', mert még szeretőd sem akadt a legények között. Én járok el hozzád deres vén fejemmel.

— Kend is elmaradhatott volna, ha most fölhányja — lázongot a leány sértett hiusága. Ilyet mondani előtte, szemtől-szembe, hogy nem akadt szeretője, neki, aki felér akármelyik környéki lánnyal munkában, főzésben, táncban egyaránt no meg néha napján a tükör előtt is. De mert nem olyan, mint a többi, nem mérte csókját számolatlan szórva azaz, hogy még számolva sem. Hát ezt vágják a szeme közé és éppen Jóska bá' akinek szüret óta oly sok kedves órát hallgatott keresztül eddig csak a szemeik nézése beszélgetett s az sohasem sértette meg az Annus lelkében fészket rakó reményeket... ez a lenéző kijelentés megbolygatta lelkét.

Csend vert éket közéjük.

— Kend jobban venné — szólt végre a leány — ha már megunt szeretője lennék vagy egy tucat legénynek s már-már könnybe szaladt a szeme szöglete.

Erre nem volt mit felelni, csak jobban esett igy.

Jóska bá' elnézett a leány ringó csipője felett s nevető arccal állott meg tekintetével, Annus megett álló zöld levelü fiatal almafán. Az őszt kikacagva zöldelt e kis fa, buján bontva levélsátrát vékony ágain és egy levélbokréta tövében mint egy rózsaszinü lehelet, pihent szines palásátjában egy árva almavirág. Tikkadt kérgü favázak sorában a duzzadó élet, öröme, reménye a gyümölcsöző nyárnak.

— Nézd csak Annus almavirág — kiáltott fel Jóska bá' — égi jelnek vette ezt az őszi virágfakadást.

Megfordult Annus, alig hisz szemének. Mikor a levelek sárgán, fakón, fáradtan hullnak le, akkor indul virágzásba egy bohó fa csemete. A kis buta azt hiszi a meleg szellő nyár felé fujja virágporzóinak szerelmes csókjait, bibére tapadó sárga himporát.

Odaugrik Jóska bá', kérges nagy tenyerét a virág fölé huzza, csontos ujjaival csavar egyet rajta

— Tedd hajadba Annus, hervadásában szebb helyet ugy sem adhat néki még a jó Isten sem — igy a »vénlegény« s már is ott habrál Annus hajában. Majd hátra lép egyet és mig a leány áll a boldog szótlanságban, belőle kitör a forróság:

— Lelkem Annusom, olyan vagy mint egy menyasszony virággal hajában... — majd komolyan folytatja — véled-é, hogy Isten járt közöttünk, virágot fakasztott szivünk melegével... hogy hajadba tüzzem... hogy mátkám lehess... véled-é?

— Jóska bá' feleségének venne? Cseppent a leány ajkáról a meglepett öröm.

— Annak én, oly igaz, mint ahogy előtted állok — esküdött Jóska s karjába zárta Annust. Forró vérük tavasz lüktetését arannyal hintette be a lebukó őszi napkéve és utolsó sugarát tapasztotta bucsuzón a csókban fürdő leány hajára, a lassan hervadó eltévedt almavirágra.

Történelem apró történetekben

Benjamin Franklin

(1706—1790)

a villámháritó nagy feltalálója, az északamerikaiak erényeit ismerte és méltányolta, de ismerte és korholta a hibáikat is. Észrevette például, hogy azok nagyon kiváncsiak, s hogy ha valakivel találkoznak, mingyárt tudni akarják, hogy az honnan jön, hová megy, — még olyan esetben is, ha egy uccának a fekvését tudakolják tőlük. Ha tehát neki efféle utmutatásra volt szüksége, az erre vonatkozó kérdést igy tette föl:

— Jó napot kivánok, uram. Benjamin Franklinnak hivnak, könyvnyomtató vagyok, Philadelphiában lakom, most Bostonból jövök s a huszonhatodik uccát keresem. Nem lenne szives megmondani, hogy ha oda akarok jutni, jobbra kell-e mennem vagy balra?

Honoré de Balzac

(1799—1850)

a legigazabb irók egyike volt, de a polgári életben nem lehetett mindig komolyan venni, mert olykor — a fantáziája volt az oka — messze eltévedt az igazmondástól. De a hazugságai csak a hallgatóságával szemben voltak valótlanságok, szubjektive azok igazságokként éltek, mert ő maga hitte, s legfeljebb költői tulzásoknak tartotta őket. Egyik ilyen hazugsága a következő volt:

Egyik barátnőjének a szalónjában egyszer elbeszélte, hogy Julés *Sandeau*-nak, a koszorus irónak (1811—1883) karácsonyi ajándékul gyönyörü fehér lovat vett. A dolog nem látszott éppen nagyon valószinünek, mert regényirók nem szoktak egymásnak lovakat ajándékozni, de beszélni kezdtek róla, s olyanok is akadtak — köztük Balzac — akik elhitték. Persze, akik Sandeau-nak gratuláltak a nagylelkü jándékhoz, azoknak a jeles iró egészen nyiltan tudtukra adta, hogy épp oly kevéssé kapott Balzactól fehér lovat, mint fehér elefántot. Balzac ellenben nagyon megkedvelte az eszmét, és napról-napra többet emlegette a szép állatot, amellyel a barátját megörvendeztette, s nem győzött eleget beszélni annak (nem a barátjának, hanem a lónak) nagyszerü tulajdonságairól. S mikor legközelebb találkozott Sandeau urral, a bátorság és elfogulatlanság ama hangján, amely a nagy regényirót jellemezte, megkérdezte tőle, hogy' tetszik neki a fehér paripa? Meg van-e vele elégedve?

Sndeau nem találta föl magát hirtelenében (vagy nagyon is föltalálta magát) s azt felelte:

— Köszönöm, drága Mester, az ajándékával nagy örömet szerzett nekem s el vagyok ragadtatva tőle.

Balzac nem is várt más választ, mert akkor már szentül meg volt győződve, hogy a képzelhető legszebb fehér lovat ajándékozta az irótársának.

Hiszen olyan különösen élénk fantáziáju férfiu volt, hogy amikor társaságban börzedolgokról, aktuális politikai kérdésekről vagy gazdasági témákról folyt a társalgás, egyszerre csak felkiáltott:

— Hagyjuk a képzelődés birodalmát és térjünk át a realitás mezejére. Beszéljünk Grandet Eugéniáról!
(Balzac egyik legismertebb regényének a hősnője.)
(Balzac egyik legismertebb regényének a hősnője.)

Bródy Sándor

(1863—1924)

a geniális magyar iró, nem tudhatjuk, ismerte-e a Honoré de Balzac esetét a karácsonyi ajándékul adott lóval, de nem hiába volt naturalista regényiró s igy közeli rokonságban a francia realista regény legragyogóbb képviselőjével, az ő képzelőtehetsége is, akár a Balzac-é, méltó volt a legromantikusabb iróéhoz. Ő is elhitette egyszer magával s próbálta elhitetni klubtársaival is az »Otthon«-iróí körben, hogy vett egy lovat. Azaz: bocsánatot kérünk, nem igy mondta: lovat, hanem igy: lót. S nem is lovat vett ő, hanem lót. Az egész valószinütlen esetet csak azért gondolta ki (bár valószinüleg hitte is egy ideig), hogy mentül többször használhassa ezt a kedves kifejezést (amelyet egy barátja harmadféléves kisfiának az ajkáról lesett el): lót. Ugy tetszett neki ez a szó, hogy nem győzte mentül többször ismételni, s hogy ezt tehesse, kigondolta azt a mesét (s a saját agyában igaz történetet), amely a lóvásárlásról szólott. Abban az időben, amikor ez volt a vesszőparipája (ő persze veszszőlót mondotat volna), minden barátjával és ismerősével közölte hogy mily nagyszerü lót sikerült vennie, hogy a kérdéses lót a Tattersall-ban helyezte el, s hogy ilyen lót keveset látott még Budapest. Minden igyekezete az volt napokig, hogy erről a pompás állatról beszélien s csodálatos virtuozitást fejtett ki abban hogy lehetőleg akkuzativuszban emlegesse. S jaj volt annak, aki ezt az akkuzativuszt igy ejtette: lovat. Azt nem tartotta se becsületes, se értelmes embernek, s annál kevésbbé magyarultudónak. Mert rendes ember igy mondja: lót, és Széchenyi István volt talán az utolsó magyar, aki még azt mondta: lovat, amikor hires könyvét a *Lovakrul* megirta. De hát Bródy Sándornál az efféle szeszélyek nem szoktak soká tartani. Egy hét mulva megunta a lót, s hogy végleg elvesse a gondját, odaajándékozta (persze nem Jules Sandeau-nak, aki akkor már rég nem élt, hanem) egy külföldi müvésznőnek, aki épp akkor utazott el Budapestről. Aztán persze a lót Bródy is, a publikum is teljesen elfelejtették. Pedig ki tudja, micsoda szép állat volt!

Lawrence Sterne

(1713—1768)

a legnagyobb angol humoristák egyike, az Érzékeny Utazás és Tristam Shandy halhatatlan irója egy szersmind moralista is volt, s minden alkalmat megragadott, hogy küzdjön a hazájában annyira divatos álszenteskedés ellen.

Társaságban egyszer a ház asszonya vendégeinek a közóhajára bevezettette a szalónba háromesztendős fiacskáját, aki miután a látogatók összecsókolgatták, vigan hempergett a szőnyegen s eközben olyan testrészeket is mutatott, amelyek felnőtteknél gondosan szoktak eltakarva lenni.

Egy hölgy, aki Sterne szomszédságában ült, roszszalólag jegyezte meg:

— Kedves kis fiu, de az anyjának mégis azon kellene lenni, hogy a gyerek alaposabban legyen felöltözve s nekünk ne kelljen őt majdnem meztelenül látni.

A nagy humorista filozóf nyugalommal jegyezte meg:

— Semmi oka a megbotránkozásra, asszonyom. Hiszen ha jól meggondoljuk a dolgot, mindnyájan, még mi felnőttek is, meztelenek vagyunk a ruháinkban.

(A Tristran Shandy irójának a korában ez még eredeti és meglepő kijelentés volt. Ma a legegyszerübb s minden filozófia és humor nélkül szüköllködő elme is rájön erre az igazságra, ha — főleg nyáron — az uccán sétál vagy — főleg télen — bálokat látogat, s ott divatosan öltözött (!?) hölgyekkel találkozik.)

INGYEN MERESKOVSZKIJ
REGÉNYEI 28 KÖTETBEN

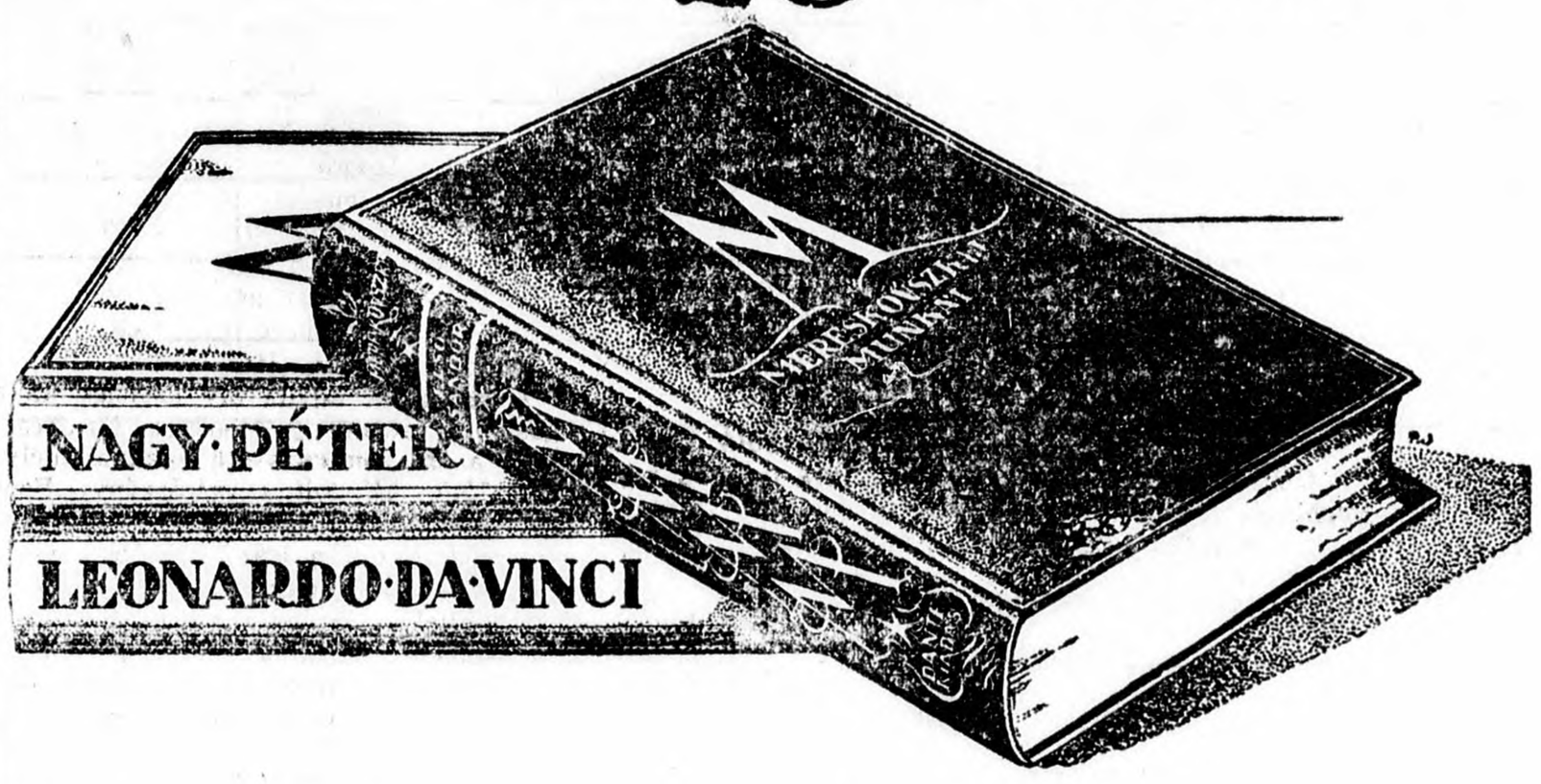

Kedves olvasó, ne gyanakodjék!
Fenti igéret alapja egyszerü számitás

Régi igazság, hogy aki egy jó könyvet olvasott, legalább 10 ismerősének ajánlja azt és ezzel 10 uj vevőt szerez a könyvnek. Ezért határoztuk el, hogy nem küldünk szét százezer prospektust, nem költünk hirdetésre 20.000 pengőt. Hanem sokat megtakaritunk azzal, hogy 3—4000 olvasót ingyen juttatunk a huszonnyolckötetes sorozathoz, mert ezzel 30—40.000 uj vevőre teszünk szert.

Mereskovszkij regénye'nek 28 kötetes teljes kiadásához (kb. 5000 oldal terjedelemben) **ingyen juthatnak azok, akik az alanti szelvényt 8 napon belül beküldik.** (Csupán kezelési költségünkre kötetenként 2.60 dinár téritendő meg.)

Mereskovszkij a legnagyobb élő orosz iró. Müvei az egész világon páratlanul népszerüek. Minden regényének tárgyát a történelemnek valamelyik érdekes, szines korszakából veszi. Nagyszerüen szőtt mese keretében hatalmas egyén ségének és pompásan megrajzolt mellékfigurák százai vonulnak el az olvasó szeme előtt. A mai élet nehézségei, gondjai elől menekülő ember szépséges és pihentető oázist talál Mereskovszkij müveiben.

Mereskovszkij-kiadásunkat a legkiválóbb forditóink, mint **Benedek Marcell, Havas József, Trócsányi Zoltán, dr. Schmidt József** stb., minden rövidités nélkül ültették át magyar nyelvre. A sorozatban Mereskovszkij világsikert aratott történelmi regényein kivül a szerző most befejezett legujabb remekei is benne vannak. Havonként 4 kötetes sorozat jelenik meg, amely a szelvények beérkezése sorrendjében, tényleges portó és csomagolási költségek megtérítése ellenében küldetik szét. De átvehető kiadóhivatalunkban portóköltség nélkül is. **Külföldi megrendelések vámmentesek.**

A szelvény beküldője semmiféle kötelezettséget nem vállal

Egyelőre semilyen pénzküldeményt nem kérünk

8 nap után a 28 kötetet ingyen nem adhatjuk

Külföldi rendeléseknél a helységnevet államnyelven kérjük

DANTE KÖNYVKIADÓVÁLLALATNAK Bn.
BUDAPEST VI, Ó-UTCA 27

Mereskovszkij 28 kötetes sorozatát a közölt feltételek mellett ingyen kivánom.
Szállitási értesitést kérek

Név: .....

Lakás: .....

Olvasható aláirást kérünk!

DANTE KÖNYVKIADÓ KIADÁSA

Keresztsoros rejtvény

(Copiright by Bokor Lajos — Bácsmegyei Napló)

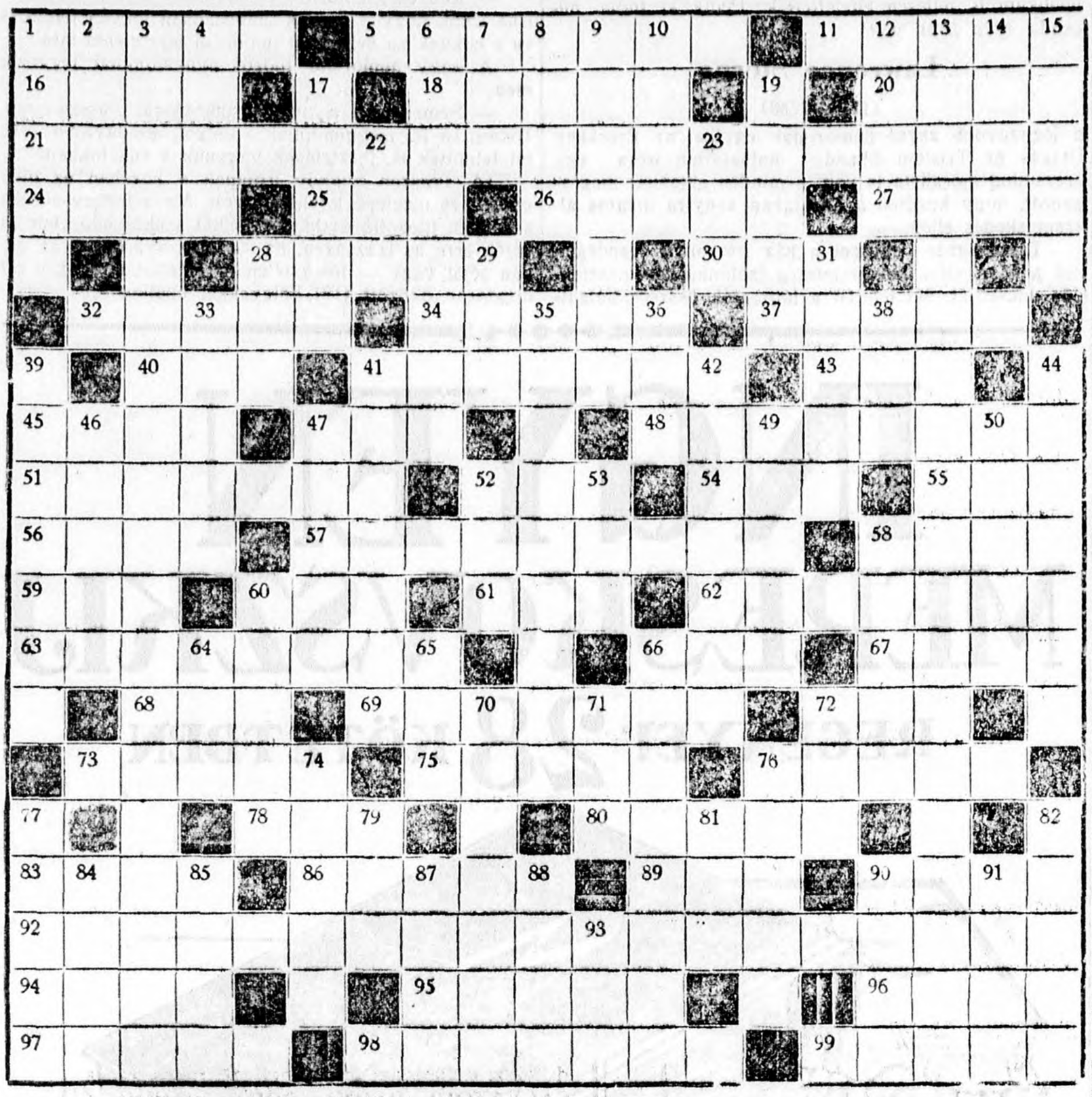

Vizsintes sorok:

1. Ikerszó a »forog« igével
5. Elhunyt német mérnök, a modern elektrotechnika nagynevü uttörője
11. Sokszorosan válogatott magyar futballcsatár
16. Mutatónévmás
18. A 75. vizszintes — ahogy régente mondták
20. Ilyen a jó étel
21. Hires ember szállóigévé vált még hiresebb mondásának — poénja
24. Hegyvidéki területek nagyobb része ez
25. Müvészi alkotás
26. Uborkatermeléséről nevezetes város
27. Kártyafigura
28. Családi állapot
30. Magyarul — vörös
32. Nagy angol ujság
34. Még pénz is van ilyen
37. Hires olasz énekes — keresztneve
40. Zsiradék
41. A »Physiognomische Fragmete« hires irója
43. A jövőbe lát
45. Kedélymegnyilvánulás
47. Rag
48. Edények, disztárgyak készülnek belőle
51. Végrehajtó teszi
52. Dohány-specialitás
54. Német névelő tárgyesete
55. Más értelmet ad a szavaknak
56. Női név
57. Fodor László nagysikerü uj vigjátéka
58. Magyar vivóbajnoknő
59. Villa
60. Egyik hónap neve röviditve
61. Röviditès
62. Keletafrikai állam egykori, ismertnevü fekete uralkodója
63. Alapos — más szóval
66. A magjából olajat is sajtolnak
67. Nem éppen a magyar szókincset gazdagitó, de azért hézagpótlóan fontos
68. Zemplénmegyei falucska
69. Az Andrássyak birtoka volt
72. Gyümölcs
73. Gyümölcs
75. Nagyobb helyiség
76. Szláv nép
78. Uralkodói cim
80. Délafrikai állam
83. Apró tárgyak, csecsebecsék vannak benne
86. Csak azért is!
89. Görög néptörzs
90. A vizszt. 20., 41., 18. és 26. kezdő betüje
92. Schiller nagy müve
94. Biró teszi
95. Képesujság
96. Evésközben teszi az ember
97. Madár többes számban
98. Gyenge
99. Magyar országgyülés régi neve

Függőleges sorok:

1. A szolgáló teszi
2. Spekuláció a kenyere
3. A hivatalos lapban olvasni sürün ilyen cimü hirdetéseket
4. Aki mindent maga alá seper
6. Perzsia harmadik tóvárosa
7. Mutatónévmás — birtokosraggal
8. Ikes ige »ik«-je nélkül
9. A starter dolga
10. Női név becézve
12. Dohányzó szerszám
13. Idézet a bibliából (Zsoltárok)
14. Nem a nagyságos, hanem az ilyen ur az igazi ur
15. Pestkörnyéki nagyközség
17. Tréfás megszólitás
19. Európai nemzet
22. »Lát« szinonimája
23. Magyarul: nekem
28. A nótázó — mondja
29. Vegyi uton állitják elő
31. Franciaországi város. Erősség
33. Elhunyt francia iró
35. A középkori egyetemeken megszerezhető volt, a mai doktori foknak megfelelő cim (fonetikusan)
36. Tiltószócska
38. Ige is, rag is
39. Ami már nincs messze
41. Aki ezt teszi, gyilkosságra bujtat
42. Az Aida egyik főszerepe
44. Tavasszal veszélyezteti a vetéseket
46. A betyárvilág réme volt
47. Külföldön élő kiváló magyar futballista
49. Az a »kor«, amelyben élünk
50. Hires dán irónő — keresztneve
52. A mult században élt magyar Ázsia-kutató hármas nevének kezdőbetüi
53. Szin
56. Énekhang
60. Előkelő származásu
64. Bolond, akinek ebben kedve telik
65. Angol számnév
66. Elhunyt francia iró és kritikus
70. Szerszám
71. Rag
72. Égitest — latin neve
74. Sopánkodó mondja
76. Románia miniszterelnöke
77. Amerikai regényiró
79. Eledel
81. Nagy evés-ivás
82. Egyik dunántuli vármegye neve a régi irásokban
84. Bányaváros
85. Ilyen olajok is vannak
87. A szinpad és a film csillaga
88. Nem enged
90. A Földközi tenger egyik beltengere
91. Sü gös a dolga
93. A 66. vizszintes sor forditottja

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

A Bácsmegyei Napló karácsonyi almanachja. A Bácsmegyei Napló karácsonykor irodalmi mellékletül testes könyvet ad ki, amelyben a Bácsmegyei Napló köré csoportosuló irók arcképét, rövid önéletrajzát s egy-egy standard irodalmi alkotását mutatja be. Minthogy a Bácsmegyei Napló önálló uton halad abban a tekintetben, hogy hasábjain főleg az irodalom vajdasági müvelőinek ad teret, ez a vaskos könyv a vajdasági magyar irodalom reprezentálása lesz. Bizonyiték amellett, hogy a magyar irás a Vajdaságban is tul van már a kisérletezés korszakán, s joggal várja, hogy a magyar olvasóközönség, elsősorban a vajdasági közönség felfigyeljen rá. Majd a jövő fogja eldönteni, hogy mennyi érdeme van a Bácsmegyei Naplónak abban, hogy értékeket hozott felszinre a vajdasági humuszból. A kisérletek és a kisérletezés munkája a mienk volt, s csak elismerés illeti a közönséget, amely érdeklődéssel fordult felénk. A karácsonyi almanach részére eddig a következő irók küldték be fényképüket, önéletrajzukat és irásaikat:

Ambrus Balázs: Életrajzom.

Bródy Mihály: Önéletrajz. *Balázs* Árpád: Életrajz — karikaturában. *Boschán* Sándor: Berill Károly. *Elazsek* Ferenc: Parázs a hőban. *Baranyai* Lulu: A csősz, Elkészült gobelin (két vers). *Benedek* Károly: Halál a hotelben *Borsódi* Lajos: A bosszu. *Bródy* László: Margitszigeti derengés.

Csuka Zoltán: Uj poklok pitvarában (vers). *Czakó* Tibor:: Köszönni akarok (vers).

Debreceni József: A házmesterék Ilucija. *Dimeghy* Tibor: Önéletrajz.

Eos: Önéletrajz.

Farkas Géza: minden — minden. *Földesdy* József: A festő szerelme. *Fenyves* Ferenc: A vajdasági irodalom önéletrajza (előszóféle).

Govorkovich János: A hadifogoly. *Gál* Ottó: Futó kaland. *Gräber* János: Három vers. *Gergely* Boriska: Én vagyok a szomoruság. *Gonda* László: A dunai hajózás. *Galambos* Margit: Mi vagy: Nem tudok kérni.

Hesslein József: Szivrádió.

Kristály István: Vak ház kalásza. *Komor* Mihály: A kisebbségi ujságirás hőskora. *Kosztolányi* Dezső: versek. *Kemény* István: Uj generáció, uj irodalom, uj erkölcs. *Karlóczai:* Az erdő temetője. *Kovács* Antal: Sebzett sas, Hiszek (két vers).

Lampel Béla: A cárnő ebédje.

Magister: Hotel de la Ville. *Mayor* József: Tallózás Noviszad müvészi multjából. *Magyary* Domokos: A fenevad. *Móra* Ferenc: Tudom már ki vagyok.

Popovics Jován: Örök melódia.

Somogyi Pál: József és Putifárné.

Somlyó Zoltán: Ravatal (vers). *Sz. Szigethy* Vilmos: Az irógép. *Szász* Márton: Csicsibu herceg csodatettei. *Sinkó* Ervin: Emlékezés 1928-ból *Szabó* János: Téli este (vers).

Tamás István: Szegény ember (vers). *Tarkői* Zoltán: Karácsonyi panaszok. *Török* Árpád: A vajdaság politikai helyzete.

Quasimodó: Smith Jeremias öngyilkossága.

Vidor Imre: A küszöb előtt. *Vig* Lajos: Mi vagy (vers), Makaróni (novella). *Vértes* V. Károly: Miért? Uton (két vers).

Weidinger Dezső: Hajók, ha éjjel találkoznak.

Az almanach tartalma még korántsem teljes. Azoknak az iróknak egy része, akikhez kéziratért fordultunk, még nem küldött be a karácsonyi almanach részére irást. Hisszük, hogy a sok közül akiknek nevével a Bácsmegyei Napló olvasói ebben a lapban találkozni szoktak, nem fognak hiányozni a karácsonyi almanachból sem, amely ilyenformán közel 300 oldalas vaskos könyv lesz. Büszkesége a Vajdaságnak s büszkesége az egyetemes kulturának.

A karácsonyi almanach cimoldalát F. *Geréb* Klára müvésznő tervezte.

A Bácsmegyei Napló karácsonyi számának ára ebben az évben is tiz dinár lesz.

K. I., Sz. A kéményseprőmesterek, mint nem rendszeres községi alkalmazottak nézetünk szerint kötelesek fizetési nyugtájukat felbélyegezni.

»Mozigépész«. A mozigépészséghez nem kell külön vizsga, amennyiben alkalmazzák, minden további nélkül elfoglalhatja az állást.

S. K., St. Moravica. A Duna Szövetség igazolványának birtokában Budapesten utólag kaphat féláru vizumot, tehát nem kell Beogradba menni a magyar követséhez.

Uri divatkülönlegességekben a vezető cég: VUKOVICS GERŐ, SZUBOTICA
P. & C. Habig, Borsalino és Panizza kalapok, L. B. O. uri és női harisnyák egyedüli lerakata. Állandó dús választék férfi fehérneműben mértékszerint is, nyakkendők valódi angol pulloverek és utazópaletokban. Pontos kiszolgálás szolid árak mellett

»Pacsiri«. A román állampolgárság kötelékéből való elbocsátást, amely előfeltétele a jugoszláviai állampolgárság kötelékébe való felvételnek, a bukaresti belügyminisztériumtól kell kérnie. Az erre vonatkozó kérvényt beadhatja a beogradi román követség utján is.

»Hű olvasó«. Vel. Bečkerek. Bármely biztositóintézetnél köthet másféléves gyermek javára biztositást oly értelemben, hogy a biztositási összeg az illetőnek tizennyolc éves korában való férjhezmenetelekor fokoztassék. Az Ön által említett két biztositó intézet megszünt. Szíveskedjék olyan biztositótársasághoz fordulni, amelynek Jugoszláviában van működési engedélye, illetve fiókja.

A. S., Novibečej. A kereskedelmi és iparkamarától szerezzen bizonyitványt arról, hogy filet-szövéssel foglalkozik, az anyagot külföldről hozatja és hogy az árut is oda szállitja. Ezen bizonyitvány alapján adjon be kérvényt a vámvezérigazgatósághoz Beogradba, amelyben kéri, hogy vagy a vámmentességet adják meg, vagy pedig azt a kedvezményt, hogy a vám lefizetését igazolják és amikor a feldolgozott árut kiszállitja, a vámot vissztérítsék.

H. J., Feketič. Zagrebban van osztrák konzulátus, amely osztrák vizumot állit ki. Azonban nem szükséges oda fodulnia. Osztrák vizumbélyeget kaphat bármely kereskedelmi egyesületnél, vagy kamaránál, sőt a vonaton is megszerezheti.

»Kiváncsi«, Palič. Kivánságához képest alább közöljük néhány belföldi fehérnemü gyár cimét:

Fabrika Veša, M. V. Dačić, Beograd, Kralja Milana 49.

Tvornica Rublja, Zagreb, Krajiška 20.

Kozina Mirkó, tvornica rublja, Karlovac.

R. Štermecki, tvornica rublja, Gelje, Slovenija.

Mindenszentek estéje. Sokszor megirt téma ismétlése.

Hetedikesek. Vékonyan csepeg belőle a humor.

A vörös medika. Nem nekünk való, a többire sor kerül.

Asszonysors. Csak a befejezését kellene valamivel novellaszerübbé tenni.

Te akartad igy. Meglepően gyönge, kiforratlan vers. Semmit sem vált be abból az igéretekből, amik első versei voltak.

Mikép ma. Az első némi átdolgozással valamelyik hitvédelmi folyóirat számára megfelelő volna. A másik három nagyon primitiv.

Boldog vagyok. Szavak, szavak... Van benne egy-két erősebb sor, de az egész nagyon gyönge.

Az én szerelmem. Még hallgatabbnak kellene lenni Ezt a verset kár volt megirnia.

Derengés. Témájánál fogva nem nekünk való.

»Rádiós érdeklődő«. 1917-ben volt Vel. Bečkereken jegyzői tanfolyam és a vizsgáztatóbizottság is működött, azonban, hogy az Ön által kérdezett személy vizsgázott-e annak idején, azt most rendkivül bajos volna megállapitani, amennyiben az iratokat részben Beogradba vitték, részben Becskereken egy pincében vannak felhalmozva és a kikeresés napokat venne igénybe.

N. N., Bačka Topola. Ha az illető bérlő a szerződés ellenére nem fizetett, ki lehet őt lakoltatni.

Š. I., Gospodjinci. A belügyminisztérium 2371. szám alatt rendeletet adott ki, amely szerint »tiltvan van alkoholos italokat kimérni füszer- és vegyeskereskedésekben, vagy ehhez hasonló üzletekben, mindazokon a vidékeken, ahol ez szokás volt, vagy engedélyezve volt«, még pedig 1929 január 1-étől kezdve.

K. B., Szombor. Az Aeroklub sorsjegyeinek huzásáról mi sem kaptunk sorsolási jegyeket. Szíveskedjék a »Vjesnik Sreće«-hez fordulni Zágrebba, Preradovićev Trg 5., amely ugy belföldi mint külföldi kisorsolásra kerülő értékpapirokra vonatkozólag felvilágositást nyujt.

O. K., Kraljevbreg. Minden nyilvánosjogu iskola érettségi bizonyitványával beiratkozhatik bármely egyetemre, tehát a kérdezett magánintézetek érettségi bizonyitványa alapján is.

»Hű olvasó«, Szombor. A szerkesztői üzenetekben azért ismételjük meg a kérdést is, amelyre választ adunk, hogy azok, akiknek hasonló esetük van, szintén tudomást vegyenek a válaszról Egyébként ha válaszbélyeget és pontos cimet kapunk, mindenkinek levelben is pontosan válaszolunk.

»Olvasó«, Sztara Moravica. Mi semmiféle Fischer-mágnesgyárról nem tudunk.

»Vel.-becskereki elhagyott asszony«. Leveléhez nem volt sem cim, sem válaszbélyeg mellékelve. Az a tanácsunk, hogy kérjen utlevelet a beogradi magyar követségtől Pécsett nyugodtan tartózkodhatik. Bármilyen utlevéllel utazik, ágyneműjét és egyéb efféle ingóságait vámmentesen viheti ki magával

V. K., Palić. A 7%-os állami kölcsönkötvények most is érvényben vannak, a tőzsdén jegyzik az árfolyamukat A szelvényeket a Narodna Banka beváltja, a kötvényt pedig bármelyik bank utján eladhatja a tőzsdén.

»Számonkinti vásárló«, Sonta. Annak nincsen semmi törvényes akadálya, hogy egy orvos ugyanabban a házban folytasson rendelést, ahol gyógyszertár van.

REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt rejtvények:

I.

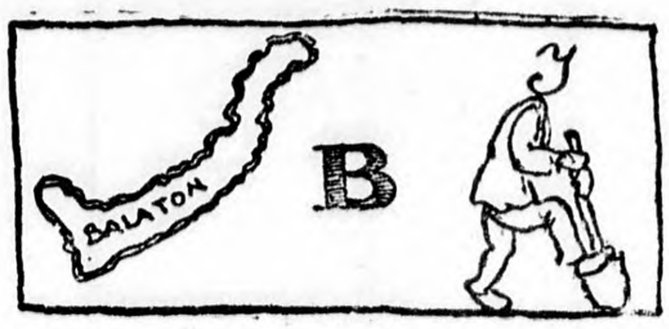

II.

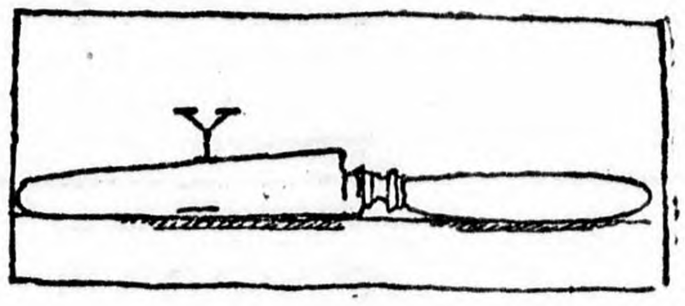

Az I-nek a helyes megfejtése:

Tóbiás

A II-nak a helyes megfejtése:

Éleny

Mai rejtvényeink:

I.

II.

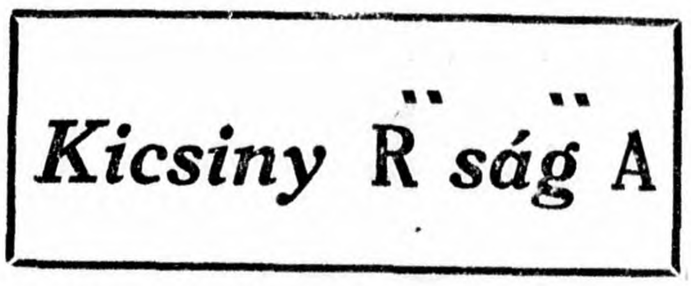

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes: 1. Zaj, 2. Ciripel, 10. Pofon, 15. Aloe 17. Zérus, 18. Haderő, 19. Mágnás Miska, 21. Tokás, 22. Piac, 23. Szüntelen, 24. Arria, 26. Tud, 28. Vonat, 31. Deka, 34. Elo, 36. Moi, 37. Göb, 38. Sir, 39. Zorika, 42. Steyr, 44. Aero, 45. Ének a buzamezőkről. 48. Deka, 49. Ehall, 50. Esteli, 51. Igy, 52. Gnu, 53. Air, 55. Zig, 56. Taki, 57. Öltés, 60. Ukk, 61. Filia, 64. Brouillon, 68. Tell, 69. Elott, 70. Mezopotámia, 72. Fellép, 73. Látás, 74. Sect, 75. Guyon, 76. Fősereg. 77. Zet.

Függőleges: 1. Zampa, 2. Aláiró, 3. Jogar, 5. Izsó, 6. Rém, 7. Iris, 8. Pusztai találkozás, 9. Eskü ut, 10. Pater, 11. Odol, 12. Feketesereg, 13. Orán, 14. Nós, 16. Enciklika, 20. And, 25. Lom, 27. Karolin, 29 Nosza, 30. Börze, 32. Kiről, 33. Széditő, 34. Ereky Károly, 35. Oka, 37. Gye, 40. Onega, 41. Abend, 43. Emlit, 44. Aktivitás, 46. Uhu, 47. Ősz, 54. Rév, 57. Öklelő, 58. Gilice, 59. Rutén, 60. Ulm, 62. Lemez, 63. Alatt, 64. Blen, 65. Olló, 66. Note, 67. Sose, 69. E. F. G. 71. Pár.

A mult vasárnapi keresztsoros rejtvényünket helyesen megfejtették 74-en. A kézifestésü hirlaptartót sorsolás utján *Rajczi János,* Szenta, (Villanytelep) nyerte meg, akit arra kérünk, hogy portóköltségre sziveskedjék beküldeni 5 dinárt bélyegben.

TEÁSKANNA
A „Teáskanna" védjegyü tea a legjobb izt, a legfinomabb aromát és az utolérhetetlen kiadósságot testesiti meg.

12038
Weifert-féle
karácsonyi különleges sör
á la Salvator
WEIFERT I. M.
PANČEVO
A pancsevói Weifert sörgyár nálunk egyedülálló, különleges minőségü 18 fokos (á la SALVATOR) BARNA SÖRT készitett a karácsonyi ünnepekre. KAPHATÓ DECEMBER 1-TŐL KEZDVE Pancsevón a sörgyárban, Szuboticán a »Centrala Piva«-nál, Velika Kikindán Okolisanov Györgynél, Belacrkván Tipoweiler Jánosnál, Ban.-Karlovácon özv. Hoffmannénál, Stara-Kanizsán Šumanac Živkonál, továbbá Noviszadon a Krstić i Grossmann Depo-ban, Debeljácsán Adler István és Társainál, Kovinban Himmelsbach Ferencnél, és Dobrican Hoffmann Józsefnél, a Weifert sörgyár lerakatában, azonkivül minden vendéglőben, kávéházban és buffetben, fél literes üvegekben.

11095

Nagy képes
ÁRJEGYZÉKET
ingyen kap! Kérje a lerakattól
MEINEL és HEROLD
HANGSZER-, GRAMOFON- ÉS HARMONIRAGYAR
...Lorger MARIBOR 150 sz
...ek Din. 95·-, Hazai harmonikák Din. 85·-, Tamburák 98·-, Gramofonok 345·- és ennél jobb

JUTAVATTA
cseh áru, 50 kg-os bálákban
kg-ja 10·— dinár
bruttó nettóért. — Szétküldés utánvéttel
A. ROMANO, ZAGREB
Boškovićeva ulica 15.
Fonalak minden számban raktáron!
11513

Szabadalmazott jégszekrényeket
40% jégmegtakaritással gyárt
Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára Szubotica, Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!
388

Divatban a Cérnay-szalón vezet Subotica, IV., Zlatarićeva ul. 10 Állandó divat-modell bemutatás Telefon 712

A „Zum Müllerheim“-hez címzett
jólmenő vendéglő
Apatinban a Dunaparton kéz alatt
eladó
Közelebbit a vezetőségnél ugyanott
12247

Orosz-svéd
„TRAPEZ“
hó- és sárcipők
felülmulhatatlanok!

Esti teájához használjon kizárólag
ORIENT-kekszet
Naponta friss sütés. Elsőrendű kivit. Naponta friss burgonya és házikenyér
MAYER ALFRÉD villanyerőre berendezett sütődéjében
Subotica, Kakas iskolával szemben
9570

Tüdőbetegek!

Sok ezren már meggyógyultak!

Kérjék azonnal könyvemet a
uj táplálkozási művészetről,
amely már annyi ember életét megmentette. Ez a táplálkozási mód a megszokott életmód mellett alkalmazható és a betegséget gyorsan legyőzi. — Az éjszakai izzadás és köhögés megszünik, a testsúly gyarapszik és a fokozatos elmeszesedés a betegséget megállitja. Az orvosi tudomány
komoly emberei
igazolják módszerem kiválóságát és azt szivesen alkalmazzák is. Minél hamarabb hozzáfog ehhez a táplálkozási módhoz, annál jobb,
Teljesen ingyen
kapja meg a könyvemet, amely sok fontos tudnivalót tartalmaz. Kiadóm mindössze csak
10.000 ingyen könyvet
küld szét, irjon tehát még ma, hogy Ön is azok közé a szerencsések közé tartozzék, akik könyvemhez hozzájutnak.
Georg Fulgner, Berlin-Neukölln
Morgbahnstrasse 21 Abteilung 6

Beogradi kereskedelmi vállalat
üzletembereket keres
akik állami szállításokkal és más kereskedelmi üzletekkel foglalkoznak, mint társakat egyes üzletágakban megfelelő tőkével vagy tőke nélkül jut lehetőségre. Ajánlatok „337“ jeligével a **Jugosl. Rudolf Mosse A. D. Beograd** címre küldendők.

Kérje mindenütt a fenti felülmúlhatatlan
L'ORÉAL-hajfesték készítményeket
Teljes ártalmatlanságot garantál
Soc. Française de L' Oréal, Paris, 37, Rue J. J. Rousseau
Képviselet S. H. S.
„COSMOCHEMIA“ K. D., Zagreb, Račkoga ul. 7a

A déli nap heve
növeszti azokat a növényeket, amelyekből a világhirü FIGOL gyógyelixirkülönlegesség készül.

A FIGOL biztos és kipróbált szer az emésztő szervek rendellenes működése, a gyomor és a belek, a vese és a has megbetegedései, fejfájás, álmatlanság és aranyér ellen.

A FIGOL-t előállitja és postán utánvéttel szétküldi
Apoteka Dr. Semelić Dubrovnik 2.

Eredeti ládika 3 üveggel csomagolással és postadijjal együtt 105 dinár, 8 üveges láda 245 dinár, egy üveg 40 dinár.

Állandóan érkeznek hozzánk köszönőlevelek a FIGOL eredményes hatásáról.

2655

Subotica,
Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

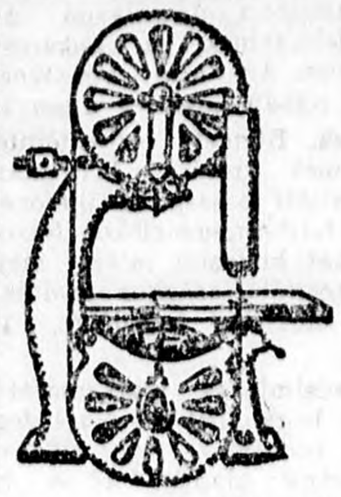

Részletfizetésre is!
50 év óta Európa legnagyobb faipari gépgyára **Kirchner & Co. Leipzig** szállitja a mai kor legmodernebb, legtökéletesebb
faipari gépeit
Szijnélküli meghajtásra is beépitett villanymotorral
Kérjen ábrás árajánlatot képviselőnktől
Jellinek József Subotica.
Vilsonova ulica 51.
12383

Bácskában jól bevezetett,
rövidáruszakmában jártas utazót
azonnali belépésre keres
Hütter Arpád nagykereskedő cég, Subotica
Ugyanott kifutófiu felvétetik
326

Acélrolló gyártás
a legjobb kivitelben, legolcsóbban
Vászics Péter
ujonnan berendezett rollógyártó telepén
Subotica, Bene Sudarevićeva 41
5693

Három igaz szó!
„GINGOLD“
Ruszli
Jó!
Sombori rayonképviselő:
KARLO PERLES, SOMBOR
Kooperativna agentura Telefon 3-73

2 ÉVI HITEL
Mindennemü egyes és univerzális
asztalos- és bognárgépek
beépitett motorral vagy anélkül
keretfürészek
Welker-Werke J. Wachstein
Wien X/4 Laxenburgerstr. 12
Alkalmi vétel: használt, jókarban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfürésszel kombinálva.
11 46

„TOBLER“
a világhirü csokoládé- cukorka- és kakaógyár
az egész világon szabadalmazva
Toblerone: havasi mézzel és mandulával
Nimrod: malátával és biszkvittel
Tobleridо: keserü csokoládé inyenceknek
Mindenütt ezeket kérje
12345

Meleghy A. Pál butorgyára
Veliki Bečkerek
Cara Dušanova ulica 12.

Gyárt csakis elsőrendü anyagból polgári, stil- és kárpitozott butorokat a legizlésesebb kivitelben.
Versenynélküli árak
Állandó nagy mintaraktár 50—60 komplett szobaberendezéssel, amely vételkényszer nélkü megtekinthető és amelyre különösen a vidéki butorvásárló közönség figyelmét hivom fe
Részletfizetési kedvezmény
10959

A karácsony közeledik

és ilyenkor minden kereskedő hangzatosnál hangzatosabb reklámmal igyekszik árujára vevőt szerezni. A

»NÉPÁRÚHÁZ«

nem igér lehetetlent, de azt, amit igér, azt betartja, mert **a kereseti viszonyok rosszak, a gabonának, állatnak alacsony az ára, pénzünk értéke magas,** tehát nagyon kell ügyelni a vásárlás alkalmával, hogy a drága pénzünkért megfelelő és jóminőségü árut kapjon

Az ujonnan megnyilt

NÉPÁRÚHÁZBAN

a Csirkepiac sarkán, az uj Konen-palotában, nem ugynevezett **„beszerzési"** áron, amely nem mindig olcsó is, hanem bebizonyithatóan

gyári előállitási áron,

tehát a gyáros és a mi hasznunk teljes elmaradásával árusitunk

az életben szükséges mindennemü rófösárut:

vásznakat, sifonokat, kanavászt, festőt, damasztot, bársonyt, cejgot, szöveteket, béléseket, kendőket és minden más szükségleti cikket,

amellyel a nép bo'dogulását óhajtjuk elő mozditani.

Egyik nagyobb gyár

1 millió méter barchetot

adott át nekünk

saját, gyári áron való eladásra,

hogy a téli szükségletét mindenkinek módjában legyen **hihetetlen olcsón nálunk most megvenni** és hogy a fogyasztók a gyár gyártmányait megismerjék.

Jöjjön be üzletünkbe és ha az ár és a minőség nem felel meg, ne vegyen semmit

Ilyen vásárlási alkalom még eddig nem volt!

Ameri ai end zeri részle fizetésre továbbra is árusitunk

„Népárúház"

SUBOTICA

Csirkepiac sarok, Konen-palota

Isten áldása a népre!

12460

A CSODA!

A Telefunken **RÁDIÓ**

Annodbateria és Akkumulator

NÉLKÜL

Kapható részletfizetésre is:

ALTERNO müszaki vállalat, NOVISAD

Telefon 24—14 **Kralja Petra 26**

Fiók: **Veliki Becskerek, Aleksandrova 10. — Telefon 110.**

6506

12381

Jövő heti slágerünk!

különböző strapacipők egységárban

HUMANIK

SUBOTICA: Aleksandrova ulica 7.
SUBOTICA: Karadjordjev trg 9.
SOMBOR: Aleksandrova ulica 6.
NOVISAD: Kralja Petra ulica 11.

Reumás betegek

és mindenki, aki ISIASBAN szenved, vagy aki IZÜLETI, IZOM- és CSONT-fájdalmakat és szaggatást szokott érezni, még ma vegyen egy üveg

ALGÁT

már holnapra meg lesz a kellő eredmény

Bármely gyógyszertárban és drogériában üvegje pontos használati utasitással együtt 16 dinár. Ahol nem lenne kapható, **rendelje meg a következő cimen:** Laboratorij „ALGA" — Sušak — 4 üveg ára 77 dinár, 8 üvegé 131 dinár, 14 üvegé 205 dinár, 25 üvegé 320 dinár

11604

A legjobb Mährisch-Ostraui koksz és porosz kályhaszén

bármily tételben **„Ignis“** Wirth tüzianyag kereskedésében, Palići ut 6. — Telefon 503 1430

Megfiatalitja 20 évvel a FÉRFIFEJ-védjegyes SCHNEWEISS- hajregenerátor, mely visszaadja az ősz haj eredeti színét! Biztos hatás. Abszolut **mé eg- és ólommentes.** Kapható minden drogériában, gyógyszer- és illatszertárban. Ahol még nem kapható, **40 dinár** beküldése mellett bérmentve szállít két üveggel az S. H. S. képviselő.
Balla drogeria V.-Becskerek
1758

A legdivatosabb női ridikülök

férfi pénz-, szivar- és cigarettatárcák, berendezett kazetták, manikürkészletek és az összes apró bőrárukból
mélyen leszállitott árak mellett
nagy karácsonyi vásárt rendezek
Tessék meggyőződni vételkényszer nélkül
SCHLAGER HENRIK
bőráru specialista Subotica, Kr. Aleksandra ul. 1.
6924

CITROËN
hathengeres 17/44 HP

TORPEDO LUX nyitott . . . . 79.000 dinár
LIMUSIN, négyüléses . . . . 86.000 „
LIMUSIN, hatüléses . . . . . 93.000 „

16 havi lefizetésre!
MITA BERBERSKI VELIKI BEČKEREK

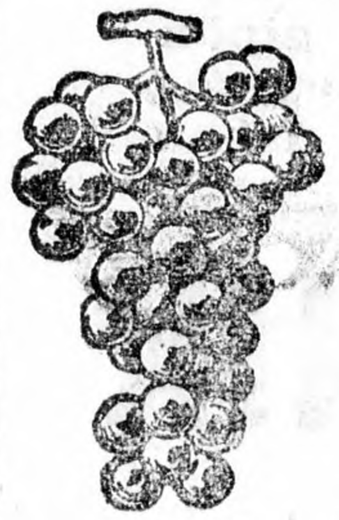

Legjobb minőségü
ültetésre jól válogatott megbizható kitünő bor- és csemege-
szőlőoltványok
kitartó amerikai alanyokon oltva, igen erős gyökérzettel, mérsékelt árban kaphatók.
Kérjen árjegyzéket.
Gyorgyevics Misa
szőlőoltványtelep-tulajdonos
Noviszad, Kiszácsi ulica 10
10091

Elsőrangu zagrebi szövet- és gyapjuárunagykereskedő cég Bácska és Bánát részére 1929. január 1-ére
utazókat keres
Szakképzett és konfekciós cégeknél jól bevezetett urak ajánlatait Jugoslavensko Rudolf Mosse A. G. Zagreb, Zrinjski trg 20. cimre, „Gr. 5000“ szám alatt kérjük.
12 40

Polivka Manci kisasszony levele:

St. Moravica, 1928 XI. 18

Tek. Kastner és Öhler uraknak, Zagreb

Tisztelettel felkérem Önöket, hogy egy ujabb megrendelésemet pontosan küldeni szivesked-jenek.

A multkoriban küldött dolgokkal nagyon meg voltam elégedve s reménye, hogy ismét jó és jutányosabb áron számitott dolgokat kapok.

A kalapom nagyon szép és nagyon jól is áll. S mint jövőbeni állandó vevő köszönetet küldök innen messziről a betyáros kalapomért s egy ujabb megrendelésre jövök.

Tisztelettel
Polivka Manci
Stara Moravica (Bácska)
12417

Ön is meg lesz elégedve!

Kérje legujabb ingyenes katalógusunkat a jótálló levéllel

Kastner i Öhler

ZAGREB, IV.

Álló gőzkazán

23 négyzetméter felülettel, 8 atmoszféra nyomással (25 lóerős gőzgéppel üzemben megtekinthető), nagyon jó állapotban, üzemnagyobbitás miatt

eladó

Ondrušek festőde, Osijek III
1224

Őszi és téli divatöltönyök
télikabátok a legszebb kivitelben.
Nagy raktár valódi angol szövetekben.
Vojislav Vasiljević Subotica, Manojlovićeva ul. 7.
1245

Hölgyeim!

Önmagának ellensége, ki idejekorán nem ápolja és nem védi arcát. Egyedüli szere a Kovács-féle
Nagyenyedi Arckenőcs
és Borax-szappan
Kapható mindenütt. - Főelárusitás nagyban és kicsinyben
DROGERIA HERCL SUBOTICA
Aleksandrova ul. 1. Telefon: 165

ELŐNYOMDÁT
legmodernebb stilü rajzokkal és kellékekkel legolcsóbban szállit
LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
modern előnyomdaberendezési gyára
Relief-festéshez való festékek, porok és kellékek kaphatók.

Rendeljen mintákat és
látni fogja
hogy **szövet, kamgarn és sevijot: férfi-ruhának, gyapju, zefir, parhet, plüss, karton, bársony női ruhára, vászon és minden más rőfös-áru bevásárlására legjobb és legolcsóbb**
R. Stermecki nagyáruháza
Celje, 27. szám (Slov.)
A Stermecki nagyáruház közvetlenül a legjobb és világhirü gyárakból eszközli bevásárlásait és ezért kerül árusitásra jó és szolid áru olcsóbban, mint akárhol másutt. Rendelések 500 dináron felül **bérmentve.** Képes árjegyzék több 1000 ábrával **ingyen**
673

Mielőtt
szőlőoltványt
vásárol, tekintse meg személyesen szőlőoltványtelepemet, hol a legprimább elsőosztályu oltványokat, amerikai vadalanyra oltva, **jutányos árban szerezheti be**
Sóvár László
mintaszőlő- és szőlőoltványtelepe
Petrovaradin, Bakačeva ulica 523.
Ugy az alany, mint a faj tisztaságáért teljes garanciát vállalok. —

Bőrsarku utcai cipő
196 dinár
lakk vagy szines

Ciceron Paris
GOODYEAR WELT

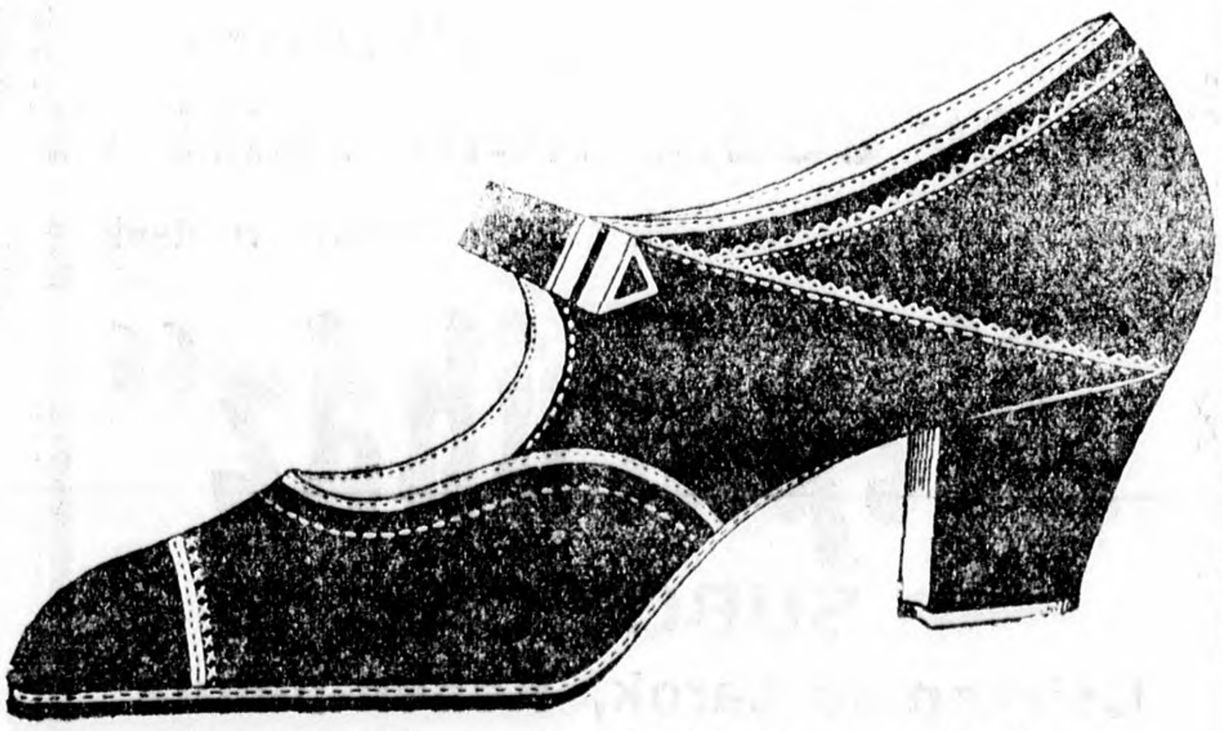

Beograd Knez Mihajlova 15
Subotica Karađorđev trg 4
Novisad Kr. Aleksandrova
Vel. Bečkerek Bukovac palota
Pančevo Vojvoda Putnika
Vel. Kikinda Langer Bernát
Sombor Városháza
12307

A valódi Gillette-penge könnyen és kellemesen borotvál

Ön szereti, ha üdének és ápoltnak látszik, ha simára és tisztára van borotválva. A valódi Gillette-pengével könnyen elérheti ezt. A hajszáléles penge szeliden siklik az arcon, s közben észre sem veszi, hogy szakálát is leborotválta.

De Luxe-csomag (30 penge). Egész csomag (10 penge). Félcsomag (5 penge) minden szakmabeli üzletben kapható.

A valodi MADE IN U.S.A. Gillette KNOWN THE WORLD OVER penge

GILLETTE SAFETY RAZOR CO

Megvételre keresünk

készpénzfizetés ellenében egy komplett, kevéssé használt

automatikus malmot

napi 15—20.000 kg. napi kapacitással, vagy esetleg ilyen malom részére szükséges **gépeket és géprészeket,** továbbá **1 használt 100—150 HP Dieselmotort** teljesen jókarban. Részletes ajánlatokat a gyártmány és a géprészek pontos feltüntetésével, valamint az ár megjelölésével „Automatikus malom" jeligére a kiadóba kérünk.

Ügynökök kizárva 12553

Nagy világvállalat

képviselőt keres

egy minden gazdaságban szükséges gép eladására. Kedvező fizetési feltételek, nagy kereseti lehetőség. Megfelelő munkateljesitmény esetén biztos existencia. Ügyes, a gazdáknál jól bevezetett reflektánsokat a gyár költségmentesen kitanitja. Irásbeli ajánlatok »Vertrauenswürdig 111.« jeligére *Jugomesse Zagreb, Zrinjevac 20.* cimre küldendők. 12035

Bátrak vagyunk igen tisztelt vevőinket és az érdeklődőket

VI. díjmentes Traktortanfolyamunkra

meghivni, melyet a bánáti gazdák részére fiókunknál

Vel. Bečkereken, Vilson-tér 3, f. évi december 10-től 15-ig

Sombor és környéki gazdák részére képviselőnknél

Knézy Péternél Somborban, Kr. Petra 10, f. évi dec. 10-től 15-ig

Szlavóniai és horvátországi gazdák részére fiókunknál

Osijeken, Desatićeva 13, 1929 január 14-től 19-ig

Délbácskai és szerémségi gazdák részére központunknál

Novisadon, Temerinska ul. 6, 1929 január 21-től 26-ig

Suboticai és környéki gazdák részére képviselőnknél

Szenes Kálmán Subotica, 1929 január 29-től február 1-ig

fogunk megtartani

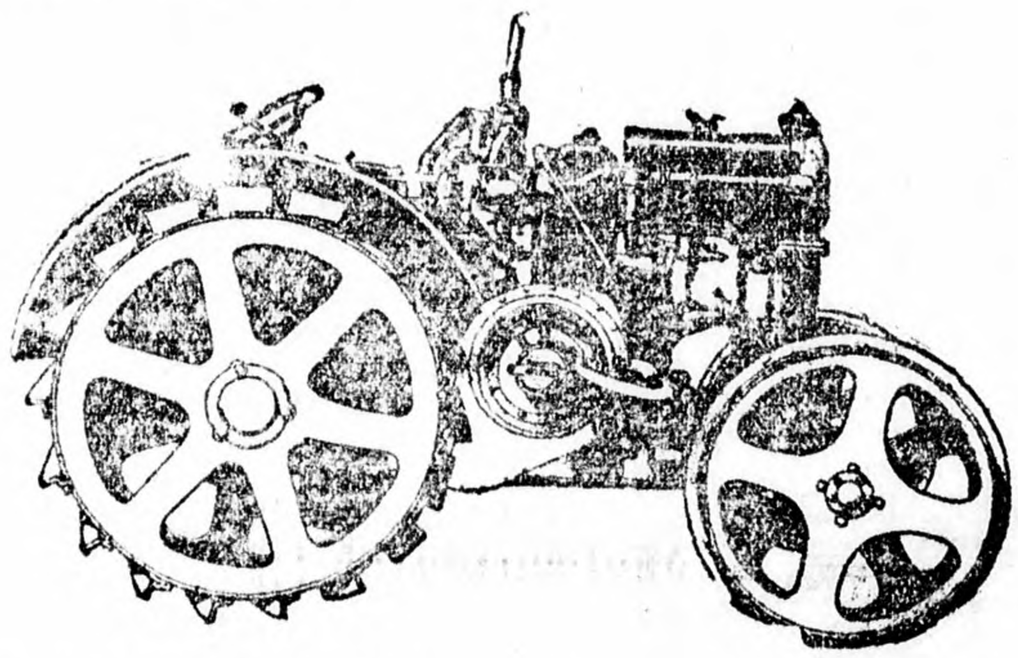

CASE-Traktorok szerkezete, szerelése, ápolása és kezelése

Gyakorlati tanitás

Szives bejelentések a résztvenni szándékozó nevével

Record - Erdős Ipari és Kereskedelmi RT.

Osijek Novisad Vel. Bečkerek

vagy képviselőinkhez intézendők

12380

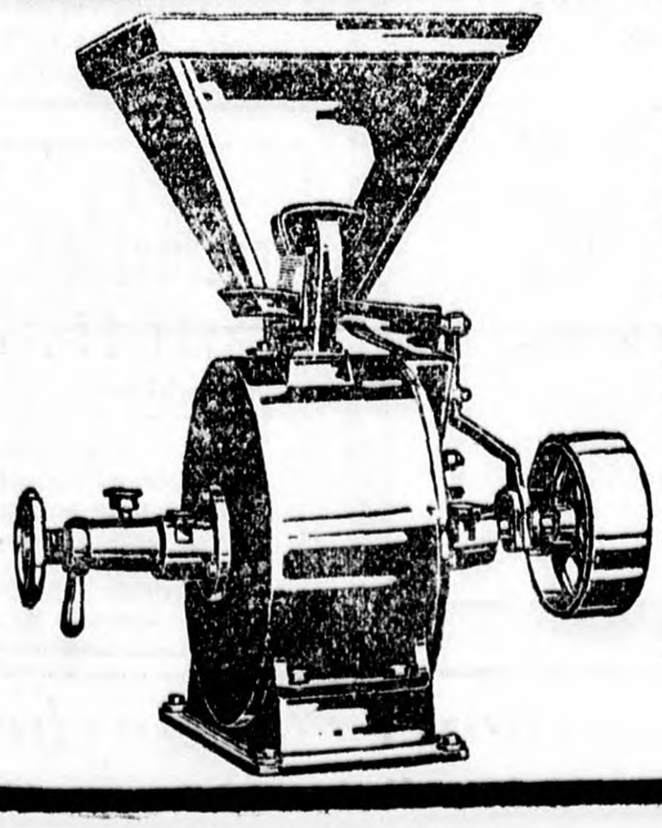

„ALB"-darálómalom

önélesedő mükövekkel, kivitelben, teljesitményben és minőségben elsőrangu, nem hiányozhat egy gazdaságban sem. Kitünő buza, rozs, kukorica stb. darálásához, melyekből már sok száz darab dolgozik tulajdonosaik megelégedésére. Noviszádi raktárról minden nagyságban azonnal szállitható

Ajánlatok és ismertetők dijtalanul!

Record — Erdős Ipari és Kereskedelmi RT. Novisad

Fiókok: Osijek és Vel. Bečkerek

12378

BURGONYA

1.32

minden fajta, étkezésre vetésre és takarmányozásra, vöröshagyma, fokhagyma, káposzta, válogatott minőségben a legolcsóbban beszerezhető

Hoffmann János

cégnél Szeged. Telefon 1-34
Alapitva 1864. évben

ZSÁK PONYVA ZSINEG

eredeti gyári árban.

Afrik
Lószőr
Gyári lerakat
Takarók
Halászati cikkek stb.

SCHIFF ÁBRAHÁM
NOVISAD
zsák- és ponyvakölcsönző intézet

Tel. 24-03
Távirat: Jutešif
FIÓK:
BEOGRAD - Sava
Kérjen ajánlatot
1845

Olcsóbb

lett a

mazsola
Engros – Detail
Mandi Sugár
Telefon 47

Egészséges

GYOMOR

és rendes székelés az egészség legfontosabb alapja, mert ha ezekre ügyelünk, mert ezzel elejét vesszük sok olyan bajnak, amelyet az állandó, vagy időnkint fellépő székszorulás szokott okozni, mint pl. a főfájás, vérszegénység, gyomorfekély, bélt és májbajok, epebántalmak, epekő, a vizeleti szervek megbetegedéseinek, bőrbajoknak, éredényelmeszesedésnek, vértisztátalanságnak, étvágytalanságnak, stb. Mindezeken a bajokon a

PURGATIN-TEA

eredményesen segit, mert ez csak gyógyerejü növények kivonatát tartalmazza. Készíti és utánvéttel (egy doboz 30 dinár, 2 doboz 55 dinár) szétküldi a TRAJKOVIĆ-gyógyszertár Beograd, a Nemzeti Színház mellett.

Köszönőlevél. Köszönöm Önnek a nekem küldött gyógyteát, amely engem is és egyik barátomat teljesen kigyógyitott sulyos gyomorbajomból. Küldjön tehát nekem még 2 dobozzal. Tisztelettel Milorad Cirković vonalfelvigyázó, Bačka Topola, 1928 október 23.

Paszományt

butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, zsinórokat bojtokat olcsón vállal

Nagy Lajos

paszományos, Jugovića 31.
Meghivásra mintával házhoz megyek

Djura Janošević

az ország legnagyobb női konfekció, szőrme, galanterie, kézmű- és
divatáruüzlete
Beograd, a Tudományos Akadémia palotájában

Uj küldemény, gyönyörü darabokat tartalmazó

őszi és téli női szövetkabátokat

kapott prémmel és prém nélkül, a legolcsóbbtól a legdrágábbig, azonkivül uj tétel **bunda** érkezett a legegyszerübb szőrmétől a legfinomabbig. — Különösen nagy választékban van raktáron különböző minőségben

asztragán bundaszőrme

Bundákkészitésemértékutánsajátmühelyemben

Mindennemü szőrme

a legegyszerübbtől a legnemesebbig a legujabb szinekben. Echarpek, kollierok, pellerinek és keppek szőrméből. Kész szőrmebélések. Rókák. Kézmüáru osztályomba rendkivül nagy választékban érkeztek francia, angol és német

női őszi- és télikabátra való gyapjuanyagok

A fogyasztókat saját érdekükben kérem, hogy minden vételkényszer nélkül tekintsék meg raktáromat, hogy módjukban legyen meggyőződni arról, hogy női szövetekben **nálam a választék nagyobb és szebb, mint bárhol másutt és hogy áraim is a legszolidabbak.**

Gyapju- és selyemanyag raktárammal kapcsolatban saját női szabászmühelyem is van, ahol mindennemü női kabátot, kosztümöt, ruhákat és bluzokat mérték szerint a legujabb divatlapok és kész modellek alapján a legkiválóbb szabászok és varrónők nagyon rövid idő alatt rendkivül olcsón készitenek.

Raktáramat megnagyobbitottam és mint uj cikket a **leginomabb angol férfiszöveteket** vezettem be és rendkivül nagy raktárt tartok mindennemü ruha-, őszi- és téli kabátszövetekből, amelyek **méterszámra** kaphatók, de elvállalom

férfiruha, őszi- és télikabát mértékutáni készitését is.
Saját férfiszabászat, a legkiválóbb szakemberekkel
és a mühelyemben készitett ruhákért garanciát vállalok.

Uj tétel valódi kész férfi „Trench-Coat" kabátok érkeztek, azonkivül férfi és női esőköpenyek.

Gyönyörü paragumi esőköpenyek, férfiak és nők részére, szép szinekben 250 és 280 dinár. — **Tisztviselőknek bármilyen árut hathavi részletre adok.**

Készpénzvásárlásnál 5% pénztári engedmény.

Saját szücsmühely bundák, zsakettek, echarpok, kollierk, szőrmebélések, szőrmegallérok és szőrmekézelők kidolgozására.

Férfi és női fehérnemü mérték után. Nagy választék selyem, félselyem és pamutos férfi fehérnemü anyagokban, gyönyörü mintákkal, szinekben és minőségben.

Kész férfi és női fehérnemü, pizsamák, harisnyák, nagyon szép divatbőrkeztyük, cérnakeztyük, téli keztyük, kézitáskák, nyakkendők, övek, vállvetők, miderek, ágynemü, sztorok, takarók, fehérnemü csipkék, szöttesek, rojtok, illatszerek, kölni viz, szappan és más galanterieáru. Tiszteknek, tanitóknak, tanitónőknek, tanároknak, bíróknak és minden más véglegesitett állami tisztviselőnek ugy Beogradban, mint az egész országban, továbbá orvosoknak, ielkészeknek, ingatlantulajdonosoknak, a Narodna Banka tisztviselőinek és minden más végleges banktisztviselőnek hat havi hitelt nyujtok egyhavi fizetésük és összes pótlékaik vagyis egyhavi jövedelmük erejéig.

Napidijasoknak, hivatalnokoknak, hivatalnok-jelölteknek, magántisztviselőknek és mindenki másnak, aki nem áll állami szolgálatban, nem állami nyugdijas vagy nincs ingatlan vagyona, szintén adok hathavi hitelt, ha a hitelösszegért valamelyik állami tisztviselő, állami nyugdijas vagy más vagyonnal rendelekző személy vagy az a vállalat, amelynél alkamazva vannak, jótállást vállal vagy esetleg értékpapirfedezet ellenében.

A vétel alkalmával nem kell előleget adni. Csak az igazolványt és fizetési könyvecskét kell felmutatni. Akiknek nincs fizetési könyvük, hozzanak magukkal a hivatal pénztára által kiállitott igazolványt, hogy van-e letiltás a fizetésükön vagy nincs.

Részletfizetésre nemcsak anyagot adok, hanem az elkészités diját is hitelezem.

Azok, akik nem jöhetnek személyesen Beogradba az anyag kiválasztása miatt, postán kaphatnak mintákat, ha megjelölik, hogy milyen anyag érdekli őket, lehetőleg a szin és minőség feltüntetését is kérem, mert nagy raktáramnál fogva nem lehet az egész raktárról mintát küldeni.

Elsőrendü
porosz kályhaszén
I-a koksz
és
tüzifa
Weiss Dezsőnél
Posta mellett 1242

Köhögést

és mellbetegségeket a legbiztosabban gyógyit a SIROFEN. Minden gyógyszertárban kapható
Orvosi szakvélemény:
Svet. Trajković,
CAR DUŠAN
gyógyszertára, Beograd
Az Ön SIROFEN-különlegességét a praksziban a legszebb eredménnyel alkalmazom mindennemü tüdőbetegség esetében és azt a legmelegebben ajánlhatom különösen fiatalabb betegeknél a tüdőgyulladás harmadik stádiumában és bronchitiszes megbetegedéseknél.
Sijarinska Banja, 1928 március 14-én.
Dr. Bož. Dj. Popović,
fürdőigazgató
11643

Billiárd

dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők
Ehrlich J.
esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 8743

Külföldi, legjobb
száritott zöldség, zöldborsó, zöldbab kapható
Naménji i Drug cég
füszerüzletében
Subotica

„VITREA"

táblaüveg, beföttesüveg és az összes üveg- és porcellánáruk
Csak viszonteladóknak
Keresztedők legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása
Karlo Kopp
V. Bečkerek
Raktár: Külterület 3/d, a Geyer vendéglő közelében

Uj gyermekjáték- és rövidáruüzlet
2151
Trumbićeva ulica 7.
(Papucs-piac. Conen-ház)
Óriási választék!
Meglepően olcsó árak!
Kitünő minőség!
Tekintse meg kirakatomat!
Kőrösi Imre
kereskedő

Parfimerija KAICS ajánlja különleges kölni vizeit nagyban és kicsinyben!
Chypre, Ambra, Lorigan, Kaliforniai Poppy, Orgona, Gyöngyvirág, Szekfü, Jácint, Ibolya, Nárcisz, Orosz